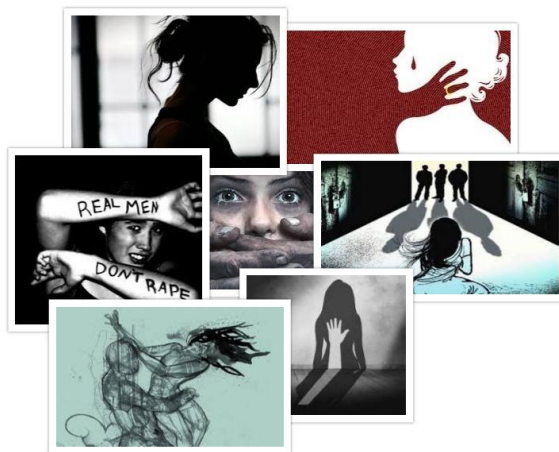

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Βιασμός: Η δεύτερη θυματοποίηση του θύματος από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης»

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Σεβαστίδου Αικατερίνη

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

Γεωργούλας Ευστράτιος

ΜΥΤΙΛΗΝΗ

2018

[1]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1: ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΙΑΣΜΟΥ	12
1.1: Ορισμός του βιασμού από το ποινικό δίκαιο	12
1.2: Ορισμός του βιασμού από το θύμα	13
1.3: Ορισμός του βιασμού από τον θύτη	14
1.4: Ορισμός του βιασμού από την κοινή γνώμη	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	17
2.1: Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του εγκλήματος του βιασμού	17
2.2: Ψυχολογικές και Ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις του εγκλήματος του βιασμού	20
2.3: Φεμινιστικές προσεγγίσεις του εγκλήματος του βιασμού	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3: ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ	26
3.1: Το προφίλ του θύματος	26
3.2: Το προφίλ του θύτη	28
3.3: Συνέπειες του βιασμού	31
3.3.1: Το σύνδρομο του τραύματος	31
3.3.2: Το στίγμα και η ενοχή	32
3.3.3: Βραχυπρόθεσμες συνέπειες	34
3.3.4: Μακροπρόθεσμες συνέπειες	36
3.3.5: Προσπάθειες υπέρβασης του τραύματος	37
3.4: Μυθολογίες του εγκλήματος του βιασμού	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4: Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.....	46
4.1: Η θυματολογία του βιασμού.....	46
4.2: Η αντιμετώπιση του θύματος από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.....	47
4.2.1: Η αντιμετώπιση του θύματος από την αστυνομία.....	48
4.2.2: Η αντιμετώπιση του θύματος από τα δικαστήρια	49
4.2.3: Η αντιμετώπιση του θύματος από την διαδικασία των ιατρικών εξετάσεων.....	51
4.3: Η δεύτερη θυματοποίηση του θύματος.....	52
4.4: Οι παραστάσεις του θύματος από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.....	55
4.5: Η αναφορά του εγκλήματος του βιασμού.....	57
4.5.1: Τα χαρακτηριστικά του θύματος και του θύτη.....	57
4.5.2: Η σχέση του θύματος και του θύτη.....	58
4.5.3: Τα συναισθήματα του θύματος μετά τον βιασμό.....	59
4.5.4: Οι παραστάσεις του θύματος για το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και τον ρόλο του φύλου.....	60
4.5.5: Η σοβαρότητα του βιασμού.....	61
4.5.6: Η κοινωνική επιρροή.....	62
4.6: Συνέπειες μη καταγγελία του βιασμού.....	63
ΕΡΕΥΝΕΣ.....	65
ΚΡΙΤΙΚΗ.....	73
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	78

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία, βασίζεται στην μεθοδολογία της βιβλιογραφικής έρευνας και έχει ως στόχο τον προσδιορισμό ορισμένων πτυχών και προσεγγίσεων του φαινομένου που ονομάζεται βιασμός. Αρχικά, παραθέτονται ορισμένοι ορισμοί του φαινομένου από διαφορετικές οπτικές και ύστερα θεωρητικές προσεγγίσεις από διαφορετικές θεωρίες που περιγράφουν με δικές τους ερμηνείες το έγκλημα του βιασμού. Συγκεκριμένα, η μελέτη επικεντρώνεται στην δεύτερη θυματοποίηση του θύματος που προκαλείται από την αντιμετώπιση του από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Και πως η δεύτερη θυματοποίηση μπορεί να αποτελέσει παράγοντα επιρροής στην διαδικασία λήψης της απόφασης του θύματος για καταγγελία του εγκλήματος.

Αρχικά, καλό θα ήταν να αναφέρουμε ότι καμία πράξη δεν είναι παρεκκλίνουσα, εάν δεν παρουσιάζει μετέπειτα την πρέπουσα αντιμετώπιση που αντιστοιχεί σε μια τέτοια συμπεριφορά. Δηλαδή, τις κυρώσεις που επέρχονται ύστερα. Το υποκείμενο, πριν διαπράξει το οτιδήποτε, θεωρείται όμοιο με τους υπόλοιπους. Όταν, όμως παρουσιάσει παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, τότε οδηγείται αυτόματα σε διαφορετική αντιμετώπιση. Στιγματίζεται, λόγω της συμπεριφοράς του και της προσωπικότητας που παρουσιάζει, από την κοινωνία.

Μια παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, είναι η σεξουαλική βία κατά γυναικών. Η οποία σεξουαλική βία έχει πολλές πτυχές, οι επιπτώσεις των οποίων θα λέγαμε ότι είναι δραματικές. Βέβαια, ζώντας στον 21^ο αι. έχουν γίνει πολλές αλλαγές, όσον αφορά την αντιμετώπιση αυτού του εγκλήματος. Πολλές χώρες, έχουν υιοθετήσει νόμους, κανόνες και έχουν συσταθεί οργανώσεις που υπερασπίζονται και θεσπίζουν τα δικαιώματα των τραυματισμένων γυναικών. Υπάρχουν βέβαια και οι εξαιρέσεις. Στην Ινδία, παραδείγματος χάριν, μόλις πριν λίγο καιρό το Ανώτατο Δικαστήριο ψήφισε νόμο, που πλέον ονομάζει βιασμό την σεξουαλική επαφή με ανήλικα κορίτσια χωρίς την θέληση τους(15-18), στα πλαίσια γάμου. Μέχρι πρόσφατα αυτό, τόσο από την κοινωνία, τόσο από το κράτος θεωρούταν κάτι το φυσιολογικό και μη παραβατικό. Τώρα, πλέον θεωρείται αδίκημα και το μόνο που έχουν να κάνουν τα ανήλικα κορίτσια είναι να το αναφέρουν στις αρχές.

Ο βιασμός είναι από τις πιο τραγικές και βίαιες μορφές βίας. Δεν πρόκειται για ένα απλό έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας, αλλά για ένα έγκλημα που κλονίζει την συνολική ύπαρξη μιας γυναίκας. Ο σεξουαλικός καταναγκασμός αναγκάζει την γυναίκα να εισέλθει σ' έναν χώρο σιωπής, πόνου και ακύρωσης του εαυτού της. Οι ψυχολόγοι υποστηρίζουν ότι η εμπειρία μιας τέτοιας κατάστασης μπορεί να δημιουργήσει σοκ στα άτομα οδηγώντας τα σε μια κατάσταση ψυχικής αποδιοργάνωσης, στην τρέλα ακόμα και στην αυτοκτονία.

Στο παρελθόν ο βιασμός θεωρούνταν ένα έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, διότι η γυναίκα μεταχειριζόταν ως ένα περιουσιακό απόκτημα του πατέρα ή του συζύγου. Στην σύγχρονη εποχή ο βιασμός έχει πάρει την ερμηνεία ενός εγκλήματος κατά των ηθών και κατά της γενετήσιας ελευθερίας. Η σύγχρονη ερμηνεία υποδηλώνει την προσαρμογή των νομοθετών στις συνεχόμενες αλλαγές των κοινωνικών αντιλήψεων.

Μονάχα ο φόβος του βιασμού που κατοικεί μέσα στις γυναίκες μπορεί να δημιουργήσει συναισθήματα ανασφάλειας, αβεβαιότητας και αγωνίας. Επιβεβαιώνει και λειτουργεί ως κατασταλτικό στις γυναίκες. Δηλαδή, ως ένα μέσο που νομιμοποιεί την κατώτερη παθητική θέση της γυναίκας και την συνεχής ανάγκη της για βοήθεια από τον άνδρα προστάτη. Ακόμα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προβάλλουν συνεχώς αυτούς τους ρόλους των δύο φύλων. Παρουσιάζοντας μεμονωμένες υποθέσεις βιασμού, δραματικές που δείχνουν μια πλασματική πραγματικότητα του φαινομένου.

Είναι ένα φαινόμενο που αναπτύσσει πολλούς μύθους και στερεότυπα. Λόγω της φύσης του αλλά και από άλλους παράγοντες δημιουργείται πρόσφορο έδαφος για την καλλιέργεια αυτών των μύθων. Επικαλύπτοντας έτσι το φαινόμενο με μια σκιά μυστηρίου αποκρύπτοντας τις πραγματικές του διαστάσεις. Τα χαρακτηριστικά του είναι τέτοια που το καθορίζει το μοναδικό έγκλημα που στο τέλος το θύμα καταλήγει να είναι το στιγματισμένο άτομο και όχι ο δράστης.

Το έγκλημα του βιασμού δυστυχώς ενυπάρχει και θα συνεχίζει να ενυπάρχει μέσα στην κοινωνία. Η κοινωνική αντίδραση απέναντι του είναι αποτέλεσμα του ναρκισσισμού της εποχής μας. Η επακολούθηση της ύπαρξης του οφείλεται στην ανοχή της κοινωνίας απέναντι στον σεξουαλικό καταναγκασμό και δείχνει την πλασματική κοινωνική εξέλιξη που υποτίθεται βιώνουμε.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το έγκλημα του βιασμού είναι μια από τις πιο αρχαϊκές πράξεις βίας που έχει συναντήσει ο ανθρώπινος πολιτισμός. Κατά την διάρκεια ανάπτυξης και άνθησης της κοινωνίας ο βιασμός έχει περάσει από πολλές εκφάνσεις και αλλαγές. Οι οποίες αλλαγές ,κατά τους αιώνες του έχουν αποδώσει όχι μόνο άλλη σημασία αλλά και ένα “προφίλ”.

Κατά την δικαιοσύνη του Παλαιού Καθεστώτος, ο βιασμός είναι ένα έγκλημα που ταπεινώνει τις οικογένειες και προσβάλλει το πρόσωπο ενός βασιλιά κι έτσι θα πρέπει να τιμωρείται με θάνατο. Μια παραδειγματική τιμωρία, κατά τους δικαστές του καθεστώτος. Επειδή, αποτελεί μια βάνουση πράξη, της οποίας ο δράστης μπορεί να παρομοιαστεί με έναν πεινασμένο τίγρη και ο θάνατός του (αγχόνη) θα πρέπει να επέλθει ύστερα από δημόσια βασανιστήρια (απόσπαση πληροφοριών περί του εγκλήματος με τροχό).

Το έγκλημα έχει αναβαθμίσεις κατά το Παλαιό Καθεστώς. Δηλαδή, ο βιασμός μιας νεαρής κοπέλας, προεφηβικής ηλικίας τιμωρείται αυστηρότερα ,σε αντίθεση με τον βιασμό μίας ενήλικης γυναίκας. Διότι, σύμφωνα με τις εγκληματολογικές αντιλήψεις του Παλαιού Καθεστώτος, ο βιασμός παρθένου, ιδιαίτερα εάν η παρθένος δεν είναι σε ηλικία γάμου, είναι ένα βαρύ αδίκημα που τιμωρείται μέχρι και με θάνατο στον τροχό. Σε αυτήν την περίπτωση, ο βιαστής θεωρείται ότι προκαλεί αδίκημα απέναντι στην αγαθότητα, αγνότητα του θύτη. Η αγνότητα της νεαρής, είναι κάτι ιερό γι’ αυτήν και η δημόσια προσβολή της είναι κίνδυνος της τιμής της και της κοινωνικής της θέσης.

Ακόμα, η πράξη έχει αναβαθμίσεις κι ανάλογα με την κοινωνική θέση του δράστη ,εάν είναι δηλαδή δικαστής, χωροφύλακας ή κηδεμόνας του θύματος. Έχει σχέση περισσότερο με την δύναμη, θα λέγαμε και τα δικαιώματα που μπορεί να έχει πάνω στο θύμα. Η κοινωνική θέση του θύματος έχει σημασία ,διότι εάν παραδείγματος χάριν η βία ασκήθηκε σε βάρος μιας δούλας-υπηρέτριας ,το έγκλημα δεν είναι τόσο σοβαρό και η ποινή είναι η χρηματική αποζημίωση. Παρατηρείται, μια κοινωνική κατανομή και αξιολόγηση του εγκλήματος, ανάλογα με την κοινωνική θέση-απόσταση των πρωταγωνιστών. Ο προσανατολισμός της δικαστικής πορείας μιας υπόθεσης βιασμού εξαρτάται αρκετά από τους κοινωνικούς τίτλους του προσώπου που προσβάλλεται. Υπάρχουν, βέβαια και οι περιπτώσεις βιασμού σε γυναίκες ,τον 16ου αιώνα, οι οποίες είχαν πιο βίαιες ορέξεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι νομικοί υποστήριζαν ότι οι δράστες πρέπει να συγχωρούνται. Εν καιρώ πολέμου ο βιασμός θεωρούταν αποδεκτός.

Συγκεκριμένα, τα Γαλλικά δικαστήρια των κλασικών χρόνων , ήταν αρκετά επιεικής με τις υποθέσεις βιασμών, αυτές δηλαδή που κατάφερναν να φτάσουν στο

ακροατήριο. Δεν δινόταν ιδιαίτερη σημασία στα γεγονότα και στο ιστορικό του κατηγορουμένου, εάν δεν υπήρχε πάνω στο θύμα απτή απόδειξη του βιασμού, όπως για παράδειγμα σοβαρός σωματικός τραυματισμός. Τις περισσότερες φορές, η ποινή του δράστη ήταν η χρηματική αποζημίωση του θύματος, σε περίπτωση που αυτός ανήκε στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις και μαστίγωμα εάν ανήκε στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις. Όλο αυτό το προφίλ των δικαστηρίων, δείχνει ένα μεμπτό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Έναν πολιτισμό που αποφεύγει να καταδικάσει ένα βαρύ αδίκημα, με αποτέλεσμα να δίνει κατά κάποιον τρόπο «*νομιμότητα στην σωματική βία*» (Vigarello, 2001:34). Στις περισσότερες υποθέσεις βιασμού στην Γαλλία του 16ου αιώνα, ο βιαστής έχει το αλάθητο. Υπό την εντύπωση ,ότι η γυναίκα-θύμα ήταν αυτήν που συμπεριφερόταν προκλητικά και “ξελόγιασε” τον άνδρα-δράστη. Έτσι, σε αυτήν την περίπτωση έχουμε απάλειψη της βίας από το έγκλημα.

Ο βιασμός είναι μια εγκληματική πράξη που σπάνια καταγγέλλεται. Τον 16ο και 17ο αιώνα οι καταγγελίες είναι πολύ λίγες, έτσι και οι καταδικαστικές αποφάσεις είναι ακόμα λίγες. Συγκεκριμένα, στο Παρίσι μια μόνο από τις επτά υποθέσεις καταλήγει σε εκδίκηση και σε ποινή φυλάκισης.

Το γεγονός ότι το συγκεκριμένο έγκλημα έχει μια μόνιμη θέση στα παρασκήνια οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Ο βιασμός συνδέεται αυτόματα με την κοινωνική κατακραυγή, η οποία έμμεσα οδηγεί τις γυναίκες –θύματα να αποκρύψουν το γεγονός. Είναι προτιμότερο να μην αναφέρει τίποτα επί της βίας που επέστη, για να μην δοθεί τροφή για σκέψη και κακολογία στον υπόλοιπο κόσμο. Επίσης, η κοινωνική απόρριψη είναι ακόμα ένας λόγος. Μια συνέπεια του βιασμού την παλιά εποχή είναι η απώλεια της τιμής, της αθωότητας μιας γυναίκας και ταυτόχρονα της κοινωνική της θέση, οδηγώντας την έτσι σε κοινωνικό θάνατο. Τα θύματα συνεχίζουν να είναι στιγματισμένα καθ’ όλη την διάρκεια της ζωής τους, διότι θεωρούνται μiasμένα σώματα. Η αγνότητα τους πλέον έχει χαθεί και ξεχωρίζουν από τις υπόλοιπες γυναίκες, καθώς έχει χαθεί και η πρόσβασή τους στον θεσμό του γάμου (η αγνότητα είναι σταθερή αξία και πρόσβαση στον γάμο). Οι μηνύσεις, οι καταδικάσεις γίνονται όλο και πιο σπάνιες με αποτέλεσμα «*η βία που υπέστη το θύμα να παραμείνει μια βία κρυφή*» (Vigarello, 2001:55) .

Για τον κόσμο της κλασσικής εποχής ο βιασμός ήταν έγκλημα ηθικό. Διότι, προτού καταταχθεί στην κατηγορία της σωματικής βίας ,αποτελούσε πράξη ακολασίας και παράνομη απόλαυση. Είναι μια ασέλγεια πάνω σ’ ένα σώμα κι έτσι συνάμα είναι μια αμαρτία. Η αμαρτία περνάει στο θύμα και αμαρτάνει και αυτό. Διότι, η πράξη θεωρείται από τη δικαστική κρίση ως παράπτωμα και αμάρτημα οι πρωταγωνιστές χαρακτηρίζονται ως βλάσφημοι.

Για το παλαιό δίκαιο το θύμα πρέπει να αντιστέκεται καθ’ όλη την διάρκεια της πράξης. Ακόμα και αν υπάρχει εξαναγκασμός δεν παύει να υπάρχει κάποια βούληση από πλευράς θύματος. Το άτομο, θεωρείται κύριος του εαυτού του, οπότε ήταν δική του βούληση να υποκύψει στον εξαναγκασμό. Τα δικαστήρια δεν δέχονται καμία

δικαιολογία περί εξαναγκασμού και εξαπάτησης από το θύμα. Την υπόθεση δηλαδή να δόθηκε κάποιο είδος αλκοολούχου ποτού ή φάρμακο, δεν την δέχονται και θέτουν την υποψία ότι θέλει να εξαπατήσει τον κατηγορούμενο. Δεν δίνετε απόλυτη σημασία σε οποιαδήποτε αποδεικτικό στοιχείο που μπορεί να έχει το άτομο στο σώμα, παραδείγματος χάριν κάποιο μώλωπα κτλ., καθώς θεωρούνται ανεπαρκή. Οι πραγματογνώμονες του 18ο αιώνα, έδιναν σημασία μονάχα στην απώλεια της παρθενίας και της σεξουαλικής βλάβης.

Για τον διαφωτιστή Ρουσσώ, το κάθε άτομο διακατέχετε από όση δύναμη του αντιστοιχεί. Έτσι, λοιπόν, οι γυναίκες έχουν την δυνατότητα να αντισταθούν, αλλά είναι επιλογή τους να συναινέσουν για να φανούν αδύναμες και αυτό είναι ένα από τα τεχνάσματά τους. Να δημιουργήσουν μια παραίσθηση γύρω από την αδυναμία τους.

Το Παλαιό Καθεστώς, παρερμηνεύει τις ενέργειες του θύματος με τον οποιοδήποτε τρόπο, στρέφοντας τις υποψίες προς αυτό, δίνοντας άλλη σημασία στο γεγονός. Παγιδεύοντας το σ' ένα ψέμα που δημιουργεί το ίδιο το καθεστώς. Όλα είναι προκαθορισμένα από πριν, δεν δίνετε σημασία στα γεγονότα, ούτε στις καταθέσεις και διηγήσεις του θύματος, ούτε στην υπεράσπισή του. Το βίαιο κομμάτι του συμβάντος αγνοείται και καθορίζεται ότι η πράξη είχε γίνει αποδεκτή από την γυναίκα. Τα παραπάνω σε συνδυασμό με την καχυποψία των δικαστών, δημιουργούν έναν φαύλο κύκλο που εμπεριέχει την άγνοια απέναντι στην βίαιη συμπεριφορά και την διαρκής απάθεια απέναντι στο θύμα.

Στα νομικά πλαίσια της εποχής, η γυναίκα δεν θεωρείται κυρία τους εαυτού της. Η έγγαμη γυναίκα έχει ως κηδεμόνα τον σύζυγό της. Δεν μπορεί να προσφύγει σε καμία καταγγελία χωρίς την άδεια του συζύγου, διότι θεωρείται ότι η προσβολή εναντίον της, είναι προσβολή στο πρόσωπο του κηδεμόνα. Ο δικαστής, οπότε απευθύνεται στους κηδεμόνες του θύματος, δηλαδή τον σύζυγο και εάν η γυναίκα είναι ανήλικη στους γονείς. Αυτές οι γυναίκες έχουν κάποια ορισμένη προστασία, ενώ οι γυναίκες που δεν “ανήκουν” σε κανέναν είναι λιγότερο προστατευμένες. Σε περίπτωση που το θύμα είναι ιερόδουλη, ο ρόλος του γάμου παίζει σημαντικό ρόλο. Το Παλαιό καθεστώς ξεχωρίζει τον βιασμό μη έγγαμης πόρνης λιγότερο σοβαρό. Γενικότερα, δεν θεωρείται ότι συνέβη κάποια προσβολή αιδούς όταν το θύμα είναι ιερόδουλη. Παρατηρείται ότι το στοιχείο της ιδιοκτησίας είναι έντονο.

Όσον αφορά την συζυγική σεξουαλική βία, δικαστές της εποχής αναφέρουν χαρακτηριστικά ότι εάν δεχόντουσαν όλες τις μηνύσεις γυναικών κατά των συζύγων, τότε σχεδόν όλος ο ανδρικός πληθυσμός θα βρισκόταν στην φυλακή. Ακόμα και η επιστήμη της ιατρικής υποστηρίζει ότι η γυναίκα από την φύση της είναι κατώτερη και υποταγμένη στον άνδρα, λόγω της θέσης της μέσα στην κοινωνία αλλά και της σωματικής της διάπλασης. Σε αυτό το σημείο φαίνεται καθαρά η συνεχής σύνδεση με το Παλαιό Καθεστώς.

Στα νομοθετικά κείμενα ο βιασμός δεν διευκρινίζεται ξεκάθαρα. Έτσι, λοιπόν, δεν υπάρχει σαφής εικόνα για το πότε αρχίζει η πράξη ή πότε τελειώνει. Κυριαρχούν

διαμάχες για την σοβαρότητα ή μη μιας σεξουαλικής βίας. Γι' αυτό σεξουαλική βία θεωρείται μονάχα ο βιασμός και δεν λαμβάνονται υπόψη άλλες σεξουαλικές βιαιότητες που δεν σχετίζονται με την γεννητική διείσδυση, οι οποίες παραμένουν στο σκοτάδι επειδή σωμαίνονται τα θύματα.

Το 18ο αιώνα με την Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου η παραδοσιακή εικόνα της σεξουαλικής βίας αρχίζει να αλλάζει. Σημειώνεται, ότι πλέον το κάθε άτομο είναι κύριος του εαυτού του, τα σεξουαλικά εγκλήματα, όπως ο βιασμός παίρνουν μια άλλη ερμηνεία. Η γυναίκα, αντιμετωπίζεται ως υποκείμενο και όχι ως ένα αντικείμενο κατοχής. Οπότε, πλέον στις υποθέσεις βιασμού, γίνεται λόγος για βλάβη στο πρόσωπο του θύματος και όχι κατά των κηδεμόνων. Μόνο το άτομο αυτό κάθε αυτό είναι υπεύθυνο για τον εαυτό του. Ο βιασμός, δεν αποτελεί κλοπή του κηδεμόνα, αλλά έγκλημα σε βάρος προσωπικού σώματος. Η βιαιότητα της πράξης αυτής βγαίνει στο προσκήνιο.

Σύμφωνα με αυτήν την αλλαγή νοήματος που αποδόθηκε στον βιασμό, το έγκλημα δεν θεωρείται πλέον μια ακολασία ή διαστροφή που ταράσσει την θεία τάξη. Αλλά, ένα έγκλημα κατά προσώπου, ξεχωρίζοντας το από τα εγκλήματα περιουσίας ή κατά ιδιωτών. Φέρνοντας, έτσι στο προσκήνιο τον κοινωνικό κίνδυνο του βιασμού προς τα άτομα. Η αποσύνδεση του θρησκευτικού περιεχομένου δεν αρκεί μονάχα για να αποφθεχθεί και η ηθική ντροπή του θύματος και τις συνέπειες που επέχει η πράξη.

Το 1804 σε κείμενο του ποινικού δικαίου κατοχυρώνεται ,ότι το έγκλημα του βιασμού ή οποιοδήποτε άλλο παρά φύσιν έγκλημα εναντίον του ενός ή του άλλου φύλου θα τιμωρείται με φυλάκιση και πρόστιμο.

Για τον πολιτισμό του 19ου αιώνα πράξεις, όπως ο βιασμός και ο φόνος ανήκουν στον αγροτικό ,αρχαϊκό χώρο και δεν έχουν καμία θέση στον αστικό χώρο, που είναι προϊόν πολιτισμού.

Το 1810 η καθιέρωση ενός κώδικα, ιεραρχεί τα εγκλήματα με εκφράσεις, κάνοντας την αρχή για την διαβάθμιση των πράξεων σύμφωνα με τις λέξεις που χρησιμοποιούνται. Έτσι, λοιπόν, ορίζονται ως εγκληματικές πράξεις ορισμένες χειρονομίες που πρωτίτερα αγνοούνταν. Ο Ποινικός Κώδικας αναφερόταν σε βίαιες χειρονομίες που είχαν ως σκοπό την προσβολή της αιδούς ενός ατόμου. Πλέον αυτό που μετράει είναι προσβολή της αιδούς και δεν ενδιαφέρει την δικαιοσύνη η αιτία του σεξουαλικών επιθέσεων, αν δηλαδή είχαν ως σκοπό την σεξουαλική απόλαυση ή υποκινούνταν από μίσος και εκδίκηση.

Η προσβολή της αιδούς θεωρείται ένα ξεχωριστό έγκλημα από την δημόσια ύβρη. Γίνεται ένας διαχωρισμός από το Παλαιό Καθεστώς, διακρίνοντας ότι η δημόσια ύβρη αποτελεί προσβολή προς το κοινό , ενώ η προσβολή της αιδούς είναι έγκλημα κατά πρόσωπον. Δυο εγκληματικές πράξεις και λέξεις που για καιρό συγγέονταν, διαχωρίζονται και αποτελούν δύο διαφορετικά εγκλήματα.

Στις αρχές του 19ου αιώνα δεν έγιναν προσπάθειες αναγνώρισης συγκεκριμένων πράξεων σε βάρος γυναικών ως βίαιες. Πράξεις όπως ηθικές και σωματικές πιέσεις, δεν αναγνωρίζονται και δίνεται άλλοθι στον δράστη με την συνέχιση της πεποίθησης ότι για να αναγνωριστεί μια πράξη βιασμού θα πρέπει να υπάρχουν σημάδια σωματικής επιβολής. Υπάρχει ακόμα ένας αρχαϊσμός που προστατεύει τον κατηγορούμενο. Ιατροί της εποχής επιμένουν στην σύγκριση γεννητικών οργάνων για να αποδείξουν εάν ο κατηγορούμενος είναι ένοχος ή αθώος. Να γίνει σύγκριση των γεννητικών οργάνων και των δύο πρωταγωνιστών.

Ένας ενδεικτικός ορισμός του βιασμού τον 19ο αιώνα ορίζει την συγκεκριμένη πράξη, ως ένα είδος κατάχρησης του ατόμου παρά την θέλησή του, χρησιμοποιώντας ως μέσα τη παραπλάνηση και τον εξαναγκασμό και ασκείται στο θύμα σωματική και ηθική βία. Δεν υπήρχε καθοριστικός προσδιορισμός από τον νόμο, οι δικαστές χρησιμοποιούσαν την παραπάνω ανάλυση για να περιγράψουν το συγκεκριμένο έγκλημα και να διεξάγουν τις συνέπειες που θα έχει στο θύμα και τον οικογενειακό του κύκλο.

Ας σημειωθεί ότι η γενικότερη προσβολή της οικογενειακής τιμής συνεχίζει να ισχύει ως συνέπεια του βιασμού στην παραπάνω νομολογία. Αν και δεν εντοπίζεται πλέον στα νομικά κείμενα. Η εξουσία στο γυναικείο φύλου, από κηδεμόνα συνεχίζεται.

Στη συνέχεια περίπου στα μέσα του 19ου αιώνα η σεξουαλική βία αρχίζει να ορίζεται και να εντοπίζεται και στην επιφάνεια του δέρματος. Τα ίχνη νυχιών, τα αιματώματα και οι μελανιές αποτελούν πλέον ενδείξεις βίας. Οι γιατροί αρχίζουν να εξερευνούν περαιτέρω το έγκλημα για να συλλέξουν αποδεικτικά στοιχεία, όπως είναι τα ίχνη σπέρματος ή αίματος.

Επιπλέον, γίνονται προσπάθειες συσχέτισης του εγκλήματος του βιασμού με την ανατομία. Ο Γκαλ, επισκέφθηκε ορισμένες φυλακές και μελετώντας τις ανατομίες, προσπάθησε να δώσει ένα προφίλ στον εγκληματία. Συγκεκριμένα για τους εγκληματίες σεξουαλικών εγκλημάτων σημειώνει, ότι όλοι παρουσιάζουν ανάπτυξη της παρεγκεφαλίδας, των γεννητικών οργάνων κι έχουν διευρυμένο λαιμό. Αυτά τα χαρακτηριστικά, αποτελούν την αιτία της «*σωματικής και της ψυχολογικής πάθησης της ερωτίας*» (Vigarello, 2001:273). Ακόμα, η αυξημένη σεξουαλικότητα των δραστών οφείλεται στην ανάπτυξη του πίσω μέρους του εγκεφάλου. Φυσικά όλες οι έρευνες αυτές παραμένουν στην επιφανειακή εξωτερική διαμόρφωση των οστών. Δεν γίνονται αναφορές ως προς την γενικότερη συμπεριφορά των εγκληματιών και των συναισθημάτων τους.

Την αρχή για τον εγκληματία άνθρωπο την έκανε ο Λαμπρόζο. Ο οποίος, υποστήριζε ότι οι εγκληματίες έχουν ένα συγκεκριμένο προφίλ. Έχουν μείνει πίσω στην εξέλιξη του πολιτισμού και γι' αυτό παρουσιάζουν μια συμπεριφορά ζώου και έχουν πρωτόγονα ένστικτα. Ο ίδιος ισχυρίζεται ότι μπορεί να προσδιορίσει την μορφή του εγκληματία από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του. Συγκεκριμένα, για τους βιαστές σημειώνει τα εξής ψεγάδια: αυξημένο βάρος, κοντά χέρια, μικρό ανάστημα, στενό

μέτωπο, διπλάσια γεννητικά όργανα , χαμηλή διάνοηση, βραχνή φωνή, αυξημένη τριχοφυΐα και μερικές φορές παρατηρούνται κάποιες ασυμμετρίες και παραμορφώσεις. Οι θεωρίες σχετικά με τα σωματικά χαρακτηριστικά άρχισαν να αμφισβητούνται ήδη από την δεκαετία του 1890 και να θεωρούνται αναξιόπιστες.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ο δοσμένος τίτλος για το έγκλημα του βιασμού από το Ελληνικό Ποινικό Κώδικα σύμφωνα με την αναθεώρηση του 1984 είναι: έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και έγκλημα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ελευθερίας. Ορίζει το έγκλημα ως, μια πράξη σωματικής βίας όπου με απειλή και εξαναγκασμό οδηγεί ένα άτομο σε ακούσια συνουσία ή σε ασελγούς πράξεις. Ασελγής πράξη είναι αυτή που προσβάλλει την δημόσια και την προσωπική αιδω και ηθική. Έχει ως σκοπό την σεξουαλική ικανοποίηση και διέγερση. Η επαφή των γεννητικών οργάνων του δράστη με κάποιο μέρος του σώματος του θύματος, που έχει σκοπό την σεξουαλική ικανοποίηση, χωρίς αυτό να σημαίνει απαραίτητα ότι θα φτάσει στο σημείο της εκσπερμάτωσης, μπορεί να θεωρηθεί ασελγής πράξη.

Ο βιασμός τιμωρείται με φυλάκιση παραπάνω από πέντε χρόνια ,σε περίπτωση που ο δράστης ήταν ένας. Αν οι δράστες ήταν παραπάνω από δύο στον αριθμό, τότε η ποινή αυξάνεται σε δέκα χρόνια κάθειρξη και εάν ο βιασμός οδήγησε σε θάνατο το θύμα τότε επιβάλλεται ή δέκα χρόνια φυλάκιση ή ισόβια κάθειρξη.

Ένα έγκλημα θεωρείται βιασμός, όταν επιβάλλεται σε κάποιο άτομο, ανεξαιρέτως φύλου ,σεξουαλικής συνουσίας ή ασελγής πράξη. Γίνεται εξαναγκαστικά με την χρήση σωματικής βίας, απειλής και έκθεσης του ατόμου σε ακραίο κίνδυνο. Συγκεκριμένα, η σωματική βία μπορεί να συμπεριλάβει την φυσική δύναμη που ασκείται πάνω στο θύμα, με την χρήση φίμωτρου ή την δέσμευση του σώματος. Επίσης, μπορεί να ασκηθεί με την χορήγηση κάποιων ουσιών, όπως υπνωτικών, αλκοολούχων, τοξικών και οποιωνδήποτε άλλων που έχουν ως αποτέλεσμα την ακινητοποίηση και την μη αντίσταση του ατόμου. Σωματική βία είναι και η εκμετάλλευση της αδυναμίας του θύματος να αντισταθεί. Η λεγόμενη απειλή η οποία ασκείται είναι η ψυχολογική βία που υπόκειται στο άτομο. Η απειλή δηλαδή της ακεραιότητας ή της δικής του ή κατά των οικείων του. Ακόμα, πρέπει να συμπεριληφθεί και η πιθανή απειλή των δικαιωμάτων. Δικαιώματα που μπορεί να έχουν σχέση με τη περιουσιακά στοιχεία του θύματος ή οτιδήποτε άλλο που να έχει πολύτιμη αξία.

Για το Ποινικό Δίκαιο, όταν γίνεται αναφορά περί συναίνεσης του θύματος δεν γίνεται λόγος περί βιασμού. Ακόμα και η ψεύτικη αντίσταση θεωρείται συναίνεση. Η συναίνεση προϋπάρχει της πράξης ή επέρχεται κατά την διάρκειά της.

Γενικότερα, το έγκλημα του βιασμού κατά το δίκαιο είναι ένα «πολύπρακτο έγκλημα». Διότι, συμπεριλαμβάνει πολλαπλά εγκλήματα και όχι μονάχα ένα. Αρχικά, υπάρχει το έγκλημα της χρήσης βίας ή απειλής. Βέβαια δεν πρέπει να αποκλείεται και το γεγονός ότι μπορεί να υπάρχει περίπτωση που έγινε χρήση και απειλής και βίας. Δεύτερον, φυσικά γίνεται λόγος για ακούσια συνουσία και ασελγούς πράξεως, όπου και αυτή είναι η τετελεσμένη πράξη του βιασμού.

1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΘΥΜΑ

Είναι αρκετά δύσκολο από το μέρος των θυμάτων να χαρακτηρίσουν το έγκλημα του βιασμού και ύστερα να χαρακτηρίσουν και τον ίδιο τον εαυτό τους ως θύματα. Για να μπορέσει ένα άτομο να χαρακτηρίσει τον εαυτό του ως θύμα θα πρέπει πρωταρχικά να γνωρίζει ή να έχει μια γενική εικόνα για τον ορισμό του εγκλήματος και ύστερα να μπορέσει να αναγνωρίσει ομοιότητες του συγκεκριμένου συμβάντος με τον ορισμό που γνώριζε.

Τα θύματα συνήθως αυτοαποκαλούνται θύματα του βιασμού, όταν ο δράστης ήταν άγνωστος, το μέρος στο οποίο έλαβε χώρα το συμβάν να μην είναι οικείο προς αυτούς και κατά την διάρκεια του εγκλήματος να έχουν υποστεί σοβαρό ποσοστό βίας και να έχει επέλθει συνουσία. Γι' αυτά η απόδειξη ότι έχουν πέσει θύματα βιασμού είναι η κολπική συνουσία, αν όχι τότε πιστεύουν ότι έχουν αποφύγει την σεξουαλική βία. Εάν δεν καταφέρουν να αναγνωρίσουν το γεγονός ως έγκλημα και τους εαυτούς τους ως θύματα, τότε δεν θα καταγγείλουν και το γεγονός στην αστυνομία.

Οι Willson υποστηρίζουν ότι οι μυθολογίες που υπάρχουν γύρω από την σεξουαλική βία επηρεάζουν το πώς θα ορίσουν τον βιασμό τα θύματα. Συγκεκριμένα, τα πολιτισμικά στερεότυπα ότι ο δράστης της επίθεσης είναι πάντα άγνωστος προς αυτούς, την πιθανότητα ενοχοποίησης τους για την σεξουαλική βία που δέχτηκαν και την παραδοσιακή αντίληψη σχετικά με την σεξουαλικό ρόλο των φύλων, ότι δηλαδή οι άνδρες είναι επιθετικοί και οι γυναίκες παθητικές. Με τους περιορισμούς που δημιουργούνται από τις παραπάνω μυθολογίες εμποδίζονται τα θύματα να ορίσουν το έγκλημα και σχηματίζουν έτσι μια λανθασμένη εικόνα για το έγκλημα. Με αποτέλεσμα εάν η εμπειρία τους διαφέρει μα μην προσφύγουν στην αστυνομία για καταγγελία.

Είναι σημαντική η εικόνα που έχουν οι γυναίκες σχετικά με το ρόλο του φύλου. Διότι, οι γυναίκες που έχουν μια πιο παραδοσιακή και συντηρητική εικόνα για την θέση του γυναικείου φύλου δύσκολα ονομάζουν και αποδέχονται περισσότερο μια βίαιη συνουσία ως βιασμό. Αντιθέτως, γυναίκες με πιο φιλελεύθερες αντιλήψεις σχετικά με το φύλο και ανοιχτές προς τα φεμινιστικά κινήματα θα ορίσουν

ευκολότερα μια πράξη βιασμού και ακόμα παραπάνω θα αποδώσουν τις ευθύνες αποκλειστικά στον δράστη.

Ο λεγόμενος «κλασσικός βιασμός» είναι αυτός που χρησιμοποιείται από τις γυναίκες ως ορισμό του βιασμού. Σύμφωνα, με την Williams ο βιασμός είναι εκείνη η σεξουαλική πράξη που οι πρωταγωνιστές της (δράστης και θύμα) είναι άγνωστοι μεταξύ τους και κατά την διάρκειά της ασκείται έντονη βία. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τον «κλασσικό βιασμό» για να περιγράψει το σύνολο των βιασμών που καταγγέλθηκαν στην αστυνομία. Επειδή αυτή η περίπτωση βιασμού αναφέρεται συχνότερα στις διωκτικές αρχές, τα θύματα θεωρούν ότι αυτό είναι το έγκλημα του βιασμού και εάν βιώσουν άλλες καταστάσεις τότε δεν το αναφέρουν πουθενά.

Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, τα θύματα κρίνουν το έγκλημα ως βιασμό. Αν πληροί τα παραπάνω χαρακτηριστικά τότε θα τον αναφέρουν στην αστυνομία εάν όχι τότε διακόπτεται η διαδικασία απόφασης αναφοράς του συμβάντος.

1.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΥΤΗ

Από την πλευρά των βιαστών υπάρχει μια διαφορετική οπτική. Σύμφωνα με αυτούς δεν υπάρχει κάτι ενοχοποιητικό στην πράξη τους και έτσι λοιπόν δεν θεωρούν ότι μπορεί να χαρακτηριστεί ως βιασμός. Θέτουν μεγάλη προσπάθεια να μεταβιβάσουν τις ευθύνες των πράξεων τους στο θύμα. Οι περισσότεροι δεν αντιλαμβάνονται το εγκληματικό περιεχόμενο της όλης κατάστασης και υποστηρίζουν ότι έπραξαν κάτι που κάθε εραστής θα έκανε.

Ουσιαστικά οι δράστες δεν βλέπουν κάτι κακό και έξω από τα νομικά πλαίσια στις πράξεις τους. Κατά αυτούς δεν διαφέρει η συμπεριφορά τους από κάθε άλλον άνδρα. Σύμφωνα με την άποψη πολλών ανδρών ο βιασμός στην απλοϊκή του μορφή είναι σεξ και το σεξ φέρνει απόλαυση. Οπότε, οι βιαστές αυτό που διαπράττουν είναι μια φυσιολογική πράξη μεταξύ ενός άνδρα και μιας γυναίκας .

1.4 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Οι εκφράσεις και οι σχολιασμοί που θα ακούσει κανείς από την κοινωνία σχετικά με το έγκλημα του βιασμού είναι σχετικά συγκεκριμενοποιημένες. Λίγο πολύ όλες οι εκφράσεις που ακούγονται, έχουν ακουστεί στο παρελθόν και θα συνεχίσουν να ακούγονται. Εκφράσεις όπως : «τα ήθελε και τα έπαθε», «πήγαινε γυρεύοντας», «το ευχαριστήθηκε», «είναι αδύνατον να βιάσεις μια γυναίκα αν δεν το θέλει η ίδια», «η

βία αρέσει στις γυναίκες», «όλες το απολαμβάνουν και αρκετές από αυτές το αποζητούν».

Από τους παραπάνω σχολιασμούς γίνονται αρκετά κατανοητές οι απόψεις του κοινού για το συγκεκριμένο έγκλημα. Σύμφωνα, με την Greer μια κοινωνικά διαδεδομένη γνώμη είναι ότι οι γυναίκες επιθυμούν υποσυνείδητα την βία στην σεξουαλική τους ζωή, οπότε τους είναι αρεστό να βιαστούν. Ο βιασμός γι' αυτές είναι ένας τρόπος να απελευθερώσουν τα ζωώδη ένστικτα τους. Στην συλλογικότητα αποτυπώνεται ότι *«θέλουν να είναι ματωμένες, υποταγμένες και άγρια πηδηγμένες, άσχετα με τις απελπισμένες τους μάχες και τα δάκρυα»* (Greer, 1977 στον Τσιγκρής, *Διατριβή, 1996 σελ.374*)

Η Coehn υποστηρίζει ότι υπάρχει μια διαδεδομένη αντίληψη κατά την οποία μια γυναίκα δεν μπορεί να βιαστεί παρά την θέλησή της και συμφωνεί και η Greer. Υπάρχει η ψευδής θεωρία ,ότι εάν η ίδια η γυναίκα ,συνειδητά ή ασυνείδητα, δεν συναινέσει στην ερωτική συνουσία ,ο κόλπος της δεν μπορεί να παραβιαστεί. Παρομοιάζουν την όλη αντίληψη με μια βελόνα που βρίσκεται σε διαρκή κίνηση και δεν μπορεί να περάσει από μέσα της κλωστή. Η λύση για να σταθεροποιηθεί η βελόνα είναι να απειλεί το χέρι που την κρατάει. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τον βιασμό.

Κατά τους Weis και Borgers, για την κοινή γνώμη βιασμός υφίσταται όταν ο δράστης είναι ένα βίαιο ,άγνωστο προς το θύμα πρόσωπο, το ίδιο το θύμα αναφέρει αμέσως το περιστατικό στην αστυνομία και υπάρχουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να αποδειχθεί η βιαιότητα του δράστη και η αντίσταση του θύματος.

Από μια έρευνα που διεξήχθη από τους Skelton και Burkhart βγήκε το αποτέλεσμα, ότι δεν θα ήταν πιστευτό ότι διαπράχθηκε βιασμός όταν το θύμα είχε κάποια προϋστορία ή είχε συμφωνήσει να ανταλλάξει κάποια προσωπική στιγμή με τον δράστη. Συγκεκριμένα, στην έρευνα ρωτήθηκε στο κοινό εάν θεωρείται βιασμός η εξής περίπτωση : μια γυναίκα έχει συμφωνήσει να βγει ραντεβού με έναν άνδρα, έχουν ανταλλάξει κάποια φιλία και χάδια και στο τέλος της βραδιάς ο άνδρας ζητά ερωτική επαφή από την γυναίκα ,αυτή αρνείται σθεναρά και εν τέλει την βιάζει . Η πλειοψηφία του κοινού απάντησε ότι δεν είναι βιασμός. Διότι, το περιστατικό έγινε σε πλαίσια γνωριμίας, η γυναίκα είχε συμφωνήσει να βγει ραντεβού και αντάλλαξε φιλία και χάδια ,οπότε έχουν μια μερικώς σεξουαλική σχέση και είναι φυσικό ο άνδρας να θεωρήσει δεδομένο την σεξουαλική επαφή και η γυναίκα να μην φέρει αντίρρηση. Είναι ευκολόπιστο, ότι θα συναινέσει συνουσία το θύμα εάν είχε κάποια προϋστορία με τον θύτη.

Από τα περισσότερα άτομα αναμένεται ο βιασμός να είναι μια αναπάντεχη βίαιη επίθεση από έναν άγνωστο άνθρωπο σε ένα ερειπωμένο, δημόσιο χώρο. Το θύμα θα πρέπει να έχει αποδεικτικά στοιχεία της σεξουαλικής του επίθεσης και της αντίστασής του. Η κοινή γνώμη έχει στο μυαλό της κατ' ουσίαν τον λεγόμενο «κλασικό βιασμό».

Από έρευνα του Field που συγκροτήθηκε από 1,448 άτομα, συμπεριλαμβανομένου αστυνομικοί, βιαστές, άνδρες και γυναίκες πολίτες και γυναίκες σύμβουλοι βιασμού επιτεύχθηκε να σχηματιστεί μια εικόνα σχετικά με τα ποσοστά ευθύνης που έχει η γυναίκα για τον βιασμό της. Γενικότερα, η αντίληψη των πολιτών για τον βιασμό διαφέρει ανάλογα με την φυλή, την ηλικία, το φύλο και τις απόψεις σχετικά για την γυναίκα. Σύμφωνα με αυτά τα δεδομένα βρέθηκε ότι οι άνδρες και οι αστυνομικοί είναι πιο ένθερμοι προς τον βιασμό. Αλλά, οι λευκοί αστυνομικοί ήταν πιο θετική σε αντίθεση με τους μαύρους. Φυσικό είναι οι γυναίκες σύμβουλοι του βιασμού να είναι αρνητικές απέναντι στον βιασμό και την σεξουαλική βία. Οι βιαστές εννοείται και είναι θετικοί απέναντι στο έγκλημα. Μάλιστα, ανάμεσα στις απόψεις και τις αντιλήψεις της ομάδας αυτής και των αστυνομικών δεν εντοπίστηκαν πολλές διαφορές, σχετικά με τον ρόλο των γυναικών στο έγκλημα, την πιθανότητα ψυχοπαθολογίας των δραστών κτλ. Τέλος, οι απόψεις των πολιτών ταιριάζουν περισσότερο με τις ένθερμες και θετικές απόψεις των αστυνομικών προς την επιθετική συνουσία παρά με αυτές των συμβούλων.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

2.1 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Από κοινωνιολογικής πλευράς ο βιασμός δεν είναι μονάχα ένα έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και η βία που ασκείται ,δεν μολύνει και καταπατά μόνο αυτήν την ελευθερία, αλλά απειλεί και ολόκληρη την οντότητα της γυναίκας. Οι Weis και Borgers, ορίζουν τον βιασμό ως μια επιθετική πράξη που αντικειμενοποιεί τη γυναίκα ως σεξουαλικό πλάσμα και συχνά λαμβάνεται από αυτήν ως επίθεση εναντίον της προσωπικότητάς της.

Ο βιασμός είναι ένα είδους κοινωνικού ελέγχου που προσπαθεί να θέσει την γυναίκα στη “σωστή” της θέση, την θέση της υποταγής. Ακόμα και ο φόβος του βιασμού που υποβόσκει ακινητοποιεί και περιορίζει την ελευθερία της. Είναι ένας τρόπος άσκησης της εξουσίας πάνω στο θύμα. Ένα «ψευδο-σεξουαλικό έγκλημα βίας» (Τσίγκρης, 2000: 47) ,στο οποία τονώνεται ο ψευδής ανδρισμός και ασκείται εξουσία πάνω σ’ ένα σώμα. Αποκαλείται ψευδο-σεξουαλικό έγκλημα, διότι στην πραγματικότητα το έγκλημα έχει ως στόχο την χειραγώγηση του θύματος.

Η κοινωνιολογική προσέγγιση του εγκλήματος, επιχειρεί να ανακαλύψει τις αιτίες που οδηγούν στην σεξουαλική βία. Μέσα από την διερεύνηση του κοινωνικού περιβάλλοντος του δράστη, γίνεται προσπάθεια αναζήτησης των αιτιών τους βιασμού.

Η θεωρία του Amir, η οποία είναι βασισμένη στην «θεωρία του υπο-πολιτισμού της βίας» του Wolfgang, υποστηρίζει ότι τα κατώτερα κοινωνικά άτομα δημιουργούν έναν υποπολιτισμό και αξίες που διαφέρουν από την ανώτερη- κυρίαρχη κοινωνική τάξη. Επειδή είναι μειονεκτούτνα άτομα εξωτερικεύουν αρκετή βία, συμπεριλαμβανομένου και τον βιασμό, για την αυτοϊκανοποίηση τους. Η απομόνωση τους που οδηγεί στον υποπολιτισμό τους, έχει ως αποτέλεσμα τις εκρήξεις βίαιης σεξουαλικής συμπεριφοράς.

Η θεωρία του Amir σε πράξη κατέδειξε ότι το 77% των υποθέσεων βιασμών που καταγγέθηκαν στην αστυνομία της Philadelphia, είχαν ως δράστες άτομα από χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Για τον ίδιο ο βιασμός έχει συνδεθεί και είναι η υποκοουλτούρα των κατώτερων κοινωνικών θέσεων. Το υλικό της έρευνας συλλέχθηκε μονάχα από τις υποθέσεις που έχουν κατατεθεί στην αστυνομία. Οπότε,

δεν αντικατοπτρίζει την συνολική εικόνα του βιασμού, αλλά εμβαθύνει το στερεότυπα του βιαστή με χαμηλά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά.

Οι συγγραφείς Schwendinger και Schwendinger έδωσαν μια άλλη οπτική στον βιασμό. Στηρίχθηκαν στην θεωρία ότι τα εγκλήματα βίας είναι απόρροια του καπιταλισμού, ανέπτυξαν ότι αντιφάσεις του καπιταλισμού ενισχύουν την περιφρονητική συμπεριφορά του ανδρικού φύλου προς το γυναικείο. Η λύση που προτείνουν είναι η αλλαγή των συστημάτων. Για να απαλλαχτεί η κοινωνία από τις αντιφάσεις, συνάμα και από την σεξουαλική βία, το ταξικό σύστημα πρέπει να αλλάξει. Να εγκαινιαστεί μια σοσιαλιστική κοινωνία αντί της καπιταλιστικής.

Οι Baron και Straus, ανέπτυξαν την θεωρία του «πολιτισμικού πλεονάσματος» για να ερμηνεύσουν τον βιασμό. Σύμφωνα, με αυτήν την θεωρία δεν είναι υπαίτιες μόνο οι θετικές κοινωνικές αντιλήψεις προς την σεξουαλική βία, αλλά και άλλες πλευρές πολιτισμού που την νομιμοποιούν. Όπως για παράδειγμα τα πρότυπα βίας που κυριαρχούν μέσα στην κοινωνία, η προβολή βίας μέσα από την τηλεόραση, η κρατική βία κτλ.

Επίσης, οι Baron και Straus με την θεωρία της «κοινωνικής αποδιοργάνωσης», υποστηρίζουν ότι η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά συνδέεται με τις τοπικές κοινότητες. Το έγκλημα αναπτύσσεται ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν σε μια γειτονιά. Μια αποδιοργανωμένη κοινότητα δημιουργείται από την μετανάστευση, την πολιτισμική ετερογένεια και την οικογενειακή διάσπαση. Η συγκέντρωση διαφορετικών πολιτισμών, πολλών διαζευγμένων οικογενειών και μεταναστών σε έναν χώρο επιφέρουν άνθιση εγκληματικών δραστηριοτήτων. Έχουν διεξαχθεί έρευνες και αποδείχθηκε ότι τα κρούσματα βιασμού είναι συχνότερα σε περιοχές με τα παραπάνω χαρακτηριστικά.

Το θέμα όμως με τις παραπάνω θεωρίες, είναι ότι οι έρευνες διεξαγωγής τους είχαν στηριχθεί σε επίσημα στοιχεία της αστυνομίας. Οπότε, οι έρευνες είχαν υλικό μονάχα από υποθέσεις βιασμών που είναι γνωστές στις δικαστικές αρχές (αποκλείοντας ένα μεγάλο ποσοστό υποθέσεων που δεν αναφέρεται). Δυστυχώς, οι υποθέσεις αυτές δεν αποτελούν αξιόπιστα παραδείγματα του εγκλήματος του βιασμού, διότι δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα του βιασμού. Οι έρευνες συνεπώς, θεωρούνται αναξιόπιστες λόγω μεθοδολογικό σφάλμα. Το δειγματικό υλικό τέτοιων ερευνών πρέπει να προέρχεται από τα θυματολογικά στοιχεία, στα οποία απεικονίζονται οι αληθινές πτυχές του εγκλήματος. Έτσι, λοιπόν, δημιουργείται το ερώτημα εάν οι παράγοντες που αναφέρονται στις παραπάνω θεωρίες, στα αλήθεια γενούν τον βιασμό ή εάν απλά αποτελούν παράγοντες των υποθέσεων βιασμού που αναφέρονται στις δικαστικές αρχές.

Η Alder προβλέπει ότι εάν κάποιος συναναστρέφεται με σεξουαλικά επιθετικά άτομα είναι πιθανό να παρουσιάσει και αυτός σεξουαλική επιθετικότητα. Το εκπαιδευτικό επίπεδο του ατόμου παίζει σημαντικό ρόλο στην σύνδεση με τον

βιασμό, ως ένας δημογραφικός παράγοντας. Δεν βρέθηκε, κατά αυτήν καμία σχέση εκδήλωσης σεξουαλικής βιαιότητας με την κοινωνική θέση του δράστη.

Συνδυάζοντας όλες τις παραπάνω θεωρίες, οι Baron και Straus θέλησαν να διεξάγουν ένα θεωρητικό μοντέλο εξήγησης του βιασμού. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η ανισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα, η κοινωνική αποδιοργάνωση, τα ποσοστά ανεργίας και συνάμα η οικονομική κατάσταση και ο βαθμός αστικοποίησης της κοινωνίας, επηρεάζουν τα ποσοστά βιασμού και σεξουαλικής βίας. Αλλά, δεν φαίνεται να υπάρχει κανένα ζήτημα όσον αφορά την νομιμοποίηση της βίας σε μια κοινωνία και τον βιασμό, το πρώτο δεν επηρεάζει άμεσα το δεύτερο. Κατά τα άλλα οι δύο συγγραφείς πιστεύουν ότι οι θεμελιώδεις αιτίες του βιασμού, πηγάζουν από την γενικότερη βία, την κοινωνική αποδιοργάνωση και τον σεξισμό.

Η θεωρία της «σχετικής αποστέρησης», του Chappell, αναφέρει ότι όταν στα πλαίσια μιας φιλελεύθερα ηθικής κοινωνίας απορρίπτεται ένας άνδρας ερωτικά από μια γυναίκα, τότε το πιθανότερο είναι να αισθανθεί υπαίτιος, να αυτό-ενοχοποιηθεί και να αναπτύξει έντονα τα συναισθήματα αποστέρησης. Αντίθετα όμως σε μια συντηρητικά ηθική κοινωνία, ο άνδρας θα κατηγορήσει για την απόρριψη την ίδια την κοινωνία και πιο συγκεκριμένα τα περιοριστικά φράγματα που υψώνονται γύρω από την ηθική. Στο τέλος, όμως ο άνδρας στα πλαίσια της φιλελεύθερης κοινωνίας μπορεί να επιτεθεί και να βιάσει την γυναίκα, στα πλαίσια συντηρητισμού είναι αρκετά δύσκολο. Δηλαδή, ο Chappell θεωρεί ότι όσο πιο φιλελεύθερα ηθική είναι μια κοινωνία τόσο πιο υψηλά είναι τα ποσοστά βιασμού. Όμως, υπάρχει ένα μεθοδολογικό πρόβλημα, διότι το υλικό της έρευνάς του αντλήθηκε από την αστυνομία και ήταν μόνο υποθέσεις που έγιναν γνωστοί στην διωκτική αρχή.

Μια τελευταία κοινωνιολογική προσέγγιση του βιασμού διατυπώθηκε από τον Kanin, ο οποίος προσπάθησε να ερμηνεύσει τις περιπτώσεις όπου οι πρωταγωνιστές ήταν από πριν γνωστοί. Ο ίδιος υποστηρίζει, ότι ο λόγος αυτού του είδους βιασμών είναι η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ ατόμων από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα. Η έρευνα που διεξήγαγε είχε ως δείγμα 400 φοιτητές. Ένα μεγάλο ποσοστό των φοιτητών από μεσαία και ανώτερα κοινωνικά στρώματα απάντησαν ότι η εμφάνιση που προβάλλουν οι γυναίκες δηλώνει και τις προθέσεις τους. Παραδείγματος χάριν ο υπερβολικός στολισμός με κοσμήματα και μακιγιάζ, τα φανταχτερά ρούχα αποδεικνύουν πρώτον το χαμηλή κοινωνική τάξη και δεύτερον τις ακόλαστες γυναίκες. Για τους άνδρες η αυτού του είδους εμφάνιση είναι σεξουαλική πρόκληση και προβαίνουν σε σεξουαλική βία. Ακόμα, αντιπαραθέσεις μπορούν να σημειωθούν και ανάμεσα σε γυναίκες από ανώτερα στρώματα και άνδρες από την εργατική τάξη. Η άρνηση των γυναικών για οποιαδήποτε σχέση με άνδρες από κατώτερα στρώματα, προσλαμβάνεται από αυτούς ως φοβία των γυναικών για πιθανή στιγματοποίηση ως ανήθικες. Στο τέλος, όμως τις βιάζουν για να πετύχουν τους στόχους τους.

2.2 ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Όπως και οι κοινωνιολογικές προσεγγίσεις έτσι και οι ψυχολογικές προσπαθούν να ανακαλύψουν το γιατί ένα άτομο μπορεί να εκδηλώσει βίαιη σεξουαλική συμπεριφορά. Σε αυτό που διαφέρουν από τις κοινωνιολογικές είναι ότι δεν αναζητούν τις αιτίες μαζικά, αλλά ατομικά. Πιστεύουν ότι ατομικοί παράγοντες φταίνε για την παρουσίαση βίαιης συμπεριφοράς. Για να μπορέσει να διεξαχθεί μια ερμηνεία του βιασμού θα πρέπει να μελετηθούν αυτοί που τον διαπράττουν ,οι βιαστές. Γι' αυτούς το προφίλ του βιαστή έχει τα εξής χαρακτηριστικά: ψυχοπαθολογική συμπεριφορά, συναισθηματικές διαταραχές και είναι ψυχολογικά απροσάρμοστος.

Έχουν δοθεί πολλές ερμηνείες ως προς τον χαρακτηρισμό της βίας και ταυτόχρονα να οριστεί από ψυχολογικής πλευράς ο βιασμός. Η αίσθηση αποστέρησης και η συναισθηματική ανικανοποίηση ,μπορούν να ερμηνευτούν ως βία. Έτσι, λοιπόν, και ο βιασμός είναι έγκλημα που προκαλείται από άτομα που στερούνται κάτι. Είναι σεξουαλικά στερημένα άτομα. Υπάρχει, και η ερμηνεία που υποστηρίζει την βία ως αποτέλεσμα επιρροής πάνω στο περιβάλλον του ατόμου. Το άγχος αποστέρησης και απόρριψης που δημιουργούνται από την επενέργεια στο κοινωνικό περιβάλλον, επηρεάζει τον ψυχικό του κόσμο. Η επιρροή στον ψυχικό κόσμο μπορεί να οδηγήσει σε επιθετική και βίαιη συμπεριφορά. Επίσης, το άτομο ως έμβιο ων επιζητά την αναγνώριση και η βία εκκινεί από αυτήν την επιθυμία. Δεν μπορεί να ζήσει χωρίς συναναστροφή με υπόλοιπα άτομα. Η απόρριψη του από τους υπόλοιπους μπορεί να προκαλέσει άγχος το οποίο θα οδηγήσει σε βία. Η ψυχική αποσύνθεση που προκαλείται από την απόρριψη έχει ως αποτέλεσμα την βία. Ακόμα, η βία θεωρείται ως τρόπος έκφρασης του ατόμου για να αντιμετωπίσει την αποστέρηση που βιώνει στην ζωή του. Ο καθένας αντιδρά διαφορετικά στην αποστέρηση, μερικοί αναστέλλουν την επιθετική αντίδραση και άλλοι ενσωματώνουν την αποστέρηση και επιτίθενται. Στην σημερινή κοινωνία είναι τόσο συχνή η βίαιη αντίδραση που πλέον θεωρείται υγιής έκφραση συναισθημάτων, αλλά η έκβασή είναι καταστροφική.

Η Τσαλικόγλου, ισχυρίζεται την ευθύνη για να διάπραξη του βιασμού την έχουν ορισμένα χαρακτηριστικά προσωπικότητας. Ο βιαστής, λοιπόν, σύμφωνα με αυτήν την θεωρία είναι κοινωνικά απομονωμένος, έχει εσωτερική δυσαρμονία, η οποία προκαλείται από εσωτερικές συγκρούσεις, έχει καταπιεσμένες ομοφυλοφιλικές τάσεις που τις αντιμετωπίζει με την σεξουαλική επίθεση κατά γυναικών, πάσχει από σεξουαλική ανεπάρκεια και σύμπλεγμα κατωτερότητας και τα εξωτερικεύει με την επιθετική συμπεριφορά, βίωσε σεξουαλική κακοποίηση κατά την διάρκεια της παιδικής του ηλικίας και η μητρική του σχέση ήταν δυσανάλογη.

Η Greer έδωσε βάση στα αισθήματα που φέρει το ανδρικό φύλο για το γυναικείο. Οι άνδρες που τρέφουν συναισθήματα μίσους για τις γυναίκες είναι υψηλά στην λίστα

για την εκδήλωση επιθετικής σεξουαλικής συμπεριφοράς. Χρησιμοποιώντας τις γυναίκες ως αντικείμενα απόλαυσης, τις βιάζουν για τις υποβιάσουν και μετέπειτα νίπτουν τας χείρας τους ,κατηγορώντας την γυναικεία προκλητικότητα. Μια άλλη άποψη είναι ότι πιθανότερα να έχουν εχθρικά απωθημένα εναντίον των μητέρων τους και να τα εξωτερικεύουν επάνω στις γυναίκες που γνωρίζουν. Οι άνδρες αναπτύσσουν μια ψυχωτική συμπεριφορά απέναντι στις γυναίκες και αυτό είναι λογικό διότι για τα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής η πλειονότητα από αυτούς κατατίθεται στα χέρια γυναικών (μητέρων).

Ορισμένες θεωρίες ορίζουν τα έμφυτα ψυχολογικά χαρακτηριστικά του δράστη ως αιτία του βιασμού. Τα υψηλά επίπεδα ορμονών, τεστοστερόνης, προκαλούν τους άνδρες να μην μπορούν να ελέγξουν τις σεξουαλικές τους ορμές.

Οι ψυχαναλυτικές θεωρήσεις έχουν αρκετό υλικό σχετικά με το τι είναι αυτό που δίνει το έναυσμα στον βιαστή για να βιάσει. Μια από τις θεωρήσεις είναι η «θεωρία της αποπροσωποποίησης και ακύρωσης του άλλου». Σε αυτήν την θεώρηση ο δράστης θέλει να ακυρώσει και να αποπροσωποποιήσει το θύμα, δηλαδή την γυναίκα. Τα στερεότυπα που υπάρχουν γύρω από το γυναικείο φύλο εμβαθύνουν την όλη διαδικασία. Παραδείγματος χάριν, το στερεότυπα της κοινής γυναίκας διευκολύνει τον βιαστεί να βιάσει την γυναίκα, να την ακυρώσει ως ων και ταυτόχρονα να δικαιολογήσει την πράξη του.

Σύμφωνα με την δεύτερη θεώρηση ο βιαστής προσπαθεί να καταστρέψει το θύμα. Με την καταστροφή του ο δράστης αισθάνεται ολοκλήρωση και πληρότητα, και αισθάνεται ότι έχει κάποιου είδους εξουσία. Ο στόχος του είναι η υποτίμηση της γυναίκας. Υποσυνείδητα, όμως μπορεί να υποτιμά τον εαυτό του και ο βιασμός να είναι ο τρόπος απόκρουσής της. Η θεωρία ονομάζεται η «θεωρία της συμπαγούς ταυτότητας».

Κατά την τρίτη θεώρηση την «θεωρία της αγωνίας για επιβεβαίωση», ο βιασμός είναι εύρεση λύσης επιβεβαίωσης του δράστη. Το άτομο αναζητά συνεχώς την επιβεβαίωση της επιθυμίας του από άλλους. Θα λέγαμε οπότε ότι ο βιασμός έχει ως χαρακτηριστικό την συνεχής αναγνώριση του εαυτού του βιαστή από το θύμα.

Η τέταρτη και η τελευταία ,η «θεωρία του φόβου του απειλητικού άλλου», αναφέρεται στον φόβο του άνδρα στην περίπτωση που η γυναίκα είναι πιο δυναμική από αυτόν και το πώς αντιδρά. Το πρότυπο μιας δυναμικής γυναίκας κάνει τον άνδρα να αισθάνεται ότι απειλείται, αρχίζει και νιώθει μειονεκτικά, ανασφάλεια και ότι αμφισβητείται η κυριαρχία του. Επιπλέον, νομίζει ότι πρέπει να αλάθητος, «*μια προσωπικότητα χωρίς χάσματα*» (Τσιγκρής, 1996:189). Λαμβάνοντας υπόψη την θεωρία ο βιασμός είναι ένας τρόπος επιβίωσης του ανδρικού φύλου. Μέσα από αυτόν αισθάνεται ότι συνεχίζει να έχει το πάνω χέρι και εξουσιάζει το γυναικείο φύλο.

Οι παραπάνω θεωρητικές προσεγγίσεις όμως έχουν κάποια ελαττώματα. Αρχικά, το πρόβλημα είναι ότι γενικότερα η ψυχολογική και ψυχαναλυτική επιστήμη δεν μπορούν να ερμηνεύσουν το έγκλημα ,διότι δεν υπολογίζουν τους κοινωνικούς

παράγοντες που επηρεάζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά. Επιπλέον, το δείγμα βιαστών που είχε ληφθεί για να διεξαχθούν οι θεωρίες αυτές ήταν μικρό και οι περισσότεροι ήταν καταδικασμένοι και φυλακισμένοι. Όπως είναι γνωστό μόνο ένα μικρό μέρος των υποθέσεων βιασμού καταλήγουν σε δίκες και ακόμα λιγότερες σε φυλάκιση του δράστη. Οπότε, το δείγμα δεν αντιπροσώπευε τον μέσο όρο των βιαστών. Οι ψυχολογικές θεωρίες προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα ψυχολογικό προφίλ εγκληματία που δεν έχει σχέση με τον μέσο βιαστή. Βέβαια, οι ψυχικά πάσχοντες βιαστές είναι ευκολότερα να περάσουν από την ποινική διαδικασία και να καταδικαστούν, διότι ταιριάζουν στο στερεότυπο του βιαστή. Και για τον λόγο αυτό, ότι δηλαδή αντιπροσωπεύουν το στερεότυπο, οι περιπτώσεις με δράστες ψυχασθενείς αναφέρονται περισσότερο στην αστυνομία.

Από την άλλη πλευρά οι φεμινιστική κριτική, υποστηρίζει ότι η ψυχολογική και ψυχαναλυτική προσέγγιση παρουσιάζουν τον βιαστή ως μια ιδιαίτερη περίπτωση προσωπικότητας με ψυχοπαθολογική διαταραχή. Είναι ένα απομονωμένο κοινωνικά άτομα που λόγω της παθολογίας του επιτίθεται σε άγνωστες γυναίκες και τις βιάζει, χωρίς συνείδηση. Σε αυτό το σημείο αγνοείται ότι υπάρχουν και οι περιπτώσεις όπου ο δράστης και το θύμα είναι γνωστοί μεταξύ τους.

Οι θεωρίες αυτές αφού σκιαγραφούν τον δράστη ως ψυχολογικά πάσχοντα, δίνουν την εντύπωση ότι του δίνουν κάποιο ελαφρυντικό, ότι τον απο-ενοχοποιούν. Ο βιαστής δεν μπορεί να ελέγξει την σεξουαλικότητα, επειδή πάσχει οπότε δεν ευθύνεται για την συμπεριφορά του. Αν και θεωρούν τον βιασμό ως παρεκκλίνουσα συμπεριφορά και ανώμαλη, φαίνεται σαν να μην συμπεριλαμβάνουν τα πιο συχνά φαινόμενα σεξουαλικής επιθετικότητας μεταξύ γνωστών.

2.3 ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Οι θεωρήσεις πριν το 1970 παρουσίαζαν τον βιασμό ως ένα φαινόμενο όπου η γυναίκα είναι υπεύθυνη για τον βιασμό της και δράστης παρουσιάζει ψυχοπαθολογική συμπεριφορά. Με τη ανάπτυξη των γυναικείων κινημάτων άρχισε να συνδέονται με τον βιασμό οι ανισότητες (πολιτική, κοινωνική, οικονομική και σεξουαλική) μεταξύ άνδρα και γυναίκα. Προσπαθώντας να αποδώσουν τις αιτίες που επιφέρουν την εκδήλωση σεξουαλικής βίας, οι φεμινιστικές προσεγγίσεις πρόσφεραν στο κοινό τις κοινωνικό-πολιτικές ερμηνείες του βιασμού. Καταλήγοντας στον αντίκτυπο που έχουν οι σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων και τα κοινωνικά στερεότυπα γύρω από τον ρόλο τους. Κατά τις φεμινίστριες, «*οι φεμινιστικές θεωρίες αντιπροσωπεύουν την κυρίαρχη κοινωνική εξήγηση του βιασμού*» (Smith και Bennet, 1985 στον Τσιγκρής, 1996, σελ.296).

Κυριαρχούν διαφορετικές απόψεις για το πώς θα πρέπει να συμπεριφέρεται το κάθε φύλο. Οι απαιτήσεις που έχει η κοινωνία για τα δύο φύλα και η επιείκεια που δείχνεται στο καθ' ένα αποκλίνουν μεταξύ τους. Για παράδειγμα εάν ένας άνδρας διατηρεί ταυτόχρονα πολλές ερωτικές σχέσεις επιδοκιμάζεται από την κοινωνία ή δεν σχολιάζεται καθόλου. Όταν μια γυναίκα είχε παρόμοια συμπεριφορά όχι μόνο θα αποδοκιμαζόταν αλλά η ίδια η γυναίκα θα κατηγορούταν για χαλάρωση ηθών. Η παραπάνω αντιδράσεις ενυπάρχουν σε ια πατριαρχική κοινωνία, μια κοινωνία στην οποία ζούμε.

Οι φεμινιστικές θεωρήσεις έχουν εστιάσει την προσέγγιση του φαινομένου του βιασμού στις γενικότερες σχέσεις ανδρών –γυναικών. Δίνοντας βάση στον θεσμοποιημένο σεξισμό, από τον οποίο πηγάζει ο βιασμός, οι φεμινιστές πιστεύουν ότι ο φόβος του βιασμού και ο ίδιος ο βιασμός είναι ο τρόπος διατήρησης των γυναικών ως υποχείρια σ' ένα άνισο φυλετικά κοινωνικό κόσμο. Δεν υποστηρίζουν την θεωρία της βίατης υποκοουλτούρας και της ψυχοπαθολογίας του δράστη. Η Smith και Bennet αναφέρουν ότι «ο βιασμός είναι το σύμβολο και το σύμβολο της ανδρικής κυριαρχίας» (Smith και Bennet, 1985 στον Τσιγκρής, 1996 ,σελ.296).

Αμφισβητώντας το σεξουαλικό κομμάτι του εγκλήματος, προσπαθούν να κατανοήσουν τον βιασμό ως ένα έγκλημα βίας. Ο θυμός, η οργή, η εχθρότητα και γενικότερα όλα τα αρνητικά συναισθήματα που μπορεί να αισθανθεί κάποιος μπορούν να δημιουργήσουν το έναυσμα για μια τέτοια πράξη. Γι' αυτό λοιπόν τις περισσότερες φορές ο βιαστής χρησιμοποιεί μεγαλύτερα ποσοστά δύναμης για να υποτάξει το θύμα του. Η παραπάνω άποψη τους στηρίζεται και με ιστορικά παράδειγμα, όπου εν καιρώ πολέμου συναντάμε μαζικούς βίαιους βιασμούς, ώστε να ταπεινώσουν και να καθυποτάξουν τον εχθρό.

Ο βιασμός είναι πράξη ανάδειξης της δύναμης και όχι έγκλημα πάθους. Διότι, η πλειονότητα των θυμάτων ανήκουν σε κατηγορίες ατόμων που είναι εύκολα θύματα, δεν μπορούν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους. Το σεξουαλικό κομμάτι είναι δευτερογενές και απλά χρησιμοποιείται για να γίνει πιο σοβαρό το έγκλημα.

Είναι ένας τρόπος δόμησης του ανδρισμού. Είναι μια πράξη επιβολής της δύναμης των ανδρών στο γυναικείο φύλο. Σύμφωνα, με αυτήν την άποψη οι άνδρες που αισθάνονται ανασφάλεια, έλλειψη της αίσθησης εξουσίας ή ότι κατέχουν κάποιο σημαντικό ρόλο είναι πιθανότερο να εμφανίσουν επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά.

Οι φεμινιστές, θεωρούν ότι τα νομικά πλαίσια του βιασμού είναι έτσι σχεδιασμένα για να προστατέψουν μονάχα ορισμένα θύματα. Οι νόμοι κατά του βιασμού, περικλείονται γύρω από το δικαίωμα ιδιοκτησίας των ανδρών επάνω στις σεξουαλικές και αναπαραγωγικές λειτουργίες των γυναικών. Διαμορφώνοντας την γυναίκα ως σεξουαλική ιδιοκτησία και ταυτόχρονα ορίζοντας πιο θύμα είναι άξιο να προστατευτεί νομικά και κοινωνικά. Άξιες λοιπόν είναι οι γυναίκες που αντιπροσωπεύουν το πρότυπο του φύλου τους (έντιμες γυναίκες), αυτές που είναι είδη σεξουαλική ιδιοκτησία ενός άνδρα (παντρεμένες) και αυτές που είναι πολύτιμες

για μελλοντική ιδιοκτησία (νεαρές παρθένες). Οι λιγότερο άξιες είναι αυτές που παρεκκλίνουν από το γυναικείο πρότυπο.

Ο βιασμός είναι ένας μηχανισμός κοινωνικού ελέγχου των γυναικών, ένας τρόπος υποταγής, που ενεργοποιούν οι πατριαρχικές κοινωνίες. Κατά τους Clark και Lewis, ο βιασμός είναι σύνθητες φαινόμενο σε κοινωνίες όπου η γυναίκα μεταχειρίζεται ως ιδιοκτησία σεξουαλική και αναπαραγωγική των ανδρών. Ως ιδιοκτησία τους, οι άνδρες έχουν κάποια εξουσία και δύναμη επάνω στις γυναίκες και με την χρήση βίας επιβάλλονται σεξουαλικά. Η φεμινιστική θεωρία αυτή ονομάζεται «θεωρία της ανισότητας των δύο φύλων».

Η πορνογραφία παίζει σημαντικό ρόλο στην παρουσία του βιασμού σε μια κοινωνία, γιατί ωθεί τους άνδρες σε βία. Η «θεωρία της πορνογραφίας», εμπεριέχεται από τρεις υποθέσεις. Πρώτον, μέσα από την πορνογραφία η γυναίκα εμφανίζεται ως ένα αντικείμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Με αυτόν τον τρόπο αναδεικνύονται ο σεξισμός και η ανδρική κυριαρχία και ταυτόχρονα νομιμοποιούνται. Δεύτερον, το πορνογραφικό υλικό αντικειμενοποιεί τις γυναίκες ως μηχανές απόλαυσης. Η σεξουαλική αντικειμενοποίηση διαχωρίζει το σώμα της γυναίκας από τις ερωτικές επιθυμίες. Όλη αυτή η διαδικασία υποβαθμίζει τις γυναίκες, εντείνει τον σεξισμό και δίνει την εντύπωση ότι η γυναίκα πρέπει να δέχεται σεξουαλική βία. Τρίτον, η πορνογραφία προβάλλει πρότυπα συμπεριφοράς. Όταν απεικονίζεται η κακομεταχείριση των γυναικών, τότε δημιουργούνται οι εντυπώσεις ότι είναι νόμιμη, ορθή ή ηθικά ορθή η επιθετική σεξουαλική συμπεριφορά απέναντί τους και ακόμα χειρότερα ότι το ευχαριστούνται.

Μια άλλη φεμινιστική προσέγγιση του βιασμού, βασισμένη στην θεωρία της «αποτυχίας επικοινωνίας μεταξύ φύλων» που παρουσιάστηκε από τον Kanin, προσπαθεί να ερμηνεύσει τους βιασμούς όπου θύμα και θύτης ήταν από πριν γνωστά. Οι βιασμοί αυτού του είδους, οφείλονται στην αποτυχία επικοινωνίας των ατόμων. Οι άνδρες πολλές φορές αντιλαμβάνονται και μεταφράζουν λανθασμένα τις κινήσεις και τις συμπεριφορές των γυναικών. Οπότε, στις περιπτώσεις που προηγήθηκαν ερωτικά παιχνίδια, όπως φιλιά και χάδια, ο άνδρας θα θέλει να συνεχίσει σε ερωτική πράξη, η γυναίκα όμως μπορεί να του το αρνηθεί. Η συναίνεση της για ερωτικά παιχνίδια λαμβάνεται και ως καταφατική απάντηση και για συνουσία. Η μετέπειτα άρνηση της γυναίκας είναι που προκαλεί την εκδήλωση της βίαιης συμπεριφοράς του άνδρα.

Ο Kanin προσπάθησε επίσης να εξηγήσει τον βιασμό μέσα από τον γυναικείο παρεκκλίνοντα ρόλο. Σύμφωνα με αυτήν την θεώρηση, το σεξουαλικό παρελθόν μια γυναίκας μπορεί να προκαλέσει σημαντικές μορφές βίαιης συμπεριφοράς από τους άνδρες. Η σεξουαλική βία εδώ είναι ο κοινωνικός έλεγχος των γυναικών, για να ταυτιστούν με τον κοινωνική αναμενόμενη σεξουαλική συμπεριφορά τους. Παραδείγματος χάριν, στα ζευγάρια όπου η γυναίκα κατά τον άνδρα είναι αχαλίνωτη και σεξουαλικά ακόλαστη είναι πιο πιθανό να εντοπιστεί το φαινόμενο του βιασμού. Ακόμα και αν η γυναίκα δεν είναι στην πραγματικότητα αχαλίνωτη, επειδή ο άνδρας πιστεύει ότι είναι βγάζει τα συμπεράσματά του και προβαίνει σε επιθετική

συμπεριφορά. Από τις έρευνες του ο Kanin σημείωσε ότι οι δράστες δικαιολόγησαν τις πράξεις τους στον τρόπο ενδυμασίας και συμπεριφορά των γυναικών, στην εικόνα δηλαδή που προέβαλλαν έξω. Τους δώσουν την εντύπωση, όπως τις χαρακτηρίζουν οι ίδιοι, ότι είναι γυναίκες του δρόμου. Η σεξουαλική ασυδοσία, πραγματική ή μη, δίνει στον άνδρα λανθασμένες εντυπώσεις και απαιτεί σεξουαλική συνουσία, μερικές φορές θεωρώντας την δεδομένη.

Οι Weis και Borgers, έδωσαν την δικιά τους ερμηνεία στις περιπτώσεις βιασμών μεταξύ γνωστών. Ένα κοινά αποδεκτό στερεότυπο θέλει να είναι ο άνδρας αυτός που θα κάνει την πρώτη ερωτική κίνηση και η γυναίκα να είναι παθητική. Εάν ο άνδρας δεν ξεκινήσει την πρώτη κίνηση και αφήνει την γυναίκα να περιμένει δίνει την εντύπωση ότι είναι ή ομοφυλόφιλος ή δεν την βρίσκει ερωτικά επιθυμητή. Για να μπορέσει να προλάβει ο άνδρας την εντύπωση του ομοφυλόφιλου και προσβληθεί ο ανδρισμός του προβαίνει σε βίαιη συμπεριφορά που δεν την περίμενε η γυναίκα. Η οποία αν και είχε συμφωνήσει σε συνουσία διαφωνεί με τον τρόπο που γίνεται και αντιστέκεται.

Τα πρότυπα της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας κοινωνικοποιούν τα άτομα στην σεξουαλικότητα και πώς να την αντιμετωπίζουν. Η αρρενωπότητα έχει συνδεθεί με την ενεργητικότητα και την ισχύ, ενώ η θηλυκότητα με την παθητικότητα και την υποταγή. Οπότε, έχει σχηματιστεί η εικόνα ότι ο άνδρας είναι ενεργός στην σεξουαλική ζωή και η γυναίκα παθητική. Ο άνδρας να κυνηγήσει την γυναίκα και αυτή να πέφτει στα χέρια του. Μεγαλώνοντας με αυτά τα πρότυπα σεξουαλικότητας, τα άτομα μεγαλώνουν και με την πεποίθηση να είναι βιαστές και θύματα. Από αυτό συμπεραίνετε ότι όσοι άνδρες παραμένουν στις παραδοσιακές αντιλήψεις τον ρόλων των φύλων είναι πιθανότερο να έχουν βίαιες σεξουαλικές συμπεριφορές. Αλλά, από την άλλη αυτό είναι μια δικαιολογία της συμπεριφοράς τους. Έχει δημιουργηθεί η εικόνα του άνδρα που δεν μπορεί να ελέγξει την σεξουαλικότητα του, που προκαλείται από την προκλητικότητα της θυλής.

Όμως, οι παραδοσιακές και συντηρητικές στάσεις σχετικά με τον ρόλο των φύλων, θα μπορούσαμε να πούμε ότι μπορούν να αποτελέσουν μια δικαιολόγηση της βίαιης σεξουαλικής συμπεριφοράς των ανδρών. Από εδώ εκκινεί και ο μύθος του άνδρα που δεν μπορεί να ελέγξει την παρορμητική σεξουαλική του συμπεριφορά, που κεντρίζεται από την προκλητικότητα των γυναικών.

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

3.1 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

Μέσα από τις μελέτες που έχουν γίνει γύρω από το φαινόμενο του βιασμού, μπορεί να διακριθεί και να απεικονιστεί το πορτρέτο του θύματος. Συνήθως, το θύμα είναι νεαρής ηλικίας γυναίκα (20-30 ετών) έγγαμη ή άγαμη και ο βιαστής είναι άγνωστος, βέβαια υπάρχουν και οι εξαιρέσεις όπου η γυναίκα μπορεί να είναι και μεγαλύτερης ηλικίας. Λιγότερες είναι οι περιπτώσεις θύματος ενήλικης γυναίκας με τον ρόλο του βιαστή να τον κατέχει ο ερωτικός δεσμός της. Εάν συμβεί κάτι τέτοιο, ο δεσμός έχει τελειώσει και ο βιασμός ερμηνεύεται ως η πράξη εκδίκησης του ερωτικού συντρόφου.

Σημειώνονται και περιστατικά όπου το θύμα είναι ανήλικο κορίτσι και αγόρι, όπου ο δράστης είναι γνωστός προς αυτούς και μάλιστα μπορεί να είναι συγγενικό πρόσωπο. Σπανιότερα το θύμα είναι ενήλικος άνδρας και συγκεκριμένα με διανοητική στέρηση ή οποιαδήποτε άλλη συμπεριφορά έξω από τα συνήθης πλαίσια. Θεωρείται μάλιστα ότι το θύμα μπορεί να προκαλέσει με την εμφάνισή του και την συμπεριφορά του. Οι προκλητικές, δηλαδή κινήσεις, χειρονομίες και το ντύσιμο έδωσαν έναυσμα στον δράστη και αυτός δεν άντεξε την σεξουαλική πίεση και ενέδωσε, χωρίς να έχει τέτοιες προθέσεις εξ' αρχής.

Υψηλό κίνδυνο για πιθανή θυματοποίηση έχουν τα ανήλικα κορίτσια με ηθικά διστραμμένο πατέρα. Ακόμα, τα διανοητικά καθυστερημένα άτομα και τα εύπιστα άτομα, μπορούν να πέσουν θύματα βιασμού, επειδή δεν έχουν μέτρα προφύλαξης και μπορούν να τους προσελκύσουν εύκολα. Και βέβαια οι γυναίκες που εργάζονται νυχτερινές ώρες.

Μέσα από υποθέσεις βιασμού που έχουν αναφερθεί στην αστυνομία διαπιστώνονται ορισμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά που συνδέονται με τις αυξανόμενες πιθανότητες βίαιης σεξουαλικής επίθεσης. Τα δημογραφικά στοιχεία είναι τα εξής:

1. το φύλο: το γυναικείο φύλο έχει περισσότερες πιθανότητες αντιμετώπισης σεξουαλικής επίθεσης σε αντίθεση με το ανδρικό.
2. η ηλικία: ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες βρίσκονται σε κίνδυνο βιασμού λόγω ηλικίας, όπως οι έφηβοι (13-19 ετών) και οι νεαροί ενήλικες (20-25 ετών).
3. η φυλή: άτομα από έγχρωμες φυλές (μαύροι) αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τους λευκούς.

4. η γαμική κατάσταση: οι παντρεμένες γυναίκες είναι πιο προστατευμένες σε αντίθεση με τις ανύπαντρες.
5. η κοινωνικό-οικονομική θέση: οι γυναίκες προερχόμενες από κατώτερα κοινωνικά στρώματα είναι αντιμέτωπες με τον κίνδυνο της σεξουαλικής επίθεσης σε αντίθεση με εκείνες από τα μεσαία και ανώτερα στρώματα.
6. η εργασιακή απασχόληση: ανεξαρτήτως επαγγελματικής πορείας όλες οι γυναίκες είναι σε ρίσκο βιασμού και συγκεκριμένα οι φοιτήτριες λίγο περισσότερο.

Συμπεραίνετε, λοιπόν, ότι το προφίλ ενός θύματος βιασμού αντιστοιχεί σε μια έγχρωμη γυναίκα, νεαρής ηλικίας, ανύπαντρη, που μπορεί να είναι φοιτήτρια ή να παρακολουθεί κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και προέρχεται από τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις.

Παρατηρείται ότι τα θύματα από τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις αναφέρουν συχνότερα το συμβάν στις αστυνομικές αρχές. Αυτό, μπορεί να εξηγήσει και τις απόψεις των ερευνητών ότι οι γυναίκες με χαμηλές κοινωνικό-οικονομικές συνθήκες διατρέχουν περισσότερο τον κίνδυνο να βιαστούν, σε αντίθεση με τις γυναίκες από τις ανώτερες και μεσαίες τάξεις. Βασίζονται στις υποθέσεις που κατατίθενται στην αστυνομία και δεν λαμβάνουν τις μη αναφερόμενες, όπου το θύμα μπορεί να είναι από τα ανώτερα ή μεσαία στρώματα. Όλο αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι μια γυναίκα με οικονομική και κοινωνική ευμάρεια θα μπορούσε να προσφύγει με τα μέσα που έχει άλλου για την επούλωση των πληγών της από το τραυματικό συμβάν και όχι να εμπλακεί σε δυσάρεστες διαδικασίες ποινικής δίωξης. Παραδείγματος χάριν, προσφεύγουν σε ιδιωτικούς γιατρούς που κρατάνε την εχεμύθεια τους και δεν αναφέρουν τίποτα στις αρχές.

Όσον αφορά την ηλικία των θυμάτων είναι από την μια δύσκολο να προσδιοριστεί επακριβώς. Διότι υπάρχει το ζήτημα ότι οι ώριμες ενήλικές και τα παιδιά δεν εξομολογούν την θυματοποίηση τους σε αντίθεση με τις έφηβες και τις νεαρές ενήλικες, οπότε ένα ποσοστό υποθέσεων δεν αναφέρονται ποτέ. Από τις υποθέσεις, όμως που βρίσκονται στα χέρια των αρχών συμπεραίνεται ότι οι έφηβες και οι νεαρές βρίσκονται σε ρίσκο βιασμού. Και αυτό επιβεβαιώνει τους ερευνητές για να είναι σίγουροι για την πιθανή θυματοποίηση αυτών των πληθυσμιακών ομάδων.

Πρέπει να τονιστεί ότι τα παραπάνω δημογραφικά χαρακτηριστικά που παρατέθηκαν είναι δομημένα με βάση τις αναφερόμενες υποθέσεις βιασμού στις αστυνομικές αρχές. Γι' αυτό μπορεί να μην ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα διότι ένα μεγάλο ποσοστό των θυμάτων δεν αναφέρουν το έγκλημα. Έτσι τα αποτελέσματα των ερευνών δεν αντιπροσωπεύουν το σύνολο των θυμάτων. Δεν δημιουργείται μια έμπιστη εικόνα του θύματος, γιατί κάποιο μέρος του θυμάτων του εγκλήματος αποκρύπτει το συμβάν. Το πραγματικό πορτρέτο μπορεί να είναι τελείως διαφορετικό από αυτό που συμπεραίνεται με βάση τα στοιχεία της αστυνομίας.

Μέσα από έρευνές της, η Λ. Ουόκερ σκιαγράφησε τα κοινά χαρακτηριστικά των κακοποιημένων γυναικών. Ανήκουν όλες σε διαφορετικές θρησκείες, ηλικίες, φυλές, μορφωτικά επίπεδα και πολιτισμικά- κοινωνικοοικονομικά επίπεδα. Παρουσιάζουν μικρή αυτοεκτίμηση και εξαιτίας αυτής αυτό-υποβαθμίζονται και δεν έχουν εμπιστοσύνη στις δυνάμεις τους. Αξιολογούν τους εαυτούς, σύμφωνα με τις ικανότητές ως καλές συζύγους. Έχοντας μια ανασφάλεια στους ρόλους της νοικοκυράς και της ερωμένης, η κριτική που θα τους ασκηθεί από τους άνδρες τους μπορεί να τις επηρεάσει άσχημα.

Οι κακοποιημένες γυναίκες έχουν μια πιο παραδοσιακή προσέγγιση όσον αφορά τον γυναικείο ρόλο, την ενότητα της οικογένειας και του σπιτιού. Καθοριστικά τους καθήκοντα θεωρού, ότι είναι η επιμέλεια του νοικοκυριού και οτιδήποτε έξω από αυτό δεν αξιολογούνται ως μέρος των ικανοτήτων τους. Η προσέγγισή τους αυτή φανερώνει και την αποδοχή της αντίληψης ότι η θέση της γυναίκας είναι στο σπίτι. Θεωρούν τον άνδρα τους ως τον “αρχηγό” του σπιτιού και κάνουν τα πάντα για την επιβεβαίωση αυτού του ρόλου.

Επιπλέον κοινά σημεία κακοποιημένων γυναικών είναι ότι πιστεύουν στους μύθους γύρω από την κακοποίηση των γυναικών, αποδέχονται τις ευθύνες για τις βίαιες συμπεριφορές των ανδρών και αισθάνονται ενοχές. Επίσης, στηρίζονται μονάχα στις δικές τους δυνάμεις και στον εαυτό τους και δεν δέχονται εξωτερική βοήθεια. Χρησιμοποιούν την σεξουαλική επαφή για να διατηρήσουν τις σχέσεις τους. Είναι ικανές να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες τους στο προσωπικό περιβάλλον, ενώ στο κοινωνικό τους περιβάλλον είναι παθητικές. Παρουσιάζουν έτσι ψυχοσωματικά συμπτώματα και έντονες αντιδράσεις από το στρες των καταστάσεων που βιώνουν. Ζουν υπό τον φόβο της κακοποίησης και αυτό τις επηρεάζει ψυχοσωματικά. Οι περισσότερες παρουσίαζαν κόπωση, αϋπνίες, γενικότερες αδιαθεσίες και κατάθλιψη. Προσπαθούν να αποκρύψουν την κακοποίηση που βιώνουν και γι’ αυτό τηρούν την εχεμύθεια τους.

3.2 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΘΥΤΗ

Η σκιαγράφιση του πορτρέτου του βιαστή από τον Καράμπελα, δηλώνει τον αυτουργό του εγκλήματος του βιασμού ως άτομο αρσενικό και ότι σπανιότερα το γυναικείο φύλο θα διαπράξει τέτοιο έγκλημα.

Τον προσδιορίζει, λοιπόν, ως άνδρα νέο περίπου 20-40 ετών. Η οικογενειακή του κατάσταση προσδιορίζεται ως έγγαμη. Ουκ ολίγες είναι οι περιπτώσεις όπου ο βιαστής είναι ο πατέρας των θύματος ή να είναι πατέρας άλλων παιδιών. Συνήθως το επάγγελμα του κατατάσσεται στις κατηγορίες επαγγελμάτων όπου δεν χρειάζονται μεγάλη πνευματική προσπάθεια ή και καθόλου σπουδές (εργάτης, οδηγός φορτηγού, γεωργός, δημόσιος υπάλληλος). Γενικότερα το μορφωτικό επίπεδο του είναι συνήθως

χαμηλό. Η νοημοσύνη του είναι χαμηλή και σε ορισμένες περιπτώσεις παρουσιάζει διανοητική καθυστέρηση.

Διακατέχεται από μια σεξουαλική ανωμαλία (παιδοφιλία) και σεξουαλική διαστροφή (σαδιστικές τάσεις). Η πράξη του βιασμού είναι η ικανοποίηση των σεξουαλικών διαστροφών και ανωμαλιών του. Σπάνια ερμηνεύεται ως μια πράξη εκδίκησης απέναντι στο θύμα. Η εξωτερική του εμφάνιση είναι συνηθισμένη, δεν διαφέρει από έναν κοινό άνθρωπο και δεν παρουσιάζει κάποια σωματική ιδιαιτερότητα όπως αναπηρία ή αθλητικό σώμα. Από τις περιπτώσεις που υπάρχουν στην αστυνομία διαπιστώνεται ότι η οικονομική κατάσταση του δράστη είναι χαμηλή ως μέτρια. Μερικές φορές μάλιστα είναι το επίπεδο τόσο χαμηλό που να μην μπορεί να διορίσει συνήγορο υπεράσπισης και το δικαστήριο ορίζει κάποιον γι' αυτόν, όπως θέτει η νομοθεσία.

Όσον αφορά την καταγωγή του συνήθως είναι Έλληνας, αλλά υπάρχουν και τα περιστατικά όπου είναι αλλοδαπός. Συγκρίνοντας τον αριθμό αλλοδαπών και των αριθμό Ελλήνων που ζουν στην χώρα, οι αλλοδαποί τελούν περισσότερους βιασμούς. Η προσωπικότητα του δείχνει ότι είναι ένα άτομο χωρίς ηθικές αναστολές και ενδοιασμούς. Τα επίθετα που τον χαρακτηρίζουν είναι βάνουσος, ανάλητος, σκληρός, οξύθυμος, συναισθηματικά ανώριμος και με διαταραγμένη προσωπικότητα. Ενεργούν σε σκοτεινές περιοχές τις νυχτερινές ώρες. Εάν το θύμα είναι ανήλικο παιδί, συνήθως δρουν στο σπίτι με την οικογένεια να απουσιάζει. Τέλος σπάνια αποδέχονται την ενοχή τους.

Με βάση κάποια κριτήρια θα μπορούσε να γίνει κάποια ομαδοποίηση των βιαστών. Για παράδειγμα, η ισχυρή ροπή προς την βιαιότητα για την σεξουαλική ικανοποίηση, ως χαρακτηριστικό, εντάσσει τα άτομα σε μια ομάδα ή κατηγορία βιαστών. Με βάση κάποιων χαρακτηριστικών η ομαδοποίηση είναι οι εξής:

1. Βιαστές που παρουσιάζουν ισχυρή ροπή προς την άσκηση σεξουαλικής βίας: τα άτομα αυτά παρουσιάζουν ανώριμη, ψυχοπαθητική προσωπικότητα, με διαταραχές συμπεριφοράς και σεξουαλική απόκλιση, βαθιά ηθική και σεξουαλική διαταραχή και ορισμένοι μάλιστα έχουν χαμηλό νοητικό επίπεδο. Η συγκεκριμένη ομάδα διακρίνει και τρεις υποομάδες:
 - 1.1. Βιαστές που εφαρμόζουν την άσκηση της σεξουαλικής βίας προς τα παιδιά τους.
 - 1.2. Βιαστές που εφαρμόζουν την άσκηση της σεξουαλικής βίας προς τα άτομα από το ευρύτερο οικογενειακό τους περιβάλλον (τα παιδιά της αδερφής της συζύγου, τη σύζυγο του αδερφού κτλ).
 - 1.3. Βιαστές που εφαρμόζουν την άσκηση της σεξουαλικής βίας προς άτομα άγνωστα προς αυτούς.
2. Βιαστές που σχεδιάζουν να τελέσουν ομαδικό βιασμού σε συνεργασία με άλλους. Σε αυτή την περίπτωση το θύμα αντιμετωπίζεται ως ένα «δοχείο ηδονής».
3. Βιαστές που πρωταρχικό τους κίνητρο είναι το μίσος για την γυναίκα. Χρησιμοποιούν την πράξη του βιασμού ως τρόπο εκδίκησης προς μια κατηγορία

γυναικών π.χ. τις ιερόδουλες ή προς όλες τις γυναίκες. Οι θρησκευτικές δοξασίες και οι δεισιδαιμονίες στις οποίες πιστεύουν δεν θεωρούν την πράξη του βιασμού ως «κακή» και έξω από τα νομικά πλαίσια και δεν γίνεται για την ικανοποίηση της γενετήσιας επιθυμίας τους.

4. Βιαστές που εκμεταλλεύτηκαν την ανάγκη, την ευπιστία και τις καταστάσεις στις οποίες μπορεί να βρεθεί το θύμα (auto-stop). Ονομάζονται εκ περιστάσεως βιαστές και δεν έχουν προσχεδιάσει την πράξη.
5. Βιαστές που απλά ήθελαν να ικανοποιήσουν την γενετήσια επιθυμία τους και ενέργησαν αγνοώντας την άρνηση του θύματος. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν άνδρες που θεωρούν ότι λόγω του φύλου τους μπορούν να επιβάλουν τις απόψεις και τις επιθυμίες τους. Ο βιασμός είναι πράξη εξουσίας από μέρος τους.

Μέσα από τις υποθέσεις βιασμών που αναφέρονται στην αστυνομία διαμορφώνεται το στατιστικό πορτραίτο των βιαστών. Οι υποθέσεις δείχνουν ότι κατά κύριο λόγο είναι άνδρας νεαρής ηλικίας (15-24 ετών), ανύπαντρος, έγχρωμος και προέρχεται από τις κατώτερες κοινωνικό-οικονομικές τάξεις.

Από την έρευνα του Amir, συμπεραίνεται ότι το έγκλημα του βιασμού συνδέεται με τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα και την νεγρική κουλτούρα. Καθώς, τα στατιστικά στοιχεία της έρευνας ανέδειξαν ότι το 90% των βιασμών διαπράττεται από τα κατώτερα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα και το 82% από έγχρωμους μαύρους. Δυστυχώς, όμως η σύνδεση αυτή της κουλτούρας και της κοινωνικής τάξης με το έγκλημα του βιασμού αποκλείει τους δράστες από τις μεσαίες και τις ανώτερες κοινωνικές τάξεις από τις στατικές.

Οι φεμινίστριες εγκληματολόγοι σκιαγραφούν τον βιαστή ως έναν φυσιολογικό άνθρωπο όπως οι υπόλοιποι. Τον παρομοιάζουν με τον άνθρωπο της διπλανής πόρτας. Ο Amir από την άλλη μαζί με τα στατιστικά του στοιχεία, υποστηρίζει ότι οι περισσότεροι δράστες είχαν κάποιο εγκληματικό παρελθόν και προηγούμενο φάκελο σύλληψης, όχι απαραίτητα να είναι συνδεδεμένο με σεξουαλικό έγκλημα.

Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν την προφίλ του βιαστή που εμπλέκεται στις διαδικασίες του ποινικού συστήματος. Γι' αυτό λοιπόν, δεν γίνονται αναφορές στα ανώτερα και μεσαία κοινωνικά στρώματα, διότι οι τάξεις αυτές έχουν τα μέσα και την δυνατότητα να συγκαλύψουν την υπόθεση με συμβιβασμό με το θύμα. Επίσης, διαπιστώνεται ότι αυτοί που είχαν εγκληματικό παρελθόν είναι πιθανότερο να εμπλακούν στις ποινικές διαδικασίες, σε αντίθεση με αυτούς που δεν είχαν τραβήξει το ενδιαφέρον των διωκτικών αρχών στο παρελθόν. Η κατώτερη κοινωνική θέση και το εγκληματικό παρελθόν ενός άτομου ανταποκρίνονται στα στερεότυπα του βιαστή, γι' αυτό και τα άτομα αυτά καταλήγουν στις διαδικασίες του ποινικού συστήματος.

Σύμφωνα με την Ουόκερ ο θύτης μπορεί να είναι από διαφορετικές φυλές, θρησκευτικά δόγματα, ηλικίες, εκπαιδευτικά και πολιτισμικά επίπεδα και κοινωνικοοικονομικές τάξεις. Από το δείγμα γυναικών που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα παρατηρείται ότι οι βιαστές παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά:

1. Καταλογίζουν τις ευθύνες των πράξεων τους σε άλλα άτομα.
2. Έχουν διπλή προσωπικότητα.
3. Πιστεύουν και αναπαράγουν τον παραδοσιακό στερεοτυπικό ρόλο των ανδρών και την εξουσία τους μέσα στον χώρο.
4. Ζηλεύουν παθολογικά.
5. Αντιμετωπίζουν το στρες που έχουν με το να κακοποιούν τις γυναίκες.
6. Έχουν μικρή αυτοεκτίμηση.
7. Δεν πιστεύουν ότι η βίαιη συμπεριφορά τους έχει επιπτώσεις.
8. Πιστεύουν στους μύθους της κακοποίησης.
9. Η βίαιη σεξουαλική πράξη είναι ένας τρόπος αύξησης της αυτοεκτίμησής και του γλωμού ανδρισμού τους.

Μετά από κάποιο επεισόδιο κακοποίησης ο δράστης μπορεί να παρουσιάσει συμπτώματα ψυχολογικής κατάθλιψης. Χρησιμοποιεί το αλκοόλ και τις τοξικές ουσίες για να ηρεμήσει. Παρουσιάζουν διαταραχές της προσωπικότητας, επιλέγοντας την μοναχικότητα και τον κλειστό κοινωνικό κύκλο. Ορισμένες από τις γυναίκες ανέφεραν ότι παρατήρησαν κάποιου είδους νοητικής διαταραχής στους βιαστές. Οι περισσότερες έκαναν λόγο για την ψυχοκινητική επιληψία, μια διαταραχή του εγκεφάλου που προκαλεί στα άτομα ξαφνικές κινητικές εκρήξεις, τις οποίες μάλιστα τις περισσότερες φορές δεν θυμούνται να διέπραξαν.

3.3 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ ΕΠΑΝΩ ΣΤΟ ΘΥΜΑ

3.3.1 :Το σύνδρομο του τραύματος.

Το μόνο σίγουρο είναι ότι τα θύματα βιασμού μετά την θυματοποίηση τους υφίστανται σοβαρό ψυχολογικό τραυματισμό. Τα συναισθήματα που τους κατακλύζουν συνδέονται με φοβίες, έμμονες ιδέες, θυμό, κατάθλιψη, αντεκδίκηση και τάσεις αυτοκτονίας. Παρατηρούνται στα θύματα βιασμού συνέπειες συναισθηματικές και ψυχολογικές που δεν εμφανίζονται σε θύματα άλλων εγκλημάτων βίας.

Το σύνδρομο του τραύματος, είναι ένα σύνολο συμπεριφορικών, σωματικών και ψυχολογικών αντιδράσεων που υφίσταται μετέπειτα το θύμα. Είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία κατά την οποία το άτομο προσπαθεί να επαναδιοργανωθεί, χαρακτηρίζεται από έντονες εντάσεις που καθορίζονται απειλητικές για την ζωή και εκφράζεται ως αποτέλεσμα του βιασμού ή της απόπειρας βιασμού. Η Τσαλικόγλου χαρακτηρίζει το σύνδρομο ως πολυμορφικό με σωματικές και ψυχικές αντιδράσεις, όπως είναι η αγωνία, η ντροπή, ο φόβος κτλ.

Κατά τους Burgess και Holmstrom, το σύνδρομο ξεδιπλώνεται σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, η έντονη φάση, παρατηρούνται πολλές δυσλειτουργίες και

αναστατώσεις στην ζωή του θύματος. Το κυρίαρχο συναίσθημα είναι ο φόβος και τα σωματικά συμπτώματα δεν μπορούν να μην παρατηρηθούν. Στην δεύτερη φάση το άτομο αρχίζει να οργανώνει από την αρχή την ζωή του. Η φάση αυτή ξεκινάει συνήθως μετά από δύο με τρεις εβδομάδες μετά την τραυματική εμπειρία. Τα συμπτώματα είναι οι αλλαγές στις συνήθειες, οι εφιάλτες και οι φοβίες.

Σύμφωνα με τους Sutherland και Scherl, μετά την εγκληματική εμπειρία το θύμα διανύει τρεις φάσεις. Η πρώτη φάση είναι η συναισθηματική σύγχυση και ψυχολογική αναστάτωση. Τα συναισθήματα θλίψης και αγωνίας, δημιουργούν το θύμα να αποφασίσει να κρατήσει την θυματοποίηση του μυστική τόσο από το στενό του κύκλο τόσο και από τις διωκτικές αρχές. Αν και έχει ανάγκη από κοινωνική υποστήριξη, επιλέγει να αντιμετωπίσει μόνος του το πρόβλημα. Στο δεύτερο στάδιο ξεκινάει η διαδικασία επούλωσης. Το θύμα προσπαθεί να ξεπεράσει την σεξουαλική βία που δέχθηκε δικαιολογώντας τον δράστη και ενοχοποιώντας τον εαυτό του. Κάνει προσπάθειες να επιστρέψει στην προηγούμενη ζωή του με το να κρύψει το συμβάν στο υποσυνείδητο του. Τέλος η τρίτη φάση είναι το στάδιο της κατάθλιψης. Σε αυτό το σημείο γίνεται αντιληπτή από το ίδιο το άτομο η ανάγκη να μιλήσει σε κάποιον για το συμβάν. Η αυτό-ενοχοποίηση έχει σταματήσει πλέον και την θέση της έχει πάρει ο θυμός προς τον δράστη ,αλλά και προς τον εαυτό του που επέτρεψε να συμβεί κάτι τέτοιο.

3.3.2: Το στίγμα και η ενοχή.

Οι ηθικές και οι αξίες των δυτικών καπιταλιστικών κοινωνιών, στις οποίες κυριαρχεί ο ανταγωνισμός και το προσωπικό επίτευγμα, συνδέονται απόλυτα με την αντιμετώπιση του θύματος ,αρχικά από το κοινό και έπειτα από τον ίδιο του τον εαυτό, ως υπαίτιο της θυματοποίησης του. Ο βιασμός προσλαμβάνεται ως ένα «κοινωνικό παιχνίδι» (Bard, M και D. Sangrey, 1986 στον Τσιγκρής, 2000) στο οποίο το θύμα έπαιξε και έχασε. Στις κοινωνίες αυτές, οι ηττημένοι είναι απλά άτομα που δεν κατάφεραν να αποκτήσουν τον ρόλο του νικητή, σ' ένα ανταγωνιστικό κοινωνικό παιχνίδι. Δεν γίνονται αποδεκτοί από το σύνολο, ούτε εκτιμούνται και αποφεύγονται οι συναναστροφές μαζί τους. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με την περίπτωση των θυμάτων βιασμού, που θεωρούνται υπεύθυνα για το ότι άφησαν τον εαυτό τους να βιαστεί ή προκάλεσαν με την συμπεριφορά τους τον βιασμό τους.

Ύστερα περιθωριοποιούνται κοινωνικά, την στιγμή που έχουν ανάγκη την κοινωνική υποστήριξη. Αυτό με την σειρά του έχει ως αποτέλεσμα την ενοχοποίηση τους για την θυματοποίηση τους. Εκτός από το τραύμα που αφήνει πίσω του το έγκλημα, τα θύματα αντιμετωπίζουν το στίγμα της ντροπής και της ενοχής, λόγω της κοινωνικής στιγματοποίησης τους από το σύνολο. Τα σεξουαλικά εγκλήματα και συγκεκριμένα ο βιασμός είναι το μοναδικό ποινικό αδίκημα, στο οποίο η κοινωνία καταδικάζει έμμεσα η άμεσα το θύμα αρχικά και μετά τον δράστη.

Οι παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με την υψηλή αρρενωπότητα, την σεξουαλική παρορμητικότητα και επιθετικότητα του άνδρα και την θηλυκότητα, παθητικότητα και την προκλητικότητα της γυναίκας, επιφέρουν τις απόψεις της ενοχοποίησης του θύματος και την δύσπιστη αντιμετώπισή του από το κοινό και τους φορείς του κοινωνικού ελέγχου. Η αντίληψη ότι το θύμα ευθύνεται για τον βιασμό του, προέρχεται από την ιδέα του «παροτρυντικού θύματος» που κυριαρχεί στην Θυματολογία. Την ιδέα την εισήγαγε ο Wolfgang στα εγκλήματα ανθρωποκτονίας και ο Amir την εφάρμοσε στα σεξουαλικά εγκλήματα. Η ιδέα αυτή μεταφέρει την ευθύνη και το στίγμα του εγκλήματος από τον δράστη στο θύμα. Παρατηρείται μια αλλαγή ρόλων των πρωταγωνιστών με το θύμα να γίνεται δράστης. Το θύμα φέρει κάποια ευθύνη για την θυματοποίηση του. Η επιστημονική μελέτη που περνάει από την δράση του βιαστή στην προκλητικότητα του θύματος, διαμορφώνουν και τις απόψεις των φορέων κοινωνικού ελέγχου και του κοινού για τα σεξουαλικά εγκλήματα.

Συμπεραίνεται, ότι το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα όπου η Θυματολογία μπορεί να επιρρίπτει ευθύνες για το ποινικό αδίκημα που διαπράχθηκε στο ίδιο το θύμα.

Έτσι, λοιπόν, τα θύματα αρκετές φορές κατηγορούν τον εαυτό τους και τον τρόπο συμπεριφοράς τους για το έγκλημα που διαπράχθηκε. Είναι πολύ εύκολο να κατηγορήσουν τους εαυτούς τους για το κακό που τους συνέβη και ανάλογα με την σοβαρότητα του εγκλήματος αυτό-ενοχοποιούνται. Αισθάνονται ενοχή για τον βιασμό τους. Φοβούνται ότι θα κριθούν από το κοινωνικό και οικογενειακό τους περιβάλλον και η αστυνομία δεν θα πιστέψει την κατάθεση τους.

Η Brownmiller πιστεύει ότι η γυναίκα φύση είναι έτσι διαμορφωμένη ώστε να ενοχοποιούν οι γυναίκες τον εαυτό τους. Έχουν κοινωνικοποιηθεί με αυτόν τον τρόπο, να παίρνουν δηλαδή τις ευθύνες επάνω τους. Αυτό συμβαίνει και στις περιπτώσεις βιασμών, η κοινωνικοποίηση μέσα σε μια ανδροκρατική κοινωνία διαμορφώνει τις γυναίκες να ενοχοποιούνται. Υπάρχουν δύο είδη ενοχών που μπορεί να αισθανθούν η χαρακτηριστική και η συμπεριφορική.

Η χαρακτηριστική ενοχή έχει ως κύριο στοιχείο ότι τα θύματα που καταλογίζουν τον βιασμό σε κάποια χαρακτηριστικά του εαυτού τους. Παραδείγματος χάριν θεωρούν την αδυναμία τους ως φυσιολογικές αιτίες του βιασμού τους. Χαρακτηριστικά τους λόγια είναι : «είμαι ο τύπος της γυναίκας που τις επιτίθενται οι βιαστές». Αυτού του είδους τα θύματα είναι δύσκολο να ξεπεράσουν την θυματοποίηση τους και να πιστέψουν ότι δεν θα πέσουν θύματα οποιοδήποτε άλλου εγκλήματος στο μέλλον. Μπορούν να αποκαλεστούν τον εαυτό τους ως χρόνια θύματα.

Η συμπεριφορική ενοχή, υιοθετείται από τα θύματα που πιστεύουν ότι κάποια συμπεριφορά τους ή κάποια συγκεκριμένη κίνηση που έκαναν ευθύνεται για τον βιασμό που υπέστησαν. Παραδείγματος χάριν, πιστεύουν ότι δεν έπρεπε να

περπατάνε μόνες το βράδυ ή δεν έπρεπε να ντυθούν τόσο προκλητικά. Σε αυτήν την περίπτωση το θύμα πιστεύει ότι γνωρίζει ποια ήταν η αιτία της θυματοποίησης του και στο μέλλον θα συμπεριφερθεί αναλόγως για να αποφύγει παρόμοια κατάσταση.

Από έρευνες που διεξήχθησαν έχει παρατηρηθεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό των θυμάτων δεν αναφέρουν το περιστατικό στην αστυνομία. Η κατηγορία αυτών των θυμάτων παρουσιάζουν το σύνδρομο αντίδρασης σιωπής στον βιασμό. Εμφανίζουν υψηλά επίπεδα άγχους, φόβου, συναισθηματικής αστάθειας, αναπτύσσουν αρνητικές στάσεις απέναντι στο ανδρικό φύλο και χαμηλή αυτοεκτίμηση.

3.3.3 Βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις.

Ανεξαρτήτως το είδος του εγκλήματος, οι ερευνητές συμφωνούν ότι οι αντιδράσεις των θυμάτων συνοδεύονται από μια συγκεκριμένη διαδικασία. Μια διαδικασία που μπορεί να προβλεφθεί και να κατηγοριοποιηθεί σε στάδια. Το πρώτο στάδιο, ονομάζεται φάση «σύγκρουσης και αποδιοργάνωσης» και αποτελεί την άμεση αντίδραση στο τραυματικό γεγονός. Ο Symbols σημείωσε δύο αντιδράσεις σε αυτό το στάδιο. Η αρχική αντίδραση του ατόμου είναι η δυσπιστία, το σοκ, η παροδική παράλυση και άρνηση της κατάστασης. Και ύστερα, επέρχεται ο φόβος και η ψεύτικη αδιαφορία για το γύρω περιβάλλον. Η δεύτερη αντίδραση μπορεί να διαρκέσει από ώρες μέχρι και μέρες.

Οι παραπάνω αντιδράσεις έχουν επιβεβαιωθεί μέσα από έρευνες σε όλο το εύρος των εγκληματικών ενεργειών και όχι μονάχα στα εγκλήματα σεξουαλικής βίας. Τα πρώτα συναισθήματα που αισθάνονται τα άτομα είναι το σοκ και η έκπληξη και μετά οι άμεσες αντιδράσεις είναι ο θυμός, ο φόβος, το άγχος κτλ. Τα θύματα του βιασμού αισθάνονται επιπλέον, ανίκανοι, αδύναμοι και εκτός ελέγχου. Τα ψυχοσωματικά συμπτώματα (πονοκέφαλος, διάρροια) και τα προβλήματα υγείας μπορεί να επιδεινωθούν. Η χρονική διάρκεια των αντιδράσεων δεν είναι καθορισμένη. Μπορεί με την πάροδο του χρόνου να ελαττωθούν, αλλά αν τα λεγόμενα του θύματος αμφισβητηθούν και αντιμετωπιστεί αρνητικά το ίδιο το θύμα, τότε θα γίνουν μακροπρόθεσμες αντιδράσεις.

Στη συνέχεια μετά το στάδιο το αντιδράσεων, επακολουθεί το στάδιο της «οπισθοχώρησης», το οποίο μπορεί να διαρκέσει από τρεις μέχρι και οκτώ μήνες. Τα συναισθήματα που κατακλύζουν το θύμα παρουσιάζουν μεταλλάξεις και μετακινήσεις, δηλαδή μπορεί να αισθάνεται την μια στιγμή χαρά και την άλλη θλίψη, να νιώθει σιγουριά ότι θα ξεπεράσει την αισχροεπή κατάσταση που βιώνει αλλά από την άλλη να έχει συναίσθηση ανικανότητας. Ακόμα και ο φόβος μπορεί να μετακινηθεί, από τον φόβο για το πρόσφατο περιστατικό στον φόβο για μια μελλοντική σεξουαλική επίθεση. Η συναισθηματική κατάσταση του ατόμου είναι ασταθής γενικότερα.

Στην συγκεκριμένη φάση συμπεριλαμβάνεται και το αίσθημα της απώλειας της ταυτότητας, του αυτό-σεβασμού και της αποδοχής από το σύνολο. Ιδιαίτερα μάλιστα, εάν υπάρχει και σωματικός τραυματισμός. Στην οποία περίπτωση το θύμα βιώνει έντονα επίπεδα μελαγχολίας, στεναχώριας λόγω διαφθοράς κάποιας σωματικής ικανότητας. Τα ψυχοσωματικά συμπτώματα που σημειώνονται είναι οι αϋπνίες, το κλάμα και η ανησυχία. Μπορεί το θύμα να οδηγηθεί στην χρήση ναρκωτικών ουσιών ή στην αύξηση της δοσολογίας. Επίσης, το περιστατικό που έζησε επαναλαμβάνεται μέσα από τα όνειρα/εφιάλτες και από την έμμονη ιδέα μελλοντικής πιθανότητας σεξουαλικής επίθεσης ,που αναπτύσσεται. Οι κοινωνικές και ερωτικές σχέσεις σταδιακά μειώνονται

Η έρευνα των Sutherland και Scherl, με δείγμα δεκατρία θύματα βιασμού, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι άμεσες συνέπειες των θυμάτων είναι η θλίψη, η αγωνία, η δυσπιστία και η συναισθηματική κατάρρευση. Τα θύματα δεν ήταν πρόθυμα ούτε να ανοιχτούν επί του θέματος και είχαν αρνηθεί να απευθυνθούν στην αστυνομία και σε κάποιο νοσοκομείο για να υποβληθούν σε ιατρικές εξετάσεις. Δεν ήξεραν πως θα αντιδρούσαν εάν έβλεπαν ξανά τον δράστη ούτε πώς να αναφέρουν το περιστατικό στην οικογένεια τους και εάν έχουν στον ερωτικό σύντροφο.

Τα άτομα μετά την επίθεση έχουν τάσεις εμετούς, πλένονται συνεχώς, φοβούνται το σκοτάδι, καίνε τα ρούχα που φορούσαν την ημέρα του περιστατικού και προβαίνουν σε απόπειρες αυτοκτονίας. Αυτό-ενοχοποιούνται και κατηγορούν τον εαυτό τους για την θυματοποίηση τους. Αυτό οφείλεται στην ψυχολογική πίεση που βιώνει μετά τον βιασμό και προσδίδει μια εύκολη δικαιολογία για την εγκληματική πράξη.

Αναφέρονται από ερευνητές δύο συναισθηματικά στυλ, το «εκφραστικό στυλ» και το «ελεγχόμενο στυλ». Όπου στο πρώτο στυλ τα συναισθήματα φόβου, θυμού και άγχους εκφράζονται με κλάματα και αναφιλητά και στο δεύτερο τα συναισθήματα αποκρύπτονται και τα θύματα δείχνουν μια κίβδηλη ηρεμία.

Υπάρχουν δύο είδη αντιδράσεων, οι συναισθηματικές και οι συναισθηματικές. Τις πρώτες εβδομάδες μετά του τραυματικού περιστατικού αναπτύσσονται οι σωματικές αντιδράσεις, με αρχικά σωματικούς τραυματισμούς, ερεθισμούς και τραυματισμούς στην περιοχή του λαιμού. Δεύτερον, έντονους πονοκεφάλους και διαταραχές ύπνου. Στη συνέχεια εκδηλώνονται στομαχικοί πόνοι ,που μπορεί να προκαλούνται και από την έλλειψη φαγητού (στα περισσότερα θύματα σταματάει η όρεξη για φαγητό ή πλέον τους φαίνεται άγευστο). Τέλος, από τις σωματικές αντιδράσεις υπάρχουν οι γυναικολογικές διαταραχές, όπως συχνουρία, αίσθηση καψίματος και γενικότερος πόνους. Τα συναισθήματα που γεννιούνται είναι ποικίλα. Τα κυριότερα είναι ο θυμός, η αυτό-ενοχοποίηση, η αντεκδίκηση, η ταπείνωση και η ενοχή. Η ενοχή, διότι οι γυναίκες κοινωνικοποιούνται σ' ένα πλαίσιο που οι ευθύνες του βιασμού πέφτουν στους ώμους του γυναικείου φύλου. Το κυρίαρχο όμως συναίσθημα είναι ο φόβος, για σωματικό τραυματισμό ή και θάνατο.

3.3.4 Μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

Το πιο καίριο ζήτημα είναι ότι μετά από ένα τέτοιο τραυματικό γεγονός που κλονίζει το είναι του ατόμου, είναι φυσικό το θύμα να χάσει την εμπιστοσύνη του και την πίστη του στους ανθρώπους, ιδιαίτερα τους άνδρες και τις καλές του προθέσεις. Μια γυναίκα που έχει βιαστεί επισκιάζεται σε όλη την υπόλοιπη την ζωή της με τον φόβο για μελλοντική επίθεση. Αλλάζει συνήθειες, υποψιάζεται τους πάντες και τα πάντα και ζει με τον συνεχή φόβο του βιασμού.

Αυτή είναι μια από τις μακροπρόθεσμες συνέπειες του εγκλήματος, ο συνεχής φόβος για μελλοντικό βιασμό. Η φοβία για πιθανή ξανά θυματοποίηση οδηγεί το θύμα στην απομόνωση, στον συνεχή φόβο και την επιφυλακτικότητα. Είναι γνωστό ότι ο φόβος του βιασμού κατοικεί μέσα σε όλες τις γυναίκες, ακόμα και σε αυτές που δεν έχουν βιώσει παρόμοιο περιστατικό στο παρελθόν, αλλά στις γυναίκες που έχουν θυματοποιηθεί είδη μια φορά και έχουν μια εικόνα των περιστάσεων ο φόβος διπλασιάζεται.

Κάποιες από τις επιπτώσεις του βιασμού είναι οι ακραίες περιπτώσεις αυτοκτονίας. Έχει σημειωθεί μια σύνδεση ανάμεσα στον βιασμό και την αυτοκτονία. Πολλά από τα θύματα κατέληξαν να αφαιρέσουν την ίδια τους τη ζωή ή να τρελαθούν διότι δεν μπόρεσαν να ανταπεξέλθουν στις καταστάσεις μετά το εγκληματικό συμβάν ή να ξεπεράσουν το σοκ.

Αν και στο τελευταίο στάδιο των αντιδράσεων του θύματος, τον «επαναπροσδιορισμό», τα αισθήματα φόβου και ο θυμού μειώνονται, οι μακροπρόθεσμες συνέπειες εκκινούν και είναι προβληματικές. Πολλά από τα θύματα εκμυστηρεύτηκαν ότι αν και έχει περάσει πολύς χρόνος από το περιστατικό ακόμα δεν μπορούν να ευχαριστηθούν την ζωή τους και είναι μελαγχολικές. Άλλες, δήλωσαν ότι αν και έχει περάσει χρόνια από το συμβάν δεν έχουν συνέλθει και οι επιπτώσεις είναι εμφανείς. Τους είναι δύσκολο να έρθουν σε συχνή σεξουαλική επαφή, όταν έρχονται βιώνουν έντονους σωματικούς πόνους και δυσκολεύονται να φτάσουν σε οργασμό. Πολλές φορές σε αυτό το σημείο ξανά κατηγορούν τον εαυτό τους που εμπλέκει απερίσκεπτα σε επικίνδυνες καταστάσεις. Επίσης, σημειώνεται ότι ορισμένες από τις μακροπρόθεσμες συνέπειες είναι οι εφιάλτες και οι έντονες κινητικές δραστηριότητες. Τα θύματα παρατηρείται ότι μετά τον τραυματικό γεγονός, συνηθίζουν να ταξιδεύουν συνεχώς, να αλλάζουν τόπο κατοικίας και αριθμό τηλεφώνου.

Η «τραυματοφοβία» ως όρος αναπτύχθηκε από τον Rado ,για να οριστεί ο φόβος ως μια αντίδραση σ' ένα τραυματικό συμβάν. Οι Burgess και Holmstrom, υιοθέτησαν τον όρο αυτό για να εξηγήσουν μια μακροπρόθεσμη επίπτωση της σεξουαλικής βίας. Έχουν αναφερθεί έξι αντιδράσεις φόβου για τα σεξουαλικά εγκλήματα. Ο πρώτος φόβος, αφορά τον «φόβο έξω από το σπίτι» και σχετίζεται με τα θύματα που έζησαν τον βιασμό έξω από τα σπίτια τους. Ενώ ο δεύτερος, «ο φόβος μέσα στο σπίτι», σχετίζεται με τα θύματα που βιάστηκαν μέσα στο σπίτι τους. Ο τρίτος φόβος,

αναφέρθηκε από όλα τα θύματα και ονομάζεται «ο φόβος όταν είσαι μόνος». Ο τέταρτος, σημειώθηκε από τα θύματα περιπτώσεων ξαφνικής επίθεσης και είναι «ο που προκαλείται όταν ένας άνθρωπος είναι πίσω μας». Ο πέμπτος φόβος ονομάζεται «ο φόβος μέσα στο πλήθος» και ο έκτος κι ο τελευταίος φόβος είναι ο φόβος που δημιουργείται στα άτομα ότι μπορεί κάποιες σεξουαλικές τους λειτουργίες να έχουν κλονιστεί.

Η συναισθηματική κατάσταση των θυμάτων σεξουαλικής βίας και οποιοδήποτε βιαιού εγκλήματος, μπορεί να παρομοιαστεί με αυτήν των γωνιών ανάπηρων παιδιών, οι οποίοι παρόλο που δεν ευθύνονται για την κατάσταση του παιδιού τους παράλληλα αισθάνονται μειονεκτικά και αναπτύσσουν σύνδρομο κατωτερότητας. Η θυματοποίηση, τους κατατάσσει απευθείας στις ομάδες των κοινωνικά, σωματικά και ψυχολογικά μειονεκτικών ανθρώπων. Γεννιούνται οι αισθήσεις ντροπής, ήττας, προσβολής και αδικίας. Η ψυχολογική πίεση των θυμάτων μετά το έγκλημα δεν είναι το μόνο που αισθάνονται, αλλά και μια γενικότερη ένταση που ακόμα δεν μπορεί να δικαιολογηθεί.

3.3.5 Προσπάθειες υπέρβασης του τραύματος.

Θα ήταν σωστό πριν ξεκινήσουμε την ανάλυση των διαδικασιών υπέρβασης του τραύματος του βιασμού, να αναφερθούμε στους παράγοντες που καθίστανται υπεύθυνοι για τις ψυχολογικές συνέπειες του βιασμού. Αρχικά, ένας παράγοντας θεωρείται ο σκεπτικισμός και η καχυποψία με την οποία αντιμετωπίζονται τα θύματα από τις δικωτικές αρχές. Η αμφισβήτηση των λεγόμενων τους και η γενικότερη αρνητική αντιμετώπισή τους προκαλούν τις ψυχολογικές συνέπειες να μετατραπούν σε συναισθήματα ενοχής και έλλειψη αυτό-εκτίμησης. Η δεύτερη αιτία είναι, ότι τα θύματα μετά το περιστατικό είναι ευάλωτα και δεκτικά προς τον ισχυρισμό ότι καθίστανται υπεύθυνα για την θυματοποίηση τους.

Η κοινωνική υποστήριξη των γυναικών που έχουν πέσει θύματα βιασμού ή οποιασδήποτε άλλης σεξουαλικής επίθεσης, έχει αποδειχθεί ότι τις βοηθάει να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που δημιουργούνται. Τα θύματα που συναναστρέφονται με άτομα που τα αντιμετωπίζουν με κατανόηση και στήριξη καταφέρνουν να υπερβούν τις ψυχολογικές επιπτώσεις του βιασμού και να προσαρμοστούν ευκολότερα ξανά στον καθημερινό ρυθμό ζωής. Οπότε, η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης και κατανόησης αποτελεί έναν ακόμα παράγοντα που προκαλεί τις ψυχολογικές συνέπειες. Ο τελευταίος παράγοντας, είναι ο βαθμός σοβαρότητας του εγκλήματος. Όσο πιο σοβαρό είναι το έγκλημα, εάν δηλαδή εάν στην επίθεση υπήρξε χρήση όπλου ή εάν τραυματίστηκε σωματικά σοβαρά το θύμα, τόσο πιο μεγαλύτερη θα είναι και η ψυχολογική πάλη που θα βιώνει μέσα του το άτομο.

Επειδή οι επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας είναι σχεδόν ολέθριες για το θύμα γι' αυτό και η διαδικασία υπέρβασης της κρίσης της σεξουαλικής επίθεσης είναι μια χρονοβόρα και ανώμαλα εξελισσόμενη υπόθεση. Η διαδικασία διαφέρει ανάλογα με

το άτομο, την ιδιοσυγκρασία του και τους κοινωνικούς παράγοντες που το βοηθούν ή το εμποδίζουν να βρει εναλλακτικές λύσεις.

Από έρευνες έχει αποδειχθεί, ότι τα θύματα αντιδρούν μ' έναν ή και περισσότερους από τους παρακάτω τρόπους αντίδρασης, για να αντιμετωπίσουν τις ψυχολογικές και σωματικές συνέπειες των σεξουαλικών επιθέσεων. Οι τρόποι αντίδρασης είναι οι εξής:

1. Για την περιορίση των συμπτωμάτων άγχους προσφεύγουν σε τεχνικές χαλάρωσης.
2. Προσπαθούν να βρουν τους λόγους και τα αίτια της θυματοποίησης τους.
3. Αναπτύσσουν συναισθήματα άρνησης. Αρνούμενοι να αποδεχτούν ότι έχουν πέσει θύματα βιασμού, αποκρύπτουν και θάβουν τις αντιδράσεις και τα συναισθήματά τους.
4. Πείθουν τον εαυτό τους ότι αυτό που έζησαν δεν ήταν τίποτα φοβερό ελαχιστοποιώντας την σοβαρότητα τους εγκλήματος.
5. Απασχολούν το μυαλό τους με κάτι άλλο για να ξεχάσουν το περιστατικό.
6. Χρησιμοποιούν το αλκοόλ, τα ψυχοφθόρα φάρμακα και τις χημικές ουσίες ως τρόπο διαφυγής.
7. Μειώνουν τις κοινωνικές συναναστροφές και απομονώνονται.
8. Προσδοκούν ότι με την αναφορά του συμβάντος στις δικτικές αρχές και με την ελπίδα ότι ο δράστης θα πιαστεί, θα υπερβούν την κρίση.

Έχουν αναπτυχθεί και στρατηγικές, από τους Yee at al. ,που παρουσιάζουν τα θύματα για να αντιμετωπίσουν τις μετέπειτα καταστάσεις του βιασμού :

1. Σκλήρυνση του στόχου με την εγγραφή σε σχολή αυτό-άμυνας, τοποθέτηση συναγερμού ασφαλείας και κλειδαριάς ασφαλείας.
2. Κοινωνική αποχώρηση με την απόκρυψη συναισθημάτων.
3. Ενεργητική αντιμετώπιση του θέματος με την αναφορά του εγκλήματος στις δικτικές αρχές.
4. Συγκρίσεις προς τα κάτω με το σκεπτικό ότι θα μπορούσε το ζήτημα να ήταν πιο σοβαρό εάν είχε τραυματιστεί σωματικά σοβαρά.
5. Άρνηση ότι το περιστατικό δεν συνέβη με την απομόνωση του συμβάντος στο πίσω μέρος του μυαλού.
6. Αυτό-ενοχοποίηση της θυματοποίησης με την επίρριψη ευθυνών στον εαυτό τους.

Ένας τρίτος τρόπος αντιμετώπισης του βιασμού είναι η αναφορά του εγκλήματος στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Η αναφορά του περιστατικού στην αστυνομία, μπορεί να έχει καταπραϊντική επίδραση στην συναισθηματική ένταση του θύματος. Η σύλληψη, η καταδίκη του δράστη ή η εξαναγκαστική αποζημίωση του θύματος δημιουργούν ένα αίσθημα δικαιοσύνης. Αν και η καταγγελία στην αστυνομία μπορεί να προβεί συναισθηματικά καταπραϊντική στατιστικές έρευνες, δείχνουν το αντίθετο με την μη καταγγελία των εγκλημάτων σεξουαλικής επίθεσης.

Με μόνο το 1/3 του συνόλου των εγκληματικών περιστατικών να καταγγέλλονται, και πιο συγκεκριμένα το 6% των βιασμών να αναφέρονται στην αστυνομία, το ποσοστό είναι απογοητευτικό.

Ο επαναπροσδιορισμός και ο επαναχαρακτηρισμός του περιστατικού από τα θύματα, ως ο τέταρτος τρόπος αντιμετώπισης, έχει ως αποτέλεσμα την μείωση της σοβαρότητας της εγκληματικής πράξης και στη συνέχεια τον ορισμό της πράξης ως μη εγκληματικής. Με αυτήν την τακτική ξαναποκτούν την αυτοπεποίθησή και την αυτοεκτίμηση τους και αφαιρούν το αίσθημα του ευάλωτου ατόμου. Ο επαναπροσδιορισμός του βιασμού είναι μια διαδικασία που ποικίλει. Τα θύματα συνήθως έχουν την τάση να συγκρίνουν τα δικά τους περιστατικά με τα πλαίσια καταστάσεων άλλων περιστατικών, αυτό ονομάζεται διαδικασία κοινωνικής σύγκρισης. Εάν οι καταστάσεις των άλλων περιπτώσεων βιασμού είναι χειρότερες από τις δικές τους, συνήθως οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι ή η σεξουαλική τους επίθεση δεν ήταν σοβαρή ή δεν μπορεί να οριστεί καν ως βιασμός. Αναφέρουν, επίσης ότι η κατάσταση τους δεν είναι τραγική, εάν αναλογιστούν ότι άλλες επιθέσεις είχαν οδηγήσει στον θάνατο ή τα θύματα υποβλήθηκαν σε μεγαλύτερη ταπείνωση. Υπάρχει βέβαια και η αντίθετη επιρροή της κοινωνικής σύγκρισης των υποθέσεων βιασμού. Παραδείγματος χάριν, εάν τα θύματα αναλογιστούν ότι σε άλλες περιπτώσεις οι βιαιότητες είχαν μεγάλα ποσοστά, τότε εντείνονται τα συναισθήματα φόβου, έντασης και ευαλωτότητας για πιθανή μελλοντική θυματοποίηση.

Άλλος τρόπος υπέρβασης του τραύματος από τα άτομα ,είναι να αντιμετωπίσουν την κατάσταση μόνοι τους. Μετακομίζοντας σε άλλο σπίτι, αλλάζοντας αριθμό τηλεφώνου, αποφεύγοντας κοινωνικές συναναστροφές και είναι πιο προσεκτικοί. Από την άλλη ζητάνε συναισθηματική, ιατρική και ψυχολογική βοήθεια από τρίτους. Όποια και αν είναι αυτή η βοήθεια, ακόμα και μια απλή πληροφόρηση, έχει την δυνατότητα να βοηθήσουν τα θύματα να ξεπεράσουν την θυματοποίησή τους. Αυτά τα τρίτα άτομα ,είναι συγγενείς, φίλοι άτομα από το γενικότερο κοινωνικό περιβάλλον, επαγγελματίες ψυχολόγοι, ιατροί, δικηγόροι και αστυνομικοί. Η αναφορά του εγκλήματος βοηθάει στην μείωση του άγχους των θυμάτων και άλλων αρνητικών συμπτωμάτων που προέκυψαν από τον βιασμό.

3.4 ΜΥΘΟΛΟΓΙΕΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Στο ζήτημα του εγκλήματος του βιασμού κυριαρχεί ένα γενικό στερεότυπο που σκηνοθετεί το όλο συμβάν ως εξής: ένα νεαρό κορίτσι περιπατάει μόνο του από το λεωφορείο μέχρι το σπίτι του και ξαφνικά δέχεται επίθεση από έναν άγνωστο έγχρωμο άνδρα. Την απειλεί με μαχαίρι και την παρασέρνει στους θάμνους όπου την βίασε.

Η επικράτηση και η κυριαρχία στερεοτυπικών απόψεων και ιδεών σχετικά με το έγκλημα του βιασμού καθιστά δύσκολο τα θύματα και το κοινό να προσδιορίσουν το έγκλημα ως βιασμό, αλλά και να ορίσουν την θυματοποίηση του θύματος. Τοποθετούνται εμπόδια ως προς την πιστευτότητα του θύματος και στην συνέχεια να αποδοθεί δικαιοσύνη. Έχει δημιουργηθεί, έτσι, μια μυθολογία γύρω από το έγκλημα που επισκιάζει την πραγματικές διαστάσεις του ζητήματος και καθιστά ως πρότυπα ψευδής αλήθειες.

Ένας από του μύθους που κυριαρχούν είναι «ο μύθος της μαζοχιστικής φύσης της γυναίκας» (Τσιγκρής,1996:194). Σε αυτόν τον μύθο επικρατεί η αντίληψη της υποσυνείδητης επιθυμίας της γυναίκας να βιαστεί. Σύμφωνα με την Τσαλικόγλου ,η οποία στηρίχθηκε στο άρθρο του Freud σχετικά με τον μαζοχισμό, που δημοσιεύτηκε το 1924, η γυναικεία φύση είναι τέτοια που αναζητεί την απόλαυση που φέρνει ο πόνος. Η Helen Deutch, υποστηρίζει ότι η γυναίκα έχει ως αναπόσπαστο κομμάτι της φύσης της τον μαζοχισμό και είναι προϋπόθεση της ερωτικής της απόλαυσης. Όλα αυτά οδηγούν στην αντίληψη ότι η ο βιασμός είναι επιθυμητός από την γυναίκα θύμα και το αποκρύπτει μέσα από την εξωτερική της σεμνότητα.

Ο δεύτερος μύθος είναι «ο μύθος της ισχυρής ανδρικής βιολογικής παρόρμησης» (Τσιγκρής,1996:195), κατά τον οποίο ο άνδρας δεν μπορεί να συγκρατήσει τις σεξουαλικές του ορμές και να μείνει σεξουαλικά ανικανοποίητος. Ο άνδρας διακατέχεται από ισχυρές βιολογικές σεξουαλικές παρορμήσεις που πρέπει να ικανοποιηθούν άμεσα. Με αυτήν την λογική ο βιασμός τοποθετείται ως ένας τρόπος «φυσικής» ,«νομοτελειακής» εκτόνωσης βιολογικών αναγκών. Ο βιαστής από την άλλη απεικονίζεται ως ένα υπέρ-αρσενικό που δεν μπορεί να καταστείλει ή να “δαμάσει” τις ορμές του. Τον μύθο αυτόν τον υιοθετούν περισσότερο οι γυναίκες.

Ακόμα μια μυθολογία που επικρατεί είναι «ο μύθος της ψυχοπαθολογικής προσωπικότητας του μέσου βιαστή» (Τσιγκρής,1996:195). Οι ψυχοπαθολογικές προσεγγίσεις του εγκλήματος του βιασμού τοποθετούν τον δράστη στα πλαίσια του ψυχικά διαταραγμένου ατόμου και εκφράζεται η συμπεριφορά τους ως νευρωτικής ή ψυχοπαθητικής ή και σχιζοφρενικής. Το ζήτημα είναι ότι με αυτόν τον μύθο επικαλύπτεται η προσέγγιση του βιασμού ως ένα κοινωνικό φαινόμενο. Έρευνες έχουν αποδείξει ότι οι δράστες είναι φυσιολογικοί άνδρες και δεν εμφανίζουν κάποια ψυχοπαθολογικής ή σεξουαλική διαστροφή. Αλλά θα πρέπει να σημειωθεί ότι μπορεί να παρουσιάσουν ψυχολογικά προβλήματα. Θυματολογικές έρευνες έχουν δείξει ότι το προφίλ του βιαστή δεν έχει καμία σχέση με ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά.

Ο τέταρτος μύθος ,«ο μύθος της αδυναμίας διάπραξης του βιασμού χωρίς τη συναίνεση του θύματος» (Τσιγκρής,1996:196), αναφέρει ότι μια γυναίκα δεν μπορεί να βιαστεί αν δεν το επιθυμεί. Ο άνδρας δεν μπορεί να βιάσει μια νεαρή και υγιής γυναίκα, η οποία λογικά αντιστέκεται σθεναρά στην επιθετικότητά του. Ο συγκεκριμένος μύθος γίνεται εύκολα πιστευτός, διότι σύμφωνα με το πορτραίτο του θύματος του βιασμού, το θύμα αντιστοιχεί σε μια νεαρή υγιής κοπέλα. Αυτό προκαλεί και προβλήματα στην πιστευτότητα του θύματος, σε περίπτωση που αυτό είναι έξω από τα πρότυπα του

πορτραίτου. Με αποτέλεσμα να ενεργοποιείται η δεύτερη θυματοποίηση του θύματος, καθώς αμφισβητούνται τα λεγόμενα του, εξευτελίζεται και στο τέλος αυτό-ενοχοποιείται και επηρεάζεται η διαδικασία απόφασης αναφοράς του εγκλήματος στην αστυνομία.

Ο επόμενος μύθος ονομάζεται *«μύθος της γυναικείας πρόκλησης και υπευθυνότητας στο βιασμό»* (Τσιγκρής, 1996:197). Σύμφωνα με αυτόν, το θύμα έχει και το δικό του μερίδιο ευθύνης στον βιασμό. Διαμορφώνεται μια άποψη με βάση το «παροτρυντικό θύμα βιασμού», κατά το οποίο το θύμα έχει κάποια χαρακτηριστικά και συμπεριφορές που το διαφοροποιούν από το σύνολο, που προκαλούν. Παραδείγματος χάριν το προκλητικό ντύσιμο, το auto-stop, η υπερβολικές φιλικές χειρονομίες που δείχνουν οικειότητα, μπορεί να ερμηνευτούν διαφορετικά από τον βιαστή, ως συναίνεση σε συνουσία και να τον προκαλέσουν.

Υπάρχει η αντίληψη, ότι το έγκλημα του βιασμού είναι ένα σπάνιο φαινόμενο βίας, μια άποψη που είναι λανθασμένη και δημιουργείται από τα μικρά ποσοστά αναφοράς βιασμών στις διωκτικές αρχές. Η αντίληψη αυτή είναι *«ο μύθος της σπανιότητας της διάπραξης του βιασμού»* (Τσιγκρής, 1996:197).

Η έβδομη μυθολογία αντιστοιχεί στον τίτλο: *«ο μύθος ότι ο βιασμός είναι μια αυθόρμητη και παρορμητική πράξη, από την οποία λείπει το στοιχείο του προσχεδιασμού»* (Τσιγκρής, 1996:197). Από τον τίτλο γίνεται κατανοητό και το περιεχόμενο του μύθου, ότι δηλαδή η πράξη του βιασμού είναι ένα αποτέλεσμα της ανδρικής παρόρμησης. Όμως έρευνες καταρρίπτουν τον μύθο και αποδεικνύουν ότι το 71% των αναφερόμενων υποθέσεων βιασμού ήταν προσχεδιασμένες.

Επίσης, ο όγδοος μύθος, *«ο μύθος σχετικά με την φυλετική σύνθεση του βιασμού»* (Τσιγκρής, 1996:197), αναφέρει ότι μια μαύρη γυναίκα δεν μπορεί να βιαστεί από έναν λευκό άνδρα και ότι είναι αδύνατον μια λευκή να βρεθεί σε συνουσία με έναν μαύρο άνδρα. Ο μύθος αυτός δημιουργεί και τον φόβο της σεξουαλικής επίθεσης από μαύρο άνδρα, φόβο σε επίπεδα παράνοιας μάλιστα. Έρευνες όμως δείχνουν ότι οι περισσότεροι βιασμοί είναι ενδοφυλετικοί.

«Ο μύθος ότι ο βιασμός είναι μια πράξη διεξόδου που οφείλεται στην έλλειψη «φυσιολογικών» σεξουαλικών σχέσεων» (Τσιγκρής, 1996:198), υποστηρίζει ο βιασμός είναι το αποτέλεσμα της αποστέρησης νομιμοποιημένων σεξουαλικών σχέσεων. Οι άνδρες αδυνατούν να βρουν μια σύντροφο με νόμιμους τρόπους και παίρνουν αυτό που αναζητούν με τον πιο βίαιο τρόπο, τον βιασμό.

Επιπλέον έχει υποστηριχθεί, χωρίς να έχει αποδειχθεί ερευνητικά, ότι ο βιασμός μπορεί να επικρατήσει ανεξαρτήτως του κυρίαρχου φύλου της κοινωνίας. Εάν δηλαδή το γυναικείο φύλο υπερτερούσε πληθυσμιακά, οι βιασμοί θα αυξάνονταν διότι θα αποκτούσαν μια προκλητική συμπεριφορά για να προσελκύσουν μελλοντικούς συντρόφους. Εάν πάλι το ανδρικό φύλο υπερτερούσε, πάλι θα αυξανόντουσαν τα κρούσματα βιασμού, διότι οι άνδρες θα ήταν απογοητευμένοι λόγω της έλλειψης συντρόφων. Η άποψη αυτή δεν έχει αποδειχθεί ερευνητικά, γι'

αυτό και παραμένει ένας μύθος. «Ο μύθος ότι ο βιασμός είναι το αποτέλεσμα της δυσανάλογης εκπροσώπησης των φύλων μέσα στον πληθυσμό μιας κοινωνίας» (Τσιγκρής, 1996:199).

Η διαδεδομένη αντίληψη ότι ο βιασμός έχει σεξουαλικό κίνητρο, δημιουργεί και τον «μύθο της νομιμοποίησης της πορνείας ως παράγοντα μείωσης των εγκλημάτων». (Τσιγκρής, 1996:199) Σύμφωνα, με αυτόν τον μύθο εάν νομιμοποιηθεί και ελεγχθεί η πορνεία και οι εμπορευματοποιημένες σχέσεις, τότε θα μειωθούν και τα κρούσματα βιασμού. Το ζήτημα είναι ότι ο βιασμός δεν έχει μόνο σεξουαλικά κίνητρα και οι δράστες του δεν είναι τακτικοί πελάτες οίκων ανοχής.

Η δωδέκατη μυθολογία γύρω από το έγκλημα του βιασμού έχει ως επίκεντρο την σχέση θύτη-θύματος. Είναι δύσκολο να διαπραχθεί βιασμός ανάμεσα σε άτομα που είναι γνωστά μεταξύ τους. Όσο πιο στενή η σχέση τους τόσο πιο πολύ ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες βιασμού. «Ο μύθος ότι ο δράστης και το θύμα του βιασμού είναι άτομα μεταξύ τους άγνωστα» (Τσιγκρής, 1996:199), θέτει ως πρότυπο ότι οι πρωταγωνιστές του εγκλήματος είναι πάντα άγνωστοι. Οι θυματολογικές έρευνες όμως δεν δείχνουν ότι οι περισσότεροι βιασμοί γίνονται μεταξύ αγνώστων.

«Ο μύθος ότι ο βιασμός είναι ένα έγκλημα που απασχολεί τις χαμηλότερες κοινωνικό-οικονομικές τάξεις» (Τσιγκρής, 1996:200), έχει διαμορφωθεί από το γεγονός ότι τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα απασχολούν περισσότερο τις διωκτικές αρχές όσον αφορά το φαινόμενο του βιασμού. Όποτε το στερεότυπο του εγκληματία είναι ένας φτωχός, άνεργος, αμόρφωτος νεαρός άνδρας. Γι' αυτόν τον λόγο κιάλας επισημαίνονται περισσότερο στους μηχανισμούς του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης. Οι έρευνες που γίνονται για τον βιασμό βασίζονται στα στοιχεία που έχουν οι αστυνομικές αρχές και σε καταδικασμένους βιαστές, όπου όλοι είναι από τα χαμηλά στρώματα. Επίσης, τα θύματα από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα απευθύνονται σε ιδιώτες γιατρούς και δεν αναφέρουν το συμβάν στην αστυνομία. Έτσι, λοιπόν, βγαίνει το συμπέρασμα της σύνδεσης των χαμηλότερων κοινωνικών-οικονομικών τάξεων με το έγκλημα.

«Ο μύθος ότι ο βιασμός διαπράττεται σε δημόσιες και ερημικές τοποθεσίες και όχι σε ιδιωτικούς χώρους» (Τσιγκρής, 1996:201), καταρρίφθηκε με την έρευνα του Ennis το 1965, που έδειξε ότι το 40% των υποθέσεων συνέβησαν στο σπίτι του θύματος.

Η σύνδεση του βιασμού με τις εποχές του χρόνου, έγινε με τον «μύθο της ισχύος του θερμικού νόμου της εγκληματικότητας του βιασμού» (Τσιγκρής, 1996:201). Όπου το έγκλημα του βιασμού διαπράττεται κυρίως τους θερμούς μήνες του χρόνου. Η έρευνα του Amir έδειξε, όμως ότι το έγκλημα του βιασμού μπορεί να διαπραχθεί ανεξαρτήτως εποχής.

Η δέκατη έκτη μυθολογία, θέτει τον βιασμού κατά τις νυχτερινές ώρες. «Ο μύθος ότι οι περισσότεροι βιασμοί διαπράττονται το βράδυ» (Τσιγκρής, 1996:201) αποδείχθηκε εσφαλμένος από έρευνες που δείχνουν ότι περισσότερα εγκλήματα διαπράττονται την ημέρα.

Οι παραπάνω μυθολογίες, δημιουργούν στερεότυπα για τον βιασμό και εμφυτεύονται στην σκέψη του κοινού και συνεχώς αναπαράγονται. Η επιστημονικές βλέψεις όμως κατευθύνονται προς την ενίσχυση των μύθων, δίνοντας τους έτσι μια επιστημονική ισχύ.

Όπως πολλά άλλα εγκλήματα έτσι και η κακοποίηση των γυναικών έχει “σκεπαστεί” από μύθους. Οι μύθοι αυτοί θα πρέπει να ανασκευαστούν για να μπορέσουν να κατανοηθούν οι αληθινοί λόγοι που υπάρχει αυτό το φαινόμενο στην κοινωνία και τα μέτρα που θα πρέπει να παρθούν.

Η Ουόκερ με την σειρά της, μέσα από έρευνα που διεξήγαγε ,με δείγμα ένα ποσοστό κακοποιημένων γυναικών σημείωσε ορισμένους μύθους. Ένας από αυτούς είναι «ο μύθος ότι το σύνδρομο της κακοποιημένης γυναίκας εμφανίζεται μόνο σε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού» (Ουόκερ, 1989:41). Δυστυχώς, ο βιασμός και η γενικότερα οποιαδήποτε κακοποίηση των γυναικών είναι εγκλήματα που δεν κοινολογούνται. Πολλά από τα συμβάντα δεν αναφέρονται καν στις διωκτικές αρχές. Έτσι, τα στοιχεία που έχουν δεν είναι έμπιστα, δείχνουν μόνο ένα μέρος του φαινομένου, επειδή ένα μεγάλο σύνολο βιασμών και κακοποίησης δεν γίνονται γνωστά. Η συλλογή στοιχείων για ερευνητικές διαδικασίες σχετικά με το έγκλημα, τόσο από την αστυνομία, τόσο και από επιστήμονες, είναι δύσκολο, διότι η κακοποίηση λαμβάνει χώρα συνήθως την νύχτα σε ερημικές περιοχές ή σε σπίτια και χωρίς μάρτυρες.

Όπως προαναφέρθηκε παραπάνω ,υπάρχει ο μύθος του μαζοχισμού των γυναικών. Η Ουόκερ αναφέρει και η ίδια τον μύθο αυτόν. Η πίστη ότι «οι κακοποιημένες γυναίκες είναι μαζοχίστριες» (Ουόκερ, 1989:42), κυριάρχησε από μια έρευνα που έγινε πολλά χρόνια πριν και ανέδειξε ότι οι γυναίκες επιζητούσαν τα χτυπήματα που δεχόντουσαν, λόγω κάποιων χαρακτηριστικών μαζοχισμού της προσωπικότητάς τους. Η γυναίκα αισθάνεται ευχαρίστηση και σεξουαλική απόλαυση όταν κακοποιείται. Η δικαιολογία του μαζοχισμού αναπτύχθηκε από αυτούς που προσπαθούσαν να βρουν ένα λόγο γιατί οι γυναίκες δεν προσπαθούν να ξεφύγουν από αυτήν την κατάσταση.

«Οι κακοποιημένες γυναίκες είναι τρελές» (Ουόκερ, 1989:43), είναι ακόμα ένας μύθος που λαμβάνει υπόψη τα αρνητικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των γυναικών. Οι κακοποιημένες γυναίκες παρουσιάζουν κάποιες συμπεριφορές έξω από τα πλαίσια του “κανονικού” που τις βοηθάνε να επιβιώσουν. Πολλές γυναίκες είχαν νοσηλευτεί για σχιζοφρένεια, παράνοια και κατάθλιψη. Οι γιατροί που τις εξέταζαν έδιναν βάρος στα επιφανειακά συμπτώματα και όχι στις συνθήκες που επικρατούσαν στο οικογενειακό τους περιβάλλον και την δύσκολη ζωή που μπορεί να είχαν.

Οι περισσότερες αναφορές κακοποίησης προέρχονται από τα κατώτερα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα. Οι γυναίκες από αυτές τις τάξεις έρχονται πιο συχνά σε επαφή με τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις διωκτικές αρχές για την αντιμετώπιση της θυματοποίησης τους. Οι μεσαίες και οι ανώτερες κοινωνικές τάξεις δεν θέλουν την κοινωνικοποίηση του συμβάντος γι’ αυτό και το αντιμετωπίζουν ιδιωτικά.

Η Ουόκερ συνδέει την φυλετική προέλευση και την θρησκευτικότητα με τους μύθους. Υπάρχει ο μύθος ότι «οι γυναίκες από ομάδες μειονοτήτων κακοποιούνται συχνότερα» (Ουόκερ, 1989:44) και ο μύθος ότι «τα θρησκευτικά πιστεύω περιορίζουν την κακοποίηση» (Ουόκερ, 1989:45). Η έρευνά της όμως απέδειξε ότι όλες οι γυναίκες ανεξαρτήτων φυλετικής προέλευσης και θρησκευτικών πιστεύω βρίσκονται σε κίνδυνο να βιαστούν και να κακοποιηθούν. Η πίστη σε κάποια θρησκεία, μπορεί να βοηθήσει τις γυναίκες να αντιμετωπίσουν και να υποστούν τις κακουχίες που βιώσουν. Σε άλλες περιπτώσεις μπορεί όμως να αμφισβητούσαν την ύπαρξη Θεού, διότι αν υπήρχε θα τις βοηθούσε να ξεφύγουν από τις καταστάσεις κακοποίησης τους. Επίσης οι γυναίκες ανεξαιρέτως τις επαγγελματικής τους κατάστασης και του μορφωτικού επιπέδου κακοποιούνται. Η μυθολογία «της κακοποιημένης γυναίκας που δεν έχει μόρφωση ούτε επαγγελματικές γνώσεις» (Ουόκερ, 1989:45) δεν υφίσταται.

Υπάρχουν ισχυρισμοί ότι «οι δράστες είναι βίαιοι σε όλες τις σχέσεις τους» (Ουόκερ, 1989:46) και ότι «είναι αποτυχημένοι στην επαγγελματική τους ζωή» (Ουόκερ, 1989:46). Στοιχεία ερευνών αναφέρονται συνεχώς σε δράστες που έχουν κάποιο εγκληματικό παρελθόν ή εμφανίζουν βιαιότητα σε άλλες σχέσεις τους. Όσον αφορά τις κακοποιημένες γυναίκες, οι άνδρες που τις κακοποιούν δεν είναι βίαιοι στις άλλες σχέσεις τους. Ακόμα, υπάρχουν πολλά περιστατικά όπου οι δράστες είναι γιατροί, δικηγόροι, ναυτικοί, καθηγητές, δημόσιοι υπάλληλοι και έχουν επιτυχημένες επαγγελματικές καριέρες.

Η έρευνα της Ουόκερ δείχνει ότι ανεξάρτητα από την χρήση αλκοολούχων ποτών, οι θύτες είναι ικανοί να βιαιοπραγήσουν επάνω στις γυναίκες. Καταρρίπτοντας έτσι τον μύθο σχετικά με το γεγονός ότι «το ποτό οδηγεί στη βίαιη συμπεριφορά» (Ουόκερ, 1989:47). Βέβαια υπάρχει μια σύνδεση αλκοολούχων και βίαιης συμπεριφοράς αλλά δεν έχει εξακριβωθεί ποια είναι. Η αντίληψη που ορίζει «τους δράστες να είναι ψυχοπαθολογικά άτομα» (Ουόκερ, 1989:48), προσπαθεί να διαχωρίσει τους δράστες βιασμών και κακοποίησης από τους φυσιολογικούς άνδρες. Οι δράστες, όμως μπορεί να παρουσιάσουν κάποιου είδους διαταραχές αλλά όχι ψυχοπαθολογικές κι έτσι κατατάσσονται στους φυσιολογικούς άνδρες.

Ο μύθος ότι «η αστυνομία μπορεί να προστατεύσει τις κακοποιημένες γυναίκες» (Ουόκερ, 1989:48), δεν ισχύει διότι από τις έρευνές της η Ουόκερ απέδειξε ότι μόνο το 10% έχει καλέσει την αστυνομία για βοήθεια. Αυτό γίνεται, διότι η επέμβαση της αστυνομίας μπορεί να φέρει τις γυναίκες σε χειρότερη θέση απ' ότι είδη βρίσκονται.

«Ένας δράστης δέρνει, επίσης, και τα παιδιά του» (Ουόκερ, 1989:49), μύθος που από τις έρευνες βγαίνει αληθινός. Πολλοί δράστες κατηγορούνται για σεξουαλική παρενόχληση των κοριτσιών τους. Ή τα παιδιά να κακοποιούνται από τις ίδιες τις κακοποιημένες γυναίκες. Πάντως, το αποτέλεσμα είναι ότι σε οποιαδήποτε περίπτωση τα παιδιά θα υποφέρουν στο μέλλον από τραύματα ψυχικά και σωματικά.

Ο μύθος που αναφέρει ότι «οι κακοποιημένες γυναίκες αξίζουν την κακοποίησή τους» (Ουόκερ, 1989:50), αφαιρεί από τους θύτες τις ευθύνες των πράξεων τους. Οι

γυναίκες λόγω της συμπεριφοράς τους προκαλούν τους άνδρες και τους κάνουν να χάσουν τον αυτοέλεγχό τους. Η άποψη αυτή καταρρίπτεται από τις έρευνες που δείχνουν ότι οι θύτες χάνουν τον αυτοέλεγχό τους για προσωπικούς τους λόγους και όχι επειδή τους αναφλογίζει η συμπεριφορά των γυναικών.

Τέλος, η ψυχοκοινωνική θεωρία της βίαιης συμπεριφοράς επιβεβαιώνει την μυθολογία που ορίζει «τον δράστη ως πάντα δράστη» (Ουόκερ, 1989:50). Σύμφωνα με την οποία οι δράστες μπορούν και στο μέλλον να επαναλάβουν την βίαιη συμπεριφορά τους.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ Σ.Π.Δ.

4.1. Η ΘΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Η Θυματολογία είναι ένας κλάδος της επιστήμης της εγκληματολογίας που έχει ως επίκεντρο μελέτης τα θύματα των εγκλημάτων. Η θυματοποίηση ανήκει σε εκείνες τις κοινωνικές διαδικασίες, μέσα από τις οποίες το θύμα καθίσταται ευάλωτο και ανυπεράσπιστο πριν, κατά την διάρκεια και μετά το έγκλημα. Παρουσιάζει τρεις συγκεκριμένα στάδια. Το πρώτο είναι η προετοιμασία του θύματος για το έγκλημα και τα χαρακτηριστικά που μπορεί να φέρει για την θυματοποίηση του. Το δεύτερο είναι η εμπειρία του και το τι έζησε κατά την διάρκεια διάπραξης του εγκλήματος σε βάρος του. Τέλος, το τρίτο στάδιο αφορά την μετέπειτα φάση, τις αντιδράσεις και την αντιμετώπιση του μετά το έγκλημα από την κοινωνία, την οικογένεια του και το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης.

Τα θύματα εγκλημάτων κατά πρόσωπο βιώνουν μεγαλύτερη στιγματοποίηση σε σύγκριση με άλλα εγκλήματα. Ανάμεσα από αυτά τα εγκλήματα ο βιασμός μπορεί να είναι και το μοναδικό έγκλημα όπου το θύμα φέρει μεγαλύτερα ποσοστά στίγματος σε αντίθεση με τον δράστη. Ολόκληρη η κοινωνία αντιδρά καταδικάζοντας το θύμα για την θυματοποίηση του θέτοντας το υπεύθυνο για ότι συνέβη. Η έκφραση :«Μα είναι σωστό, σοβαρή γυναίκα να κυκλοφορεί μόνη της μες στη νύχτα στο δρόμο; Μετά σου λένε ότι φταίει ο βιαστής», αντανακλά άριστα την λογική του κοινού και του ποινικού συστήματος όσον αφορά σε ποιον επιρρίπτονται οι ευθύνες του εγκλήματος.

Το θύμα του βιασμού θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το πιο στιγματισμένο θύμα. Η κοινωνική απόρριψη και περιθωριοποίηση που δέχεται μετέπειτα του δημιουργούν αρνητικά αίσθηση και άποψη για την θυματοποίηση τους. Η εξής δήλωση ενός θύματος περιγράφει άριστα την εσωτερική κατάσταση των θυμάτων: «Ήμουν τρομερά ενοχλημένη, απ' ότι είχε συμβεί, και τρομακτικά ντροπιασμένη. Δεν ήθελα κανένας να γνωρίζει τι μου είχε συμβεί».

Ο βιασμός ως έγκλημα έχει παρατηρηθεί ότι παρουσιάζει κάποιες ιδιαιτερότητες σχετικά με την ποινική του εξέλιξη. Οι Εισαγγελείς, οι Αστυνομικοί, οι Δικαστές αναπτύσσουν μια ιδεολογία ανοχής του εγκλήματος, όπου εντοπίζονται πρακτικές ενοχοποίησης του θύματος και «προστασίας» του δράστη. Δεν δίνεται σημασία στο ποινικό, κοινωνικό ιστορικό του δράστη, τις ενέργειες του πριν και κατά τον βιασμό,

αλλά αντιθέτως δίνεται μεγάλη βάση στην συμπεριφορά και στις αντιδράσεις του θύματος. Εξετάζεται το σεξουαλικό παρελθόν του θύματος, εάν αντιστάθηκε στην επίθεση και ψάχνουν επιπλέον αποδεικτικά στοιχεία τόσο για την επίθεση όσο για την αντίσταση του. Εντοπίζεται μια «*κουλτούρα ανοχής του βιασμού*» (Schur, 1984 στον Τσιγκρής, 1999, σελ. 153).

Οι δύο πρωταγωνιστές πλέον της υπόθεσης αλλάζουν ρόλους. Τον πρωταγωνιστικό ρόλο τον έχει πλέον το θύμα και τον δεύτερο ο δράστης. Οι καταθέσεις και τα λεγόμενα του θύματος εκλαμβάνονται με μεγάλη δυσπιστία και αντιμετωπίζεται ως υπεύθυνο για την κατάσταση στην οποία βρέθηκε. Πολλές υποθέσεις σεξουαλικής βίας μπαίνουν στο αρχείο, λόγω έλλειψης στοιχείων, εντείνοντας έτσι τον μεγάλο σκοτεινό αριθμό εγκληματολογίας. Αποτελεί έγκλημα με τις λιγότερες καταδίκες, διότι έχουν γίνει πολλές παύσεις ποινικής δίωξης υποθέσεων από τα θύματα και σε άλλες περιπτώσεις οι δράστες καταδικάζονται για δευτερεύοντα εγκλήματα και όχι για βιασμό.

4.2 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Έχει παρατηρηθεί ότι η γυναίκα θύμα είναι σε δυσμενέστερη θέση αντιμετώπισης σε σύγκριση με τους άνδρες θύματα. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες θύματα σεξουαλικής βίας αντιμετωπίζονται όχι μόνο αρνητικά από τους φορείς του ποινικού συστήματος αλλά και με μικρή ανταπόκριση. Ο βιασμός είναι το μοναδικό έγκλημα που παρουσιάζει μια εχθρική διαχείριση των θυμάτων και η ανεκτικότητα σε έναν θεσμολογούμενο σεξισμό που αρχίζει από την αστυνομία και σταματάει στην αθώωση των βιαστών.

Εάν η γυναίκα δεν τηρεί τα στερεότυπα του φύλου της τότε οι μαρτυρίες είναι αμφισβητήσιμες από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Πρέπει να διατηρεί τα ακόλουθα χαρακτηριστικά, παντρεμένη, ενάρετη, παρθένα. Ιδιαιτερότητες που αποδίδονται σε γυναίκες πολύτιμες, ως ιδιοκτησίες, σε κάποιον άνδρα. Γυναίκα ελευθέρων ηθών, με πολλές σεξουαλικές εμπειρίες δεν λαμβάνεται υπόψη από τις αρχές, ακόμα και αν είναι παντρεμένη. Τέτοιου είδους υποθέσεις αρχειοθετούνται και σταματάει όλες οι περαιτέρω ποινικές διαδικασίες. Η στάση αυτή από το ποινικό σύστημα επιβεβαιώνει μονάχα την αντιμετώπιση του βιασμού ως έγκλημα ιδιοκτησίας και της σχέσης άνδρας-αφέντης με την γυναίκα-κτήμα, κάτι που υπάρχει από την αρχή της ποινικοποίησης του βιασμού.

«Το θύμα του βιασμού μπορεί να βιώνει μια μεταχείριση από τους παράγοντες εφαρμογής του νομού, ως μια διαδικασία υποβιβασμού, ελάχιστα κατώτερη από αυτή του βιασμού» (Weis και Borgers 1973 στον Τσιγκρής, 1996, σελ. 132)

4.2.1 Η αντιμετώπιση του θύματος από την αστυνομία.

Ως φορέας άσκησης του κοινωνικού ελέγχου της εγκληματικότητας, υποχρεούται να υπερασπιστεί τα δικαιώματα των γυναικών-θύματων. Όμως, οι πρακτικές που εφαρμόζονται μπορούν να περιγραφούν μόνο ως κατασταλτικές και βίαιες. Είναι ο φορέας της νομιμοποιημένης εξουσίας του κράτους και έχει ρόλο την παρέμβαση για την διευθέτηση εγκλημάτων ως ο πρώτος φορέας επαφής του θύματος με το ποινικό σύστημα.

Η αρχή της ποινικής δίωξης μιας υπόθεσης σεξουαλικής επίθεσης γίνεται με την αναφορά του περιστατικού στην αστυνομία. Η αναφορά γίνεται είτε με την καταγγελία του θύματος, είτε τρίτων ατόμων και είτε με την αυτεπάγγελτη αστυνομική δράση. Η αστυνομία είναι η πρώτη επαφή που θα κάνει το θύμα για την ποινική εξέλιξη του εγκλήματος και αντίστοιχα ο αστυνομικός το πρώτο άτομα μέσα από το ποινικό σύστημα. Παίζει καθοριστικό ρόλο, διότι θα είναι παρούσα σε όλες τις ποινικές διαδικασίες, από την καταγγελία του θύματος μέχρι και την δικαστική απόφαση. Ακόμα, έχει αρκετή δύναμη διότι κατέχει την διακριτική ευχέρεια συγκάλυψης μιας υπόθεσης. Η διακριτική ευχέρεια ασκείται με την αρχειοθέτηση υποθέσεων, που είναι ένα έντονο φαινόμενο στο έγκλημα βιασμού.

Ανεπίσημα η αστυνομία αποφασίζει με δικά της κριτήρια πια περιστατικά αξίζουν να συνεχίσουν στα επόμενα στάδια της ποινικής δίωξης και πια όχι. Κάποια από τα κριτήρια τους είναι αν πιστεύουν ότι είναι ψευδής ή όχι και εάν έχουν τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία. Αν η υπόθεση δεν είναι σοβαρή δεν προωθείται, ούτε αν το θύμα παρουσιαστεί μόνο του για κατάθεση, δεν δέχονται την καταγγελία. Αυτά οφείλονται σ' έναν διάχυτο σεξισμό που παρουσιάζουν ιδιαίτερα στους άνδρες αστυνομικούς, οι οποίοι αρνούνται να προωθήσουν ποινικά τα καταγγελίες βιασμού.

Έχουν σημειωθεί πολλά παράπονα από θύματα βιασμού, σχετικά με την αντιμετώπιση τους από τις αστυνομικές αρχές. Ο σαρκαστικός τόνος που χρησιμοποιούν για να ανακρίνουν το θύμα δίνει την εντύπωση ότι δεν εμπιστεύονται τα λεγόμενα του και ότι ψεύδεται. Επίσης, το αναγκάζουν να επαναλάβει με λεπτομέρειες την εμπειρία που έζησε και ταυτόχρονα οι ίδιοι ζουν μια υποκατάστατη εγκεφαλική σεξουαλική εμπειρία. Δεν πρέπει να παραληφθεί και ο σεξουαλικός τόνος που παρατηρείται στην ομιλία τους κατά την διάρκεια της ανάκρισης.

Οι Weis και Borgers, ανέφεραν ορισμένες στερεοτυπικές αντιδράσεις της αστυνομίας απέναντι στα θύματα του βιασμού. Αρχικά, η δυσπιστία είναι η πρώτη αντίδραση. Οι αστυνομικοί πολλές φορές φέρνουν σε πολύ δύσκολη και άβολη θέση το θύμα με αδιάκριτες ερωτήσεις σχετικά με την εμπειρία του. Υποχρεώνεται να απαντήσει σε προσωπικές ερωτήσεις που τον προκαλούν ντροπή και αμηχανία. Όταν ο δράστης είναι γνωστό πρόσωπο για το θύμα, τότε η αστυνομία αναπτύσσει μια περιφρονητική και καχύποπτη συμπεριφορά. Το θύμα πλέον βλέπεται ως ένας προδότης, γιατί κατέδωσε τον δράστη άδικα στην αστυνομία, και ο δράστης ως ο προδομένος. Στην περίπτωση που το θύμα δεν επιθυμεί να έχει επαφή με κανέναν άνδρα από τους

φορείς του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, τότε χαρακτηρίζεται ως μη συνεργάσιμο κάτι που θα έχει συνέπειες και στις μετέπειτα διαδικασίες της ποινικής δίωξης.

Θύματα ανέφεραν τις εξευτελιστικές ερωτήσεις στις οποίες υποβλήθηκαν από τους αστυνομικούς. Ερωτήσεις όπως «Πόσους οργανισμούς είχες;», «Εγώ δεν σε περιμάζεψα την προηγούμενη βδομάδα για πορνεία;», «Τι σκεφτόσουν ενώ αυτός το έκανε;». Ένα θύμα, μάλιστα δήλωσε ότι η αστυνομική εμπειρία ήταν τετραπλάσια περισσότερο τρομακτική σε σύγκριση με την εμπειρία του βιασμού. Χαρακτηριστική είναι και η δήλωση ενός άλλου θύματος, που εξομολογείται ότι ενώ περίμενε να δεχτεί ερωτήσεις σχετικές με το περιστατικό, ο αστυνομικός έκανε ερωτήσεις του τύπου «Είχες οργανισμό;», «Σε τι στάση;», «Έβγαλε το παντελόνι του;» και «Πόσες φορές το έκανε;». Ερωτήσεις που έδειχναν ότι επιζητήσουν πιο πολύ να μάθουν τις ασήμαντες λεπτομέρειες του περιστατικού.

Η αστυνομία απειλεί τα θύματα για ψευδή κατάθεση ,πολλά από αυτά πείθονται να αποσύρουν την μήνυση τους και άλλα εξαναγκάζονται να καταγγείλουν ακόμα και όταν δεν το επιθυμούν. Ο σκεπτικισμός για το αν διεπράχθη στα αλήθεια βιασμός και αν το θύμα απόλαυσε την σεξουαλική πράξη προκαλεί αισθήματα ταπείνωσης. Όλα αυτά δείχνουν την προσπάθεια των αστυνομικών αρχών να ενοχοποιήσουν το θύμα και να του επιρρίψουν ευθύνες για τον βιασμό τους.

Οι απόψεις και οι στάσεις των αστυνομικών συμπίπτουν με αυτές των βιαστών, όσον αφορά το έγκλημα του βιασμού. Συγκεκριμένα, είναι θετικές απέναντι στον βιασμό και τον δράστη και αρνητικές απέναντι στο θύμα. Όταν ο κοινωνικό-πολιτισμικός προσανατολισμός της αστυνομία τείνει να είναι όμοιος με αυτή του βιαστή, η υπόθεση διαχειρίζεται από πλευράς δική του και το θύμα διαψεύδεται, αφού ο βιασμός είναι ένα έγκλημα ιδιωτικό και τις περισσότερες φορές ,αν όχι πάντα ,χωρίς μάρτυρες. Η αστυνομία, πιστεύει συνήθως τα θύματα που φέρουν σημάδια σωματικής επίθεσης, είναι άριστο μέλος της κοινωνίας και συμπεριφέρεται υστερικά καθ' όλη την διάρκεια της ανάκρισης.

Η εκπαίδευση τους σχετικά με την διερεύνηση των υποθέσεων βιασμού τους προετοιμάζει να διαχειρίζονται αρνητικά τις καταθέσεις θυμάτων. Έρευνα στις Ηνωμένες Πολιτείες ανέδειξε ότι 93% αστυνομικών τμημάτων της χώρας, παρείχε εκπαίδευση επικεντρωμένη στην αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων του βιασμού. Και μόνο το 38% των τμημάτων παρείχε εκπαίδευση για την αντιμετώπιση του εγκλήματος του βιασμού ως ένα κοινωνικό φαινόμενο.

4.2.2 Η αντιμετώπιση του θύματος από τα δικαστήρια.

Κατά την διάρκεια της διαδικασίας του ακροατηρίου του συστήματος της ποινικής δίωξης, υπάρχουν δύο συγκεκριμένες μορφές αντιμετώπισης της γυναίκας-θύματος και του άνδρα- δράστη. Το στερεότυπο της αγνής, καλής, πιστής στον άνδρα της

γυναίκα είναι η κυρίαρχη εικόνα του θύματος στα δικαστήρια. Ενώ για τον άνδρα κυριαρχεί η εικόνα του σεξουαλικά παρορμητικού που βασίζεται στον μύθο της ανεξέλεγκτης ανδρικής παρόρμησης. Η σεξουαλική ζωή της γυναίκας-θύμα μπαίνει στο στόχαστρο και εξετάζεται σε αντίθεση με αυτή του άνδρα-δράστη. Εξετάζεται το σεξουαλικό παρελθόν της, προσδοκάτε να είναι παρθένα και αμόλυντη πριν τον γάμο και να είναι πιστή στον άνδρα της μετά τον γάμο. Το στάδιο του ακροατηρίου, είναι από τις πιο ψυχολογικά επώδυνες εμπειρίες στις οποίες υποβάλλεται το θύμα.

Χαρακτηριστικά παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι σε πολλές πολιτείες των Ηνωμένων Εθνών, ο δράστης ακόμα και αν έχει καταδικαστεί στο παρελθόν για βιασμό, δεν αντιμετωπίζεται αρνητικά και το ιστορικό του δεν αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο ενοχής. Αντιθέτως, το δικαστήριο βασίζεται στο σεξουαλικό παρελθόν του θύματος, για να εκδώσει την ετυμηγορία του.

Δίνεται γενικότερα μεγάλη βάση στο σεξουαλικό παρελθόν του θύματος, ως παράγοντας που λειτουργεί σαν αποδεικτικό στοιχείο του ποιόν του. Ο συνήγορος υπεράσπισης του βιαστή, κάνει τα αδύνατα δυνατά για να αθωωθεί ο εντολέας του ή έστω να εξασφαλίσει την δυνατότερη μικρή ποινή. Αυτό θα το επιτύχουν βασιζόμενοι στις παρελθοντικές σεξουαλικές εμπειρίες και τον τρόπο ζωής του θύματος, στοιχεία τα οποία δεν έχουν άμεση σχέση με την υπόθεση και αφορούν την προσωπική του ζωή. Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η αντιμετώπιση του θύματος από τους συνηγόρους υπεράσπισης είναι χειρότερη από τους αστυνομικούς

Οι ένορκοι αναπτύσσουν μια αρνητική συμπεριφορά απέναντι στο θύμα. Αυτό που συμβαίνει με το σώμα των ενόρκων είναι ότι οι νεαρές γυναίκες δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν, προφανώς λόγω ηλικίας και οι μεγαλύτερες σε ηλικίας γυναίκες εμφανίζουν πουριτανικές απόψεις. Γενικότερα το σώμα των ενόρκων αποτελείται από άτομα μεγάλων ηλικιακών ομάδων. Συγκεκριμένα, από το σύνολο των ενόρκων τις αρνητικές στάσεις απέναντι στο θύμα τις παρουσιάζουν οι άνδρες ένορκοι οποιασδήποτε ηλικιακής ομάδας. Στις περιπτώσεις υποθέσεων που υπάρχει κάποιο επιβαρυντικό στοιχείο για το θύμα οι ένορκοι πιθανότατα να υποστηρίζουν τον δράστη. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που το κοινωνικό, σεξουαλικό και ιδιωτικό παρελθόν του θύματος δεν είναι λευκό τότε είναι σίγουρο ότι θα ταχθούν υπέρ του βιαστή. Αυτό δυστυχώς συμβαίνει ακόμα και αν όλο το σώμα των ενόρκων είναι γυναίκες. Δεν έχει σχέση το φύλο των ενόρκων, αλλά εάν το ιστορικό του θύματος είναι καθαρό ή όχι.

Οι μυθολογίες και τα στερεότυπα που επισκιάζουν το έγκλημα του βιασμού έχουν κάποια επιρροή στην ετυμηγορία των ενόρκων, ειδικά στην περίπτωση που η υπόθεση βιασμού παρουσιάζει κάποια από τα παρακάτω χαρακτηριστικά: το θύμα και ο βιαστής ήταν γνωστοί από το παρελθόν, ο βιαστής έχει ένα ηθικά ευπρεπές χαρακτήρα και το κοινωνικό του ιστορικό είναι ευπαρουσίαστο, το θύμα είναι χρήστης ταξικών ουσιών και έχει εμφανίσει μια προκλητική παρουσία τόσο πριν το συμβάν τόσο και μετά, εάν έχει δεχτεί από τον δράστη να πάει σπίτι του ή να μπει στο αμάξι του και τέλος εάν διαφέρουν οι κοινωνικές τάξεις των δύο πρωταγωνιστών.

Στις περιπτώσεις όμως όπου τα χαρακτηριστικά της υπόθεσης συμπίπτουν με αυτά των «κλασικών» βιασμών, οι ένορκοι παραβλέπουν τα προσωπικά χαρακτηριστικά και του δράστη και θύματος.

Είναι πιθανό να καταδικάσουν τον κατηγορούμενο, εάν δεν είναι εμφανισιακά ελκυστικός και είναι άνεργος, από την άλλη μπορούν να τον αθώσουν εάν σύμφωνα με τα πιστεύω τους η συμπεριφορά του θύματος είναι ανήθικη. Η απόφαση τους επηρεάζεται από τα στοιχεία που θα συγκεντρώσουν για την ζωή του θύματος ,εάν δηλαδή αποδεικνύεται η χρήση ουσιών, αλκοόλ και η πλούσια σεξουαλική ζωή εκτός γάμου, καταλήγοντας να κλείνουν προς την αμφιβολία ενοχής του βιαστή.

Το δικαστικό σώμα και ο τρόπος που θα διαχειριστεί μια υπόθεση σωματικής/σεξουαλικής βίας εναντίον γυναικών θα έχει ψυχικές επιρροές στο θύμα και αντίκτυπο στην μετέπειτα καθημερινή του ζωή. Η συμπεριφορά των δικαστικών και εισαγγελικών σωμάτων παρουσιάζει ομοιότητες με αυτήν των αστυνομικών. Αν και οι δικαστές αναγνωρίζουν ότι μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις υποθέσεων που η βία έχει ασκηθεί μέσα σε οικογενειακά, φιλικά πλαίσια, με τον δράστη γνωστό προς το θύμα και γενικότερα υποθέσεις με χαρακτηριστικά που δεν συνάδουν με αυτά των «κλασικών» βιασμών, κατά την διάρκεια εξέτασης της υπόθεσης, όμως, επικαλούνται τα στερεότυπα που κυριαρχούν.

Η ερμηνεία των εκπροσώπων της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης επιβαρύνεται από ορισμένους παράγοντες. Μερικοί από αυτούς είναι η σοβαρότητα της σωματικής βίας που δέχθηκε το θύμα, εάν ο βιαστής είχε υπο την κατοχή του όπλο ή έκανε χρήση αλκοόλ και εξαρτησιογόνων ουσιών. Ακόμα, εάν το θύμα προκάλούσε με την συμπεριφορά του τον δράστη και εάν ήταν συνεργάσιμο κατά της διάρκειας της ποινικής δίωξης. Το ποσοστό και το είδος των αποδεικτικών στοιχείων που έχουν οι δικαστικοί φορείς για την υπόθεση και η επιείκεια ή η αυστηρότητα που θα αναπτύξουν ανάλογα με τον βάρος της υπόθεσης. Λαμβάνεται η υπόψη επίσης η εθνικότητα και η κοινωνικοοικονομική θέση του δράστη, ως μέσο αξιολόγησης της προσωπικότητάς του για την έκβαση της ποινής. Συγκεκριμένα, ανάλογα με την εθνικότητα βαθμολογείται και ο βαθμός της βίας που ασκήθηκε. Θεωρείται ότι ορισμένες εθνικότητες ταξινομούνται σε συγκεκριμένες μορφές βίας. Στην διαμόρφωση της δικαστικής κρίσης, υπεισέρχονται και χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του δικαστή και εισαγγελέα.

4.2.3 Η αντιμετώπιση του θύματος από την διαδικασία των ιατρικών εξετάσεων.

Οι γιατροί του νοσοκομείου, από τις εξετάσεις για τις ψυχολογικές και σωματικές επιπτώσεις που θα προκληθούν στο θύμα, συλλέγουν τα απαραίτητα αποδεικτικά, που θα χρησιμοποιηθούν μετέπειτα στο δικαστικό στάδιο της ποινικής δίωξης. Μερικές φορές το θύμα πληρώνει τις εξετάσεις αυτές και υποχρεώνεται να περιμένει αρκετές ώρες για να πραγματοποιηθούν. Κατά την διάρκεια της αναμονής δεν μπορεί

να κάνει μπάνιο και αναγκάζεται να μείνει με το αίμα και το σπέρμα του βιαστή που θα έχει απομείνει πάνω του.

Οι ιατρικές εξετάσεις πραγματοποιούνται, για να βρουν στοιχεία βίας στο σώμα και να επιβεβαιωθεί ότι η συνουσία έγινε χωρίς την θέληση τα θύματος. Αρχικά, γίνεται αλκοτέστ, εάν το θύμα είχε κάνει χρήση αλκοόλ πριν το συμβάν, αυτό λειτουργεί ως ελαφρυντικό για τον βιαστή. Έπειτα, αφαιρούνται τα ρούχα από το θύμα για την διερεύνηση κηλίδων από αίμα και σπέρμα. Τέλος, γίνεται η γυναικολογική εξέταση για την εξέταση ύπαρξης σπέρματος στον κόλπο του θύματος ή εσωτερικού τραυματισμού του κόλπου. Όταν ολοκληρωθούν τα παραπάνω στάδια ο ιατρός συγγράφει την ιατρική πραγματογνωμοσύνη που θα χρησιμοποιείται καθ' όλη την διάρκεια της ποινικής δίωξης.

Έχει γίνει λόγος, ότι πολλοί γιατροί δεν επιθυμούν να λάβουν μέρος στην ιατρική εξέταση των θυμάτων βιασμού, για να μην αναγκαστούν να παρευρεθούν στην δίκη, γι' αυτό πολλές φορές δεν καταγράφουν τα στοιχεία βιασμού που εντοπίζουν πάνω στο σώμα του θύματος. Μερικοί από αυτούς τους γιατρούς δεν είναι καν ειδικευόμενοι γυναικολόγοι, με αποτέλεσμα η ιατρική φροντίδα που παρέχεται να μην είναι η ορθότερη. Δεν παρέχεται καμία ψυχολογική υποστήριξη από τα νοσοκομεία, ούτε συμβουλές για τον έλεγχο αφροδισίων νόσων ή την αποφυγή εγκυμοσύνης.

Γυναίκες ανέφεραν ότι η πρώτη ερώτηση που δέχονται από τους γιατρούς, αφού έχουν πάει για εξετάσεις μετά τον βιασμό, είναι εάν ήταν παρθένες πριν την θυματοποίηση τους. Εάν δεν ήταν υπονοούν ότι έπρεπε να αναμένουν μια τέτοια έκβαση ιδιαίτερα αν είχαν πλούσια σεξουαλική ζωή. Τονίζεται από τους γιατρούς επίσης, ότι ένας βιασμούς δεν είναι εφικτός χωρίς την συνεργασία του θύματος.

Η διαδικασία των ιατρικών εξετάσεων είναι για τις γυναίκες μια εξευτελιστική, δυσβάσταχτη και εξουθενωτική εμπειρία. Διότι, η συμπεριφορά του προσωπικού του νοσοκομείου, τις προκαλεί ενοχές και αίσθημα ντροπής. Υπονοώντας, ότι δεν είχαν βρεθεί σε αυτήν την θέση εάν δεν το ήθελαν.

4.3 Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

Έχουν σημειωθεί κινήματα διεκδίκησης των δικαιωμάτων των θυμάτων, τα οποία πορεύονται σε δύο κατευθύνσεις, τα δικαιώματα και την επανόρθωση. Η θέση του θύματος παραδοσιακά δεν ήταν ποτέ προνομιακή στο ποινικό σύστημα. Την δεκαετία του 1950-1960 αναπτύχθηκε στην Ευρώπη το θυματολογικό κίνημα που εκκίνησε από το έργο της Mergery Fry, «Arm of the Law», κάνοντας λόγο για μια συμφιλίωση του θύματος με τον δράστη, με την αποζημίωση του πρώτου από τον δεύτερο. Την δεκαετία του 1970 είδη ξεκίνησε να αναδεικνύεται το ενδιαφέρον για το θύμα, οι

ανάγκες και οι συνέπειες που θα υποστεί μετά την θυματοποίηση του. Έτσι, λοιπόν, υιοθετήθηκαν πρακτικές και δημιουργήθηκαν προγράμματα βοήθειας των θυμάτων.

Παραδείγματος χάριν τα Ηνωμένα Έθνη ανέπτυξαν μια πολιτική δεσμευτική προς την ίση μεταχείριση και την προσβασιμότητα του θύματος στο ποινικό σύστημα. Ενώ την ίδια περίοδο στην Μ. Βρετανία και σε άλλα κράτη, έγιναν αναφορές για την εχθρική μεταχείριση των θυμάτων από το ποινικό σύστημα, με αποτέλεσμα των δεύτερη θυματοποίηση. Γενικότερα στην Ευρώπη, κυριαρχούσε ένα κοινοτικοκεντρικό μοντέλο απονομής της δικαιοσύνης. Το οποίο επικεντρώνεται περισσότερο στην απονομή μιας σκληρής ποινής, παρά στις επιθυμίες των θυμάτων.

Ένα άλλο εναλλακτικό μοντέλο, όμως, αναπτύσσει την καινοτόμο αποκαταστατική δικαιοσύνη. Αναλογίζοντας στον δράστη ποσοστά υπευθυνότητας για το έγκλημα και αποκατάστασης των βλαβών που προκάλεσε. Προσθέτοντας την ισοστάθμιση των αναγκών και των δικαιωμάτων όλων των συμμετεχόντων σ' ένα έγκλημα, μαζί με την συμμετοχή τους σε όλα τα στάδια της ποινικής δίωξης. Οι κριτικές σε αυτό το μοντέλο, αναφέρουν τον φόβο του θύματος για την σωστή ανάλυση όλων των παραμέτρων του συμβάντος, ιδιαίτερα αν η πράξη συνέβη σε ενδοοικογενειακό ή οικογενειακό περιβάλλον. Το συγκεκριμένο μοντέλο δείχνει τα ικανοποιεί περισσότερο τα θύματα και τις απαιτήσεις τους, σε αντίθεση με τα παραδοσιακά μοντέλα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες εκφράσεις δυσαρέσκειας προέρχονται από την λανθασμένη διαχείριση του ζητήματος και όχι από την δικαστική έκβαση.

Αρχικά, η έννοια του «δεύτερου τραυματισμού» του θύματος, εισήχθη στην εγκληματολογία ως απόρροια της κοινωνικής αντιμετώπισης του θύματος και της ενοχοποίησης του για το έγκλημα, από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Οπότε, η σκληρή αντιμετώπιση του θύματος βιασμού από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης μπορεί να ονομαστεί και ως «δευτερεύουσα θυματοποίηση».

Το θύμα καθ' όλη την διάρκεια της ποινικής δίωξης του εγκλήματος θα ξανά ζήσει πολλάκις την τραυματική εμπειρία, διότι αναγκάζεται να περιγράφει τα γεγονότα. Είναι μια από τις μεγαλύτερες διαταραχές που βιώνει, διότι εκκινεί από την αστυνομική καταγγελία του βιασμού μέχρι και την δικαστική συζήτηση του ακροατηρίου. Το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης προκαλεί επιπρόσθετο τραύμα. Διαδραματίζεται μια δεύτερη επίθεση κατά πρόσωπο του θύματος. Η πρώτη ήταν από τον δράστη με το έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και η δεύτερη από την διαδικασία ποινικής δίωξης του εγκλήματος.

Το σύνολο των θυμάτων δήλωσαν ότι η αντιμετώπιση τους από την αστυνομία ήταν αρνητική. Καθώς, τους συμπεριφέρονταν ταπεινωτικά και με δυσπιστία. Εντόπισαν μια προσπάθεια των αστυνομικών αρχών για αρχειοθέτηση των υποθέσεων βιασμού. Η απόφαση αναφοράς του περιστατικού στην αστυνομία είναι μια σημαντική απόφαση που θα πάρει το θύμα. Από την μια όταν απευθυνθεί στην αστυνομία, μπορεί ο δράστης να συλληφθεί και το θύμα να αισθανθεί κάποιου είδους δικαίωσης

ή να νιώσει ασφαλής ότι ούτε ο δράστης ούτε κάποιος άλλος θα διαπράξει τέτοιο έγκλημα στο μέλλον, Από την άλλη, όμως η επαφή με την αστυνομία μπορεί να προκαλέσει τον δεύτερο τραυματισμό του θύματος, έρχοντας αντιμέτωπο με την εχθρική του αντιμετώπιση από τους δικαστικούς φορείς μετέπειτα. Στο στάδιο του δικαστηρίου η κατάσταση δεν βελτιώνεται, αντίθετα γίνεται επώδυνη, αμφισβητείται η αξιοπιστία του και δεν του παραχωρούνται πολλά δικαιώματα. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και στην διαδικασία του ακροατηρίου, όπου το θύμα διαχειρίζεται όπως ο βιαστής.

Έχουν παρατηρηθεί τρία στοιχεία της λειτουργίας των δικαστηρίων που δίνουν στο θύμα την αίσθηση ότι θυματοποιούνται ξανά. Το πρώτο στοιχείο είναι οι πολυάριθμες καθυστερήσεις και αναβολές της δικαστικής διαδικασίας. Το θύμα τις περισσότερες φορές αναγκάζεται να παραμείνει μέχρι και δύο ώρες στο δικαστήριο για να του ανακοινωθεί απλά ότι δεν έχει εμφανιστεί ο δικηγόρος ή ότι ο δράστης έχει αλλάξει δικηγόρο, ότι ένας μάρτυρας υπεράσπισης δεν έχει μπορούσε να παρευρεθεί στην δίκη. Έτσι, με τις καθυστερήσεις η χρονική απόσταση μεταξύ του βιασμού και της ετυμηγορίας μπορεί να είναι μέχρι και ενάμιση χρόνος. Το δεύτερο στοιχείο είναι η δημοσιοποίηση της δίκης. Η δημοσία λεπτομερής περιγραφή του βιασμού από τις γυναίκες, όταν δίνουν κατάθεση μπροστά στο ακροατήριο έχει αντίκτυπο σε αυτές. Διότι, αναγκάζονται να επαναλάβουν ξανά και ξανά την τραυματική τους εμπειρία και δίνεται το ελεύθερο σε κάθε παρευρισκόμενο στο δικαστήριο να παρακολουθήσει το συμβάν. Τέλος, το τελευταίο στοιχείο είναι η αντιμετώπιση του κατηγορούμενου και του θύματος με τον ίδιο τρόπο. Από το ποινικό δικονομικό σύστημα αναφέρεται ότι κατά την εξέλιξη μιας δίκης μόνο ο κατηγορούμενος δικάζεται. Όσο, όμως, εξελίσσεται η δίκη φαίνεται ότι δικάζεται μαζί τον βιαστή και το θύμα.

Μάρτυρες γυναίκες που πήραν μέρος ως πολιτική αγωγή σε δίκες βιασμού ανέφεραν ότι η προκατάληψη που εμφανίζεται το δικαστήριο απέναντι στο θύμα δημιουργεί την δεύτερη θυματοποίηση του από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Ο δικαστής, από λεκτικό σφάλμα μερικές φορές θα αποκαλέσει το θύμα δράστη και τον δράστη θύμα και θέτει εξευτελιστικές ερωτήσεις στο θύμα. Ο συνήγορος υπεράσπισης, αφού έχει το δικαίωμα να ανακρίνει το θύμα, εκφράζει επιφυλάξεις και αντιρρήσεις σχετικά με την αξιοπιστία του και προσπαθεί να αποδείξει ότι φταίει για την αρχική θυματοποίηση του. Η διαδικασία κατάθεσης είναι επώδυνη και προκαλεί ενοχές στο θύμα και η συμπεριφορά του ακροατηρίου δίνει την εντύπωση ότι δικάζεται το θύμα και όχι ο κατηγορούμενος.

Θύματα, μιλώντας για την εμπειρία τους κατά το δικαστικό στάδιο, φαίνεται να εστιάζουν περισσότερο στην θυματοποίηση τους από τον συνήγορο υπεράσπισης. Ο προφορικός “βιασμός” που δέχονται από τον συνήγορο υπεράσπισης, τους δημιουργεί νευρικό κλονισμό. Ο συνήγορος διαστρεβλώνει τα λεγόμενα τους, τους ταπεινώνει και με την συμπεριφορά του τους φέρνει σε δύσκολη θέση. Διαπιστώθηκε στο τέλος ότι τα περισσότερα θύματα, έκαναν παρόμοια σχόλια και για τον βιαστή τους μετά το περιστατικό.

Εάν η απόφαση βγει θετική υπέρ του δράστη και αθωωθεί, το θύμα θα αισθανθεί προδομένο από την δικαιοσύνη, δεν μπορούν να αποβάλλουν την συναισθηματική τους φόρτιση και συνειδητοποιούν ότι η ταλαιπωρία στην οποία υποβλήθηκαν ήταν μάταια, χωρίς αποτέλεσμα.

Η πρώτη θυματοποίηση από το έγκλημα προκαλεί στο θύμα συνέπειες οικονομικές, σωματικές και ψυχολογικές. Η δεύτερη θυματοποίηση επιφέρει άγχος και ανησυχία, από την αρχή της ενεργοποίησης της ποινικής δίωξης μέχρι και την δίκη. Επιβάλλεται να συμμετέχει στην ποινική δίωξη του δράστη, για την εξακρίβωση του ενόχου. Η εμπλοκή του επιφέρει την αναξιοπρεπή αντιμετώπιση του από τους φορείς, που καταλήγει στην μετατροπή του από «θύμα μιας εγκληματικής πράξης» σε «θύμα της ποινικής και δικαστηριακής διαδικασίας» (Τσιλιάκου, 2011: 25). Μερικές από τις επιπτώσεις που υφίσταται το θύμα έχουν μια αόρατη διάσταση και για τον λόγο αυτό είναι δύσκολο να εκτιμηθούν.

Η προσπάθεια δημιουργίας ενός συστήματος απονομής της δικαιοσύνης με ένα πιο ανθρώπινο πρόσωπο προς τους δράστες, έχει ως αποτέλεσμα την διευθέτηση ζητημάτων ανάμεσα στην πολιτεία και σε αυτούς. Η διαδικασία αυτή όμως αποκλείει το θύμα από τις προσπάθειες του να διευθετήσει και να τοποθετήσει στην πρώτη γραμμή τις δικές του ανάγκες. Παραμένοντας χωρίς κανένα είδους υποστήριξης από κοινωνικούς, δικαστικούς και ιατρικούς φορείς. Από την ριζοσπαστική θυματολογία, υποστηρίζεται ότι η θέση του θύματος στην ποινική δίωξη είναι αδιευθέτητη. Αφού, πλέον ο ρόλος του θύματος στις ποινικές διαδικασίες είναι εικονικός ,γιατί δεν δίνεται βάση στις πραγματικές βλάβες του θύματος και επιλύονται μονάχα τα νομικά προβλήματα που δημιουργούνται μετά το έγκλημα. Η δεύτερη θυματοποίηση λαμβάνει χώρα στις αίθουσες των δικαστηρίων και πραγματοποιείται από τις πρακτικές των φορέων απονομής της δικαιοσύνης.

4.4 ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Θύματα έχουν δηλώσει ότι επιρροή και ενόχληση που αισθάνθηκαν από τον βιασμό ήταν ίση με αυτήν που δέχτηκαν από την αντιμετώπιση τους από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Η αστυνομία κρατάει μια ηθικοπλαστική και τιμωρητική στάση με αποτέλεσμα να μην δίνει τις καλύτερες εντυπώσεις στο θύμα.

Γενικότερα, κυριαρχεί το στερεότυπο ότι επειδή οι αστυνομικές αρχές δεν εμπιστεύονται τις μαρτυρίες των θυμάτων, συμπεριφέρονται ταπεινωτικά στο θύμα και δίνουν περισσότερο προσοχή στις λεπτομέρειες του εγκλήματος. Λεπτομέρειες που δεν έχουν καμία σχέση με τα καθήκοντά τους. Όμως, υπάρχει μια μερίδα γυναικών δεν υποστηρίζουν το παραπάνω στερεότυπο και ισχυρίζονται ότι η αστυνομία ήταν ευνοϊκή απέναντι τους. Συγκεκριμένα από το ποσοστό του 83,6%

των θυμάτων, το 31,5% ήταν υπέρ της αστυνομίας, το 10,3 % αρνητικοί και το 52,1% ουδέτεροι. Μια άλλη έρευνα έδειξε ότι σχεδόν το μισό ποσοστό των θυμάτων δήλωσαν ότι είχαν αρνητική εμπειρία από την αστυνομία και το υπόλοιπο ότι είχαν θετική.

Μια έρευνα με στόχο την ανάδειξη των παραστάσεων των θυμάτων ως προς την αποτελεσματικότητα του ποινικού συστήματος, συμπέρανε ότι η απόψεις τους επηρεάζονται από το είδος της θυματοποίησης τους, από τον χρόνο της θυματοποίησης τους και τέλος εάν είναι όντως θύματα ή όχι. Τα θύματα βιασμού έχουν πιο αρνητικές παραστάσεις ,σε αντίθεση με θύματα άλλων εγκλημάτων, ιδιαίτερα όταν ο χρόνος μεταξύ της καταγγελίας τους και της ενεργοποίησης της αστυνομίας είναι μεγάλος. Η διαφορά των εντυπώσεων μεταξύ θυμάτων σεξουαλικών εγκλημάτων και μη είναι λογική, αν αναλογιστεί κανείς τις ατελέσφορες προσπάθειες του συστήματος δικαιοσύνης για την σύλληψη και καταδίκη των δραστών. Ακόμα, και αν οι παραστάσεις είναι γενικότερα θετικές με την πάροδο του χρόνου και την πολύχρονη διαμονή στις διαδικασίες του ποινικού συστήματος η γνώμες μπορούν να αλλάξουν.

Επιπλέον, έχει αναφερθεί ότι οι παραστάσεις σχηματίζονται από δύο παράγοντες. Αρχικά, από τα κοινά σημεία που μπορεί να παρουσιάσουν οι προσδοκίες των θυμάτων για την ποινική δίωξη του εγκλήματος με την πραγματική ποινική εξέλιξη της υπόθεσης. Δεύτερον, από την τελική έκβαση της υπόθεσης που είναι επιθυμητή επιτυχημένη εξέλιξη, με την ετυμηγορία και την καταδίκη του δράστη. Όσο πιο επιτυχής είναι η ποινική δίωξη του εγκλήματος τόσο πιο θετικές θα είναι οι εντυπώσεις των θυμάτων για το ποινικό σύστημα.

Οι παραστάσεις των θυμάτων που οι υποθέσεις δεν έχουν αναφερθεί στην αστυνομία, σχηματίζονται από το στερεότυπο που αναπαράγει την αρνητική αντιμετώπιση των θυμάτων από το σύστημα. Το στερεότυπο αυτό τροφοδοτείται από την θέση των θυμάτων ως ηττημένα άτομα, ευάλωτα προς το εξωτερικό περιβάλλον που βιώνουν μια συναισθηματική κατάρρευση λόγω της θυματοποίησης. Αν και ένα μεγάλο ποσοστό ατόμων εκφράζουν αρνητική στάση απέναντι στις αστυνομικές αρχές, θα ήταν καλό να αναφερθεί ότι τις περισσότερες φορές αυτή η στάση προέρχεται από τις στερεοτυπικές αντιλήψεις τους ή από την έμμεση επαφή με τις αρχές. Να γνωρίζουν πράγματα για τις διαδικασίες της ποινικής δίωξης, είτε από γνωστούς και φίλους, είτε από συγγενείς , είτε από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Οι εντυπώσεις δηλαδή των τρίτων ατόμων μπορεί να μην είναι καλές και αυτό να φοβίσει τα θύματα σε επίπεδο ώστε να μην επιθυμούν να έχουν καμία ανάμιξη με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα να μην αναφέρουν την θυματοποίηση τους στις αστυνομικές αρχές.

4.5 Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Στις υποθέσεις βιασμού, το θύμα είναι ο κύριος τροχός ενεργοποίησης του συστήματος απονομής ποινικής δικαιοσύνης. Αυτό που συμβαίνει, όμως τις περισσότερες φορές είναι ότι τρίτα άτομα καταγγείλουν στην αστυνομία το περιστατικό. Τα άτομα αυτά ή πιέζουν το θύμα να προβεί σε καταγγελία ή δρουν ως ο διαμεσολαβητής του. Η οικογένεια επίσης μπορεί να καλέσει την αστυνομία χωρίς την επιθυμία του θύματος. Κάποιος άγνωστος, ένας γείτονας ή ένας καλοπροαίρετος ενήλικας μπορεί να λειτουργήσουν ως διαμεσολαβητές και να καλέσουν την αστυνομία. Γενικότερα, η καταγγελία του εγκλήματος του βιασμού είναι μια ιδιαίτερη υπόθεση ,σε αντίθεση με την καταγγελία άλλων εγκλημάτων.

Υπάρχει όμως και το ενδεχόμενο να αποφασίσει το θύμα να μην αναφέρει το έγκλημα. Φοβούνται την πιθανή αντεκδίκηση του δράστη ή την στιγματοποίηση από φορείς του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης γι' αυτό και δεν κάνουν καμία κίνηση. Ακόμα, ένας λόγος η απροθυμία που δημιουργείται από την ντροπή ή από τον φόβο της απόρριψης από την οικογένεια του. Το θύμα μερικές φορές δεν καταγγέλλει την θυματοποίηση του, διότι πιστεύει ότι με αυτόν τον τρόπο προστατεύει την οικογένεια του, του φίλους του, ακόμα και τον βιαστή του από την στιγματοποίηση της πιθανής δημοσιοποίησης του περιστατικού. Οι λόγοι μη αναφοράς μπορεί να είναι και πρακτικοί, όπως για παράδειγμα η έλλειψη ελεύθερου χρόνου από το θύμα, για να συμμετάσχει στη διαδικασία της ποινικής δίωξης ή να μην πιστεύει στις ικανότητες της αστυνομίας να συλλάβουν τον βιαστή.

Ορισμένοι παράγοντες έχουν την δύναμη να επηρεάσουν τις αποφάσεις του θύματος περί αναφοράς και καταγγελίας του βιασμού τους. Μερικοί από αυτούς είναι τα συναισθήματα του ίδιου του θύματος, η κοινωνική επιρροή, τα χαρακτηριστικά του θύματος και του θύτη και η σχέση τους, τα χαρακτηριστικά του βιασμού και οι παραστάσεις του θύματος για το ποινικό σύστημα και τον ρόλο των φύλων.

4.5.1 Τα χαρακτηριστικά του θύματος και του θύτη.

Δεν υπάρχει ομοφωνία σχετικά με την επίδραση που έχουν ,στην καταγγελία του εγκλήματος, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των δύο πρωταγωνιστών. Διότι υπάρχουν ορισμένοι προβληματισμοί όσον αφορά τα ερευνητικά δείγματα.

Συγκεκριμένα, έρευνες έχουν δείξει ότι ανάλογα με την ηλικία του θύματος εξαρτιόνται και τα ποσοστά καταγγελιών .Όσο πιο μεγάλο σε ηλικία είναι το θύμα τόσες πιο πολλές οι πιθανότητες να αναφέρει τον βιασμό το, από την άλλη κάποιοι ερευνητές υποστηρίζουν το αντίθετο. Τα έγγαμα θύματα είναι πιθανότερο να προσφύγουν στην αστυνομία σε αντίθεση με τα άγαμα. Εδώ βέβαια υπάρχει μια αντίρρηση καθώς άλλες έρευνες κατέληξαν στο ότι τα έγγαμα θύματα δεν

καταγγέλλουν τον βιασμό τους. Η φυλή παίζει κάποιον ρόλο στην απόφαση αναφοράς. Μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες αναφοράς όταν το θύμα προέρχεται από την λευκή φυλή, σε αντίθεση με άτομα από φυλετικές μειονότητες. Κάποιες άλλες έρευνες, όμως απέδειξαν ότι τα έγχρωμα θύματα είναι αυτά που θα καταγγείλουν αμέσως το έγκλημα.

Είναι γνωστό ότι τα θύματα προερχόμενα από ανώτερα κοινωνικό-οικονομικά στρώματα, λόγω της οικονομικής τους δυνατότητας να απευθυνθούν σε ιδιωτικούς γιατρούς και να λάβουν την απαραίτητη ιατρική φροντίδα μετά τον βιασμό τους, αποφεύγουν την αναφορά στις αστυνομικές αρχές. Ενώ, τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα αναγκάζονται να εμπλακούν με τους φορείς ποινικής δίωξης. Αυτή η διαδικασία έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του μύθου και του στερεοτύπου που θέτει τις γυναίκες θύματα βιασμού μόνο από τις χαμηλές κοινωνικό-οικονομικές θέσεις.

Οι βιαστές των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων, με την οικονομική δυνατότητα που έχουν μπορούν να προσφέρουν μια εξωποινική αποζημίωση στο θύμα με αντάλλαγμα την σιωπή του και να παραπέμψουν τους επίσημους φορείς του ποινικού συστήματος. Αντίθετα, αυτοί που ανήκουν στα κατώτερα στρώματα είναι αυτοί που θα εμπλακούν με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και θα καταλήξουν να καταδικαστούν. Έτσι, μόνο οι δράστες από χαμηλές κοινωνικές θέσεις καταγράφονται στις επίσημες στατιστικές και γι' αυτό αποτελούν το επίσημο πορτραίτο του βιαστή.

4.5.2 Η σχέση θύματος-θύτη.

Έχει δοθεί μεγάλη βάση από τους κοινωνικούς ερευνητές στην μελέτη της σχέσης του θύματος σεξουαλικών εγκλημάτων με τον δράστη και πώς αυτή επηρεάζει την καταγγελία του βιασμού. Σύμφωνα με τις μελέτες τους οι επιστήμονες κατέληξαν στην υπόθεση ότι όσο πιο στενή είναι η σχέση τους τόσο πιο πολύ ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες αναφοράς. Έτσι, λοιπόν, ότι λογικά οι αιμομικτικοί βιασμοί δεν θα αναφέρονται τόσο συχνά στην αστυνομία. Οπότε, ο βαθμός γνωριμίας του θύματος με τον δράστη παίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση του ενός να απευθυνθεί για τον βιασμό του στις αστυνομικές αρχές.

Όταν η σχέση είναι απρόσωπη και αόριστη το θύμα αισθάνεται λιγότερη ταπείνωση, ενοχή για την θυματοποίησή του και αντιμετωπίζεται θετικά από τις διωκτικές αρχές. Από την άλλη μπορεί η επιλογή του θύματος να είναι η σιωπή, διότι στην περίπτωση που γνωρίζει μέχρι ένα επίπεδο τον βιαστή του, μπορεί να φοβάται την βαριά καταδίκη του ή να μην θέλει να βιώσει την ζωή μέσα σε φυλακή. Επίσης, μπορεί να γνωρίζει ότι δεν θα είναι πιστευτή η μαρτυρία του και δεν θα προσλάβει την απαιτούμενη βοήθεια από τις αρχές, επειδή υπάρχει μια σχέση γνωριμίας με τον δράστη.

Το στερεότυπο, ότι συνήθως στις υποθέσεις βιασμού οι δυο πρωταγωνιστές είναι άγνωστοι, εμποδίζει το θύμα να ορίσει τον εαυτό του ως θύμα βιασμού. Με αποτέλεσμα, οι υποθέσεις με γνωστούς πρωταγωνιστές να μην καταγγέλλονται. Και σε αυτήν την περίπτωση τα ποσοστά αναφοράς είναι λίγα, διότι το θύμα φοβάται να μην αντιμετωπιστεί με δυσπιστία, εφόσον στις κοινές αναπαραστάσεις ένας βιασμός μεταξύ γνωστών δεν θεωρείται βιασμός. Επίσης, ούτε το ίδιο το θύμα θα ορίσει το περιστατικό ως βιασμό ή ότι είναι μια σοβαρή υπόθεση αντάξια αναφοράς.

Μια ακόμα ιδιαιτερότητα της σχέσης θύμα-θύτη, είναι οι εξουσιαστικές σχέσεις εξάρτησης. Όσο πιο πολύ εξουσία έχει ο βιαστής επάνω στο θύμα, τόσο πιο πολύ απίθανο είναι να καταγγείλει τον βιασμό το θύμα. Η εξουσία του δράστη είναι ένας τύπος κοινωνικού ελέγχου της συμπεριφοράς του θύματος, ώστε να μην κάνει καταγγελία. Αλλά, και ένας τρόπος του δράστη να εξασφαλίσει και την μελλοντική σεξουαλική κακοποίηση του θύματος.

Σύμφωνα, με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία το 50% και πάνω του συνόλου των υποθέσεων βιασμού που έχουν αναφερθεί στις αστυνομικές αρχές, διαπράττεται μεταξύ αγνώστων. Οι επίσημες, όμως, θυματολογικές έρευνες δείχνουν ότι οι περισσότεροι βιασμού συμβαίνουν από δράστες γνωστά προς τα θύματα.

4.5.3 Τα συναισθήματα του θύματος μετά τον βιασμό.

Ακόμα ένας παράγοντας ένδειξης της απόφασης της αναφοράς ή μη του βιασμού από το θύμα είναι η συναισθηματική και ψυχολογική του κατάσταση. Ο φόβος της πιθανότητας αντεκδίκησης του δράστη και το συναίσθημα ενοχής μετά τον βιασμό, λειτουργούν ως παράγοντας να μην καταγγείλει το θύμα τον βιασμό του.

Μετά την θυματοποίηση του το θύμα παρουσιάζει κάποια μετατραυματικά συμπτώματα, όπως για παράδειγμα ξανά βιώνει το συμβάν μέσα από όνειρα και αναμνήσεις, αναπτύσσει φοβίες, αϋπνίες, εκρηκτικές αντιδράσεις, συναισθηματική φόρτιση και δυσκολία συγκέντρωσης. Άλλες συνέπειες, είναι η κατάθλιψη, οι σεξουαλικές δυσλειτουργίες, άγχος και γενικότερα ανικανότητα προσαρμογής. Η κακή ψυχολογική και συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται έχει ως αποτέλεσμα να μην αναφέρει το έγκλημα στην αστυνομία.

Το θύμα κυριεύεται από τον φόβο αντίποινων του βιαστή του. Η συναισθηματική δύναμη που έχει αυτός ο φόβος παραλύει το θύμα και καθοδηγεί της αποφάσεις του σχετικά με τις μετέπειτα κινήσεις του. Οδηγώντας το να πάρει την απόφαση να μην καταγγείλει το περιστατικό. Ακόμα, δημιουργείται και ένας γενικότερος φόβος, που προκαλείται από την βιαιότητα του εγκλήματος. Ο φόβος αδρανοποιεί το θύμα και το θέτει ανίκανο να πάρει αποφάσεις, μέσα σε αυτές και αυτή της αναφοράς.

Από την άλλη, φοβία της επιδείνωσης της ψυχολογικής κατάστασης, προκαλεί στο θύμα να μην επιθυμεί κοινωνικές συναναστροφές, συμπεριλαμβανομένου και με τις αστυνομικές αρχές. Οπότε, δεν επιθυμεί να επισκεφθεί ένα αστυνομικό κέντρο για να

κάνει την καταγγελία. Επίσης, ο φόβος της αρνητικής αντιμετώπισης από την αστυνομία εμποδίζει την αναφορά του βιασμού. Το θύμα φοβάται όχι μόνο την αρνητική αντιμετώπιση, αλλά και την δυσπιστία με την οποία θα αντιμετωπίσουν τα λεγόμενα του. Η επαφή με την αστυνομία, προκαλεί συναισθηματική αναταραχή και ψυχολογικά τραύματα, συμβάλλοντας στην δεύτερη θυματοποίηση του θύματος, γι' αυτό και αποφεύγεται.

Σε πολλές περιπτώσεις τα θύματα κατηγορούν τον εαυτό τους για την θυματοποίηση τους. Η αυτό-ενοχοποίηση εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά του βιασμού. Η σοβαρότητα του βιασμού, η οικογενειακή κατάσταση του θύματος, η γνωριμία με τον βιαστή, συμβάλλουν στην διαδικασία αυτό-ενοχοποίησης. Παρόλο που τις περισσότερες φορές αν όχι όλες το θύμα δεν ευθύνεται για τον βιασμό, φαίνεται ότι κατηγορεί τον ίδιο για την θυματοποίηση. Όσο πιο έντονο είναι το συναίσθημα ενοχής, τόσο πιο περισσότερες οι πιθανότητες μη καταγγελίας και μερικές φορές δεν περνάει καν η σκέψη της καταγγελίας.

4.5.4 Οι παραστάσεις του θύματος για το ποινικό σύστημα και το ρόλο του φύλου.

Οι απόψεις του θύματος για την αστυνομία, ως προς την αποτελεσματικότητα της να διαχειριστεί τέτοιου είδους υποθέσεις, παίζει καθοριστικό ρόλο στην απόφαση του για καταγγελία του εγκλήματος.

Αυτό που συμβαίνει είναι ότι τα θύματα από τον φόβο για πιθανή αρνητική αντιμετώπιση από το σύστημα ποινική δικαιοσύνης, δεν προσφεύγουν σε καταγγελία του βιασμού τους. Οι γυναίκες- θύματα πιστεύουν ότι η αστυνομία δεν μπορεί να διαχειριστεί σωστά τις υποθέσεις βιασμού, τις δίνουν την εντύπωση ότι αυτές είναι οι κατηγορούμενοι και όχι ο βιαστής τους. Τις περισσότερες φορές οι γυναίκες που αναφέρουν το συμβάν, συνήθως έχουν θετικές παραστάσεις από προσωπικές εμπειρίες για το ποινικό σύστημα. Ή καταφεύγουν στην αστυνομία, όταν αναμένουν θετική ανταπόκριση.

Ο φόβος για πιθανό ψυχικό τραυματισμό από την διαδικασία του ακροατηρίου εμποδίζει τα θύματα να ενεργοποιήσουν την διαδικασία της ποινικής δίωξης. Τα θύματα που κατήγγειλαν τον βιασμό τους και η υπόθεση τους έφτασε στο ακροατήριο, κατέληξαν να απογοητευτούν διότι η εμπειρία τους με το ποινικό σύστημα ήταν τραυματική έως εφιαλτική. Ένα μεγάλο ποσοστό των εγκλημάτων βιασμού δεν αναφέρονται, διότι οι γυναίκες προσπαθούν να αποφύγουν την ταπείνωση της επαναλαμβανόμενης περιγραφής της εμπειρίας τους κατά την διάρκεια εξέλιξης της ποινικής δίωξης.

Ο μύθος της αρνητικής αντιμετώπισης του θύματος σεξουαλικών εγκλημάτων από την αστυνομία παίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση των ατόμων για καταγγελία του περιστατικού. Σύμφωνα με αυτό το στερεότυπο, η αστυνομία με τον τρόπο διαχείρισης της υπόθεσης θα ταπεινώσει τα θύματα, δεν θα πιστέψει τις μαρτυρίες

τους ,την αθωότητα τους και θα επικεντρωθεί στις σεξουαλικές λεπτομέρειες του βιασμού φέρνοντας τους σε δύσκολή θέση. Οι αρνητικές παραστάσεις οδηγούν στην μη καταγγελία του βιασμού.

Σημαντικές ,στην απόφαση του θύματος για αναφορά του εγκλήματος είναι οι προηγούμενες εμπειρίες με το ποινικό σύστημα. Είναι λογικό οι γυναίκες που είχαν στο παρελθόν θετικές εμπειρίες να αναφέρουν το περιστατικό στην αστυνομία, σε αντίθεση με αυτές που είναι αρνητικές. Το ζήτημα είναι ότι τις περισσότερες φορές ο βιασμός είναι η πρώτη θυματοποίηση των γυναικών και οι εντυπώσεις που έχουν γενικότερα για το ποινικό σύστημα προέρχονται ή από τρίτα άτομα ή από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Λαμβάνουν απόφαση για την καταγγελία του βιασμού, ανάλογα με το πως προσδοκούν ή πως πιστεύουν θα εξελιχθούν οι ποινικές διαδικασίες. Η προβλεπόμενη καθυστέρηση της δίκης, οδηγεί τα θύματα να πάρουν απόφαση να μην αναφέρουν το έγκλημα.

Ένας ακόμα παράγοντας διαμόρφωσης της απόφασης για καταγγελία του βιασμού είναι οι παραστάσεις του θύματος για τον ρόλο του φύλου. Οι γυναίκες- θύματα που απεικονίζουν τις παραδοσιακές αξίες έχουν περισσότερες πιθανότητες να προστατευτούν από τον νόμο. Αντίθετα οι γυναίκες που δεν παρουσιάζουν συμπεριφορές που να συμφωνούν με τις αξίες του παραδοσιακού ρόλου του φύλου τους, έχουν ελάχιστες πιθανότητες προστασίας από το νόμο. Αυτό που έχει αποδειχθεί είναι ότι οι φιλελεύθερες γυναίκες ως προς τον ρόλο του φύλου τους, ορίζουν ευκολότερα την θυματοποίηση του ως βιασμό και στη συνέχεια το αναφέρουν στις αρχές. Σε μια κοινωνία με υψηλά ποσοστά ισότητας των δύο φύλων, παρουσιάζονται περισσότερες καταγγελίες βιασμών. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και σε μια κοινωνία με μεγάλα ποσοστά διαζυγίων, όπου οι γυναίκες καταγγέλλουν όλων των ειδών σεξουαλικών εγκλημάτων.

Οι συνεχείς αλλαγές των κοινωνικών παραστάσεων για το ρόλο των γυναικών, οδηγεί στην αλλοίωση των στερεοτύπων και των μύθων γύρω από το φαινόμενο του βιασμού. Με αποτέλεσμα να διερευνάται περαιτέρω ο κοινωνικός ορισμός του εγκλήματος, να δίνονται άλλες ερμηνείες και συνακόλουθα να αυξάνονται τα ποσοστά καταγγελιών.

4.5.5 Η σοβαρότητα του βιασμού.

Ο βαθμός σοβαρότητας του βιασμού, έχει αποφασιστεί ότι είναι καθοριστικός στην λήψη απόφασης του θύματος για αναφορά του εγκλήματος. Τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν έναν βιασμό σοβαρό, είναι η χρήση όπλου από τον βιαστή, η απειλή της ζωής του θύματος, ο σωματικός τραυματισμός του και η υποβολή του σε ταπεινωτικές πράξεις και τέλος η εχθρική και η ξαφνική επίθεση. Όταν ο βιασμός περιλαμβάνει κάποια από τα παραπάνω στοιχεία τότε αυξάνεται και η πιθανότητα καταγγελίας. Η σοβαρότητα του βιασμού, βοηθάει στον ορισμό του θύματος ως θύμα

βιασμού τόσο από τον ίδιο τόσο και από το κοινωνικό του περίγυρο και αυτό συνακόλουθα εντείνει την απόφαση του για καταγγελία.

Η κοινωνιολογική σκέψη καθορίζει την σοβαρότητα ενός εγκλήματος, σύμφωνα με τις συνέπειες που θα επιφέρει η θυματοποίηση στα άτομα. Όμως η σοβαρότητα έχει καθοριστεί από την βαρύτητα του νόμου που επικαλείται. Η σοβαρότητα καταμετρείται από το θύμα ανάλογα με τα ποσά θλίψης και πόνου που βιώνει. Όσο πιο πολύ ένταση συσσωρεύει το θύμα, τόσο πιο σοβαρό θεωρείται το έγκλημα. Τα συναισθήματα του μετά τον βιασμό θα επηρεάσουν την αξιολόγηση του βαθμού σοβαρότητας.

Στην αξιολόγηση σοβαρότητας παίζει σημαντικό ρόλο ο βαθμός βίας που ασκήθηκε έναντι του θύματος. Οι γυναίκες που δεν έχουν τραυματιστεί σοβαρά σωματικά κατά την διάρκεια του βιασμού και γνώριζαν από πριν τον δράστη, είναι δύσκολο να χαρακτηρίσουν την πράξη ως βιασμό και τον εαυτό τους ως θύματα. Αντιθέτως, οι γυναίκες που μετά την θυματοποίηση τους νοσηλεύτηκαν στο νοσοκομείο, έχουν μείνει έγκυες, προσβλήθηκαν από αφροδίσια νόσο ή τραυματίστηκαν σοβαρά ορίζουν τον εαυτό τους ως θύματα. Αφού, λοιπόν, χαρακτηριστούν ως θύματα είναι πιο εύκολο να αποφασίσουν να προβούν σε καταγγελία.

Η αντίσταση στην άσκηση βίας που θα δεχτεί, είναι παράγοντας που κάνει το θύμα να οριστεί ως θύμα βιασμού. Η σωματική αντίσταση και ο σωματικός τραυματισμός στην προσπάθεια αντίστασης είναι στοιχεία που προσδίδουν νομιμοποίηση ως πραγματικό θύμα, από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Οι εισαγγελείς, οι αστυνομικοί και οι δικαστές αποδέχονται ως έγκυρη την καταγγελία όταν παρατηρούν τα παραπάνω στοιχεία. Επιπρόσθετα, η αντίσταση από το θύμα έχει ως αποτέλεσμα το θύμα να αποβάλει τα συναισθήματα ενοχής για την θυματοποίηση του και την ενοχοποίηση του δράστη. Έτσι, λοιπόν, ο ορισμός του εγκλήματος ως βιασμού, από τη σωματική αντίσταση και τον τραυματισμό του θύματος, οδηγεί στην αναφορά του περιστατικού στην αστυνομία.

4.5.6 Η κοινωνική επιρροή.

Έχει αποδειχθεί ότι η διαδικασία λήψη της απόφασης του θύματος για αναφορά του εγκλήματος στις αστυνομικές αρχές δεν είναι μια προσωπική υπόθεση του θύματος. Η κοινωνική επιρροή που ασκείται από τρίτα άτομα είναι συχνό φαινόμενο. Οι συμβουλές, οι πληροφορίες που δίνονται επηρεάζουν τις τελικές αποφάσεις του θύματος. Ακόμα, επηρεάζεται στο στάδιο ορισμού του περιστατικού ως βιασμό, να καθορίσει την σοβαρότητα του εγκλήματος και να αποφασίσει αν θα καταγγείλει τελικά το περιστατικό. Οι απόψεις των τρίτων ατόμων, δίνουν μια εικόνα στο θύμα για το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, διαμορφώνοντας έτσι τις παραστάσεις τους για τον τρόπο λειτουργίας του και την αντιμετώπιση των θυμάτων.

Μετά την θυματοποίηση τους τα θύματα βιώνουν μια συναισθηματική αναστάτωση και οι επιλογές που κάνουν δεν προέρχονται από κάποια λογική διαδικασία εξέτασης και άλλων παραμέτρων της υπόθεσης. Η σύγχυση τους οδηγεί να απευθυνθούν σε άλλους για να τους βοηθήσουν στην λήψη αποφάσεων ώστε να βγουν από την δύσκολη θέση που βρέθηκαν. Η πρώτη τους κίνηση είναι να εκμυστηρευτούν το περιστατικό σε γνωστές τους γυναίκες ,αντί να κάνουν αμέσως καταγγελία. Διότι, πιστεύουν ότι τα άτομα αυτά θα τους πιστέψουν και θα τους υποστηρίξουν ψυχολογικά. Λόγω της ψυχολογικής έντασης που βιώνουν θα ακολουθήσουν τις συμβουλές των άλλων γυναικών, ακόμα και στην διαδικασία απόφασης της αναφοράς του βιασμού. Ο ψυχικός τραυματισμός τους προκαλεί δυσλειτουργία στην ικανότητα τους να παίρνουν αποφάσεις.

Έχουν προσδιοριστεί τα χαρακτηριστικά θυμάτων που είναι πιο ευάλωτα στην κοινωνική επιρροή. Τα θύματα που είναι πιο ευάλωτα είναι αυτά που αισθάνονται ένοχα για την θυματοποίηση τους, δεν είχαν στο παρελθόν ξανά θυματοποιηθεί οπότε στρέφονται για βοήθεια σε τρίτα άτομα, διότι δεν γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν. Επίσης, οι παραστάσεις σχετικά με το προφίλ του βιαστή και το σκηνικό του βιασμού δεν ταιριάζουν με τα χαρακτηριστικά της δικής τους θυματοποίησης και ούτε έχουν θετικές προσδοκίες για την αντιμετώπιση θυμάτων από το ποινικό σύστημα. Ακόμα δύο στοιχεία είναι ότι αντιμετωπίζουν ψυχολογικά προβλήματα και η σοβαρότητα του βιασμού που έζησαν είναι ή μικρής ή πολύ μεγάλης εμβέλειας.

Σημαντικό παράγοντα αποτελεί και η υποστήριξη από τον οικογενειακό κύκλο. Μέσα από αυτήν την υποστήριξη μπορεί να προβλεφθεί και η απόφαση περί αναφοράς του περιστατικού. Ο βιασμός μιας γυναίκας μπορεί να δημιουργήσει μεγάλη αναστάτωση στην οικογένεια της. Οι γυναίκες που υπέστησαν έναν πολύ βίαιο και κτηνώδη βιασμό δέχονται μεγαλύτερη υποστήριξη από την οικογένεια τους γιατί δεν θεωρούνται υπεύθυνα για τον βιασμό τους. Όσο μεγαλύτερη η απειλή που δέχθηκε το θύμα τόσο πιο λιγότερη είναι η οικογενειακή αναστάτωση. Γενικότερα, η κοινωνική υποστήριξη των θυμάτων καθορίζει την απόφαση τους για καταγγελία του εγκλήματος.

4.6 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ ΤΟΥ ΒΙΑΣΜΟΥ

Η απόφαση του θύματος να μην καταγγείλει τον βιασμό του, μπορεί να προκαλέσει το μεγαλύτερο τραύμα. Συνήθως το να μην αναφέρει τον βιασμό στην αστυνομία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ενοχής που αισθάνεται γι' αυτό που βίωσε και έναν επιπρόσθετο ψυχικό τραυματισμό.

Σε ατομικό επίπεδο μια τέτοια απόφαση του θύματος έχει ως αποτέλεσμα την στέρηση παροχής βοήθειας από κρατικούς φορείς και των ιατρικών εξετάσεων από κρατικά νοσοκομεία. Η μη καταγγελία δεν βοηθάει και στην διερεύνηση

πληροφοριών σχετικά με το έγκλημα του βιασμού. Καθίσταται δύσκολο το έργο εξακρίβωσης πληροφοριών και επιπρόσθετα, επειδή ένα κομμάτι του φαινομένου αποκρύπτεται δημιουργείται μια λανθασμένη εικόνα για τον βιασμό σύμφωνα με τις αστυνομικές στατιστικές. Ενισχύοντας έτσι τα στερεότυπα και τους μύθος που επισκιάζουν το έγκλημα.

Επιπλέον, με την μη αναφορά των βιασμών δεν μπορούν να οριστούν ξεκάθαρα οι συνέπειες τους. Οι συνέπειες διαφέρουν από άτομο σε άτομο, διαφορετικές είναι στις γυναίκες που καταγγέλλουν τον βιασμό τους και διαφορετικές σε αυτές που το αποκρύπτουν. Εμποδίζεται έτσι η μελέτη των συνεπειών που έχει το έγκλημα. Αν και υποστηρίζεται ότι οι επιπτώσεις είναι ίδιες σε όλα τα θύματα, οι ερευνητές δεν μπορούν να είναι σίγουροι για την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος, όταν ένα μεγάλο ποσοστό δεν χρησιμοποιείται στις έρευνες. Όλο αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην καταλήγουν οι ερευνητές σε κάποιο συμπέρασμα αναφορικά με τις επιπτώσεις του βιασμού στα θύματα.

Όταν δεν καταγγέλλεται ένας βιασμός, δεν ενεργοποιείται και το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, συνάμα και η ποινική δίωξη του εγκλήματος. Δεν θα γίνουν έρευνες και ούτε θα καταδικαστεί ο δράστης. Οπότε, το ποινικό σύστημα θα χαρακτηριστεί ως αναποτελεσματικό σχετικά με την ελαχιστοποίηση του εγκλήματος και την επανακοινωνικοποίηση του. Ακόμα, εμποδίζονται και οι ικανότητες πρόληψης του ποινικού συστήματος. Όταν το κοινωνικό σύνολο γνωρίζει ότι εάν παρεκκλίνει θα συλληφθεί από τις αστυνομικές αρχές και ύστερα θα καταδικαστεί από τις δικαστικές αρχές, εμποδίζεται να διαπράξει τέτοιου είδους εγκληματικές πράξεις. Αφού, οι αστυνομικές αρχές δεν γνωρίζουν για το περιστατικό, δεν θα ενεργοποιηθούν για να συλλάβουν τον βιαστή. Έτσι, λοιπόν, κλονίζεται και η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στις ικανότητες του συστήματος να συλλάβει και να τιμωρήσει τους δράστες. Τα σεξουαλικά εγκλήματα μειώνονται όταν οι δράστες αποθαρρύνονται από την πιθανότητα σύλληψης και τιμωρίας μετέπειτα.

Μια τελευταία συνέπεια της μη καταγγελίας του εγκλήματος του βιασμού, είναι η ανεπάρκεια του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης να διαμορφώσει μια ορθολογική αντεγκληματική πολιτική για το έγκλημα του βιασμού. Το ποινικό σύστημα, διαμορφώνει λανθασμένες πολιτικές διότι βασίζεται σε στοιχεία που προέρχονται από τις υποθέσεις της αστυνομίας, οι οποίες δεν αντιπροσωπεύουν το σύνολο των βιασμών.

«Ο βιασμός είναι ένα συνηθέστατο έγκλημα και κάθε γυναίκα που αποφασίζει να μην καταγγείλει οφείλει να διαθέσει αρκετή σκέψη για τις γυναίκες που θα βιαστούν, ως συνέπεια της απόφασής της». (Greer, 1977στην Τσιγκρής, 1999, σελ 380)

ΕΡΕΥΝΑ

Υπάρχουν πολλές έρευνες όσον αφορά το έγκλημα του βιασμού. Έρευνες που διαμορφώνουν τα στατιστικά στοιχεία του φαινομένου και την συνολική του εικόνα. Συγκεκριμένα, μια από τις πιο άξιο αναφερόμενες έρευνες είναι αυτές που σχετίζονται με την οπτική των αστυνομικών αρχών για τα θύματα βιασμών και πως αυτή επηρεάζει την εξέλιξη των υποθέσεων. Το 2017 δημοσιεύτηκε μια έρευνα που είχε ως στόχο να δείξει εάν οι αστυνομικοί έχουν περισσότερες αρνητικές εντυπώσεις για τα θύματα βιασμού σε αντίθεση με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Συγκεκριμένα επικεντρώνεται στα ποσοστά περιπτώσεων όπου η αστυνομία επιρρίπτει τις ευθύνες του βιασμού στα θύματα, στην φερεγγυότητα τους, στην αποδοχή των μύθων των βιασμών και πως οι παραπάνω παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τις αποφάσεις των αστυνομικών. Δεν έχει διεξαχθεί στο παρελθόν παρόμοια έρευνα οπότε είναι αρκετά σημαντική, διότι θα φέρει στο φως σημαντικά στοιχεία.

Οι καθοδηγήσεις του Torgerson βοήθησαν στην δημιουργία ένας ερευνητικού πρωτόκολλου, μέσα από το οποίο σκιαγραφήθηκε η μεθοδολογία και το αντικείμενο της έρευνας. Οι βάσεις δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι εξής: Academic Search Complete, Business Source Complete, CINAHL, Medline, PsycArticles και PsycInfo.

Η πρώτη έρευνα είχε σκοπό να σκιαγραφήσει τις πηγές που αφορούσαν τα ποσοστά κατηγορίας των θυμάτων για την θυματοποίησή τους. Η έρευνα επικεντρώθηκε κατά κύριο λόγο σε ένα συγκεκριμένο εύρος άρθρων που δημοσιεύτηκαν την χρονική περίοδο 2000-2016. Είχαν τεθεί ορισμένα κριτήρια στην έρευνα, όσον αφορά το υλικό που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί. Το πρώτο κριτήριο έθετε ως απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί δείγμα από αστυνομικούς. Το δεύτερο κριτήριο αφορούσε την χρήση ποσοτικών και ποιοτικών αξιολογήσεων των εξής παραμέτρων: την φερεγγυότητα του θύματος, την ευθύνη του για τον βιασμό του και την αποδοχή των μύθων του εγκλήματος. Τέλος το τελευταίο κριτήριο έθετε την χρήση των αυθεντικών και πρωταρχικών δεδομένων. Επειδή η κατηγορία των θυμάτων και ο καταλογισμός ευθυνών είναι εννοιολογικά συνδεδεμένα θέματα, η πρώτη έρευνα πραγματοποιήθηκε αρχικά έχοντας ως τελευταίο συστατικό στοιχείο τον καταλογισμό ευθυνών. Ύστερα, όμως η έρευνα ξανά έγινε από την αρχή έχοντας ως τελευταίο συστατικό στοιχείο να είναι η αξιοπιστία των θυμάτων.

Οι παραπάνω αρχικές έρευνες μετέπειτα ξανά διεξήχθησαν χρησιμοποιώντας όμως ProQuest σε συνδυασμό με ορισμένες βάσεις δεδομένων, όπως Applied Social Sciences Index and Abstracts (ASSIA), Arts and Humanities Database, Humanities Index, ProQuest Central κτλ. Επειδή οι βάσεις των δεδομένων ήταν πολλές, τα αποτελέσματα ήταν περιορισμένα σε συνεδριακά έγγραφα και διαδικασίες και ακαδημαϊκά περιοδικά.

Η πρώτη έρευνα είχε ως παράγοντα την κατηγορία των θυμάτων και συγκέντρωσε 322 αποτελέσματα περιπτώσεων. Ύστερα, επαναλήφθηκε με παράγοντα την ευθύνη των θυμάτων για τον βιασμό τους, που συγκέντρωσε 490 αποτελέσματα και με παράγοντα την φερεγγυότητα των θυμάτων έβγαλε 132 αποτελέσματα. Τέλος, με παράγοντα μέτρησης την αποδοχή των μύθων του φαινομένου κατέληξαν στα 76 αποτελέσματα.

Στην πλειοψηφία των ερευνών χρησιμοποιήθηκαν ποσοτικές μεθοδολογίες και χρησιμοποιήθηκαν μόνο πέντε άρθρα από ποιοτικές μεθόδους, ώστε να υπάρχει πρόσβαση στο κομμάτι έρευνας που σχετίζεται με την αποδοχή των μύθων του βιασμού και την αντιληπτική ικανότητα των θυμάτων. Ο επικρατέστερος μεθοδολογικός τρόπος έρευνας της αντιληπτικής ικανότητας των θυμάτων είναι η βινιέτα, η ιστορία ενός βιασμού, συμπληρωμένη από ερωτήσεις που αφορούν την απόδοση ευθυνών στα θύματα, την αξιοπιστία τους και τον τρόπο που παίρνουν αποφάσεις οι αστυνομικές αρχές.

Οι έρευνες κυρίως προήλθαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αλλά υπήρχε υλικό και από χώρες όπως η Ν. Κορέα, η Αγγλία, η Αυστραλία, η Νορβηγία. Το δείγμα από τις αστυνομικές αρχές ήταν κυρίως άνδρες αστυνομικοί ηλικίας 18-65 και τα χρόνια υπηρεσίας καταλογίζονταν από 0 έως 45. Στο σύνολο υπήρχαν και αστυνομικοί που έλαβαν ειδική εκπαίδευση σε υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης.

Οι έρευνες με κύριο θέμα την κατηγορία των θυμάτων ήταν πέντε (Areh 2009, Davies 2009, Schuller and Stewart 2000, Sleath and Bull 2012, Wentz and Archbold 2012) και με κύριο θέμα την απόδοση ευθυνών στα θύματα ήταν δύο (Goodman-Delahunty and Graham 2011, Darwinkel 2013). Οι αναφερόμενες έρευνες έδειξαν ότι οι αστυνομικοί όντως τάσσονται υπέρ της κατηγορίας των θυμάτων βιασμού. Το συνηθισμένο προφίλ θύματος που κατηγορείται για την θυματοποίηση του είναι αυτό που έχει κάνει χρήση οινόπνευματώδης ποτών. Οι έρευνες έδειξαν ότι όσο μεγαλύτερα τα ποσοστά χρήσης αλκοολούχων ποτών τόσο μεγαλύτερη και η πιθανότητα κατηγορίας για τον βιασμό και ταυτόχρονα οι κατηγορίες βαρύτητας κατά πρόσωπο του θύτη όσο και υποβαθμίζονται. Οι Goodman-Delahunty και Graham στις έρευνές τους δεν βρήκαν καμία σύνδεση ανάμεσα στην αντιληπτή μέθη θύματος και την ευθύνη του δράστη.

Έχουν σημειωθεί κάποια χαρακτηριστικά θυμάτων που τους τοποθετούν αυτομάτως στο πεδίο απόδοσης ευθυνών. Όπως για παράδειγμα το είδος της σχέσης του θύματος και του δράστη πριν το συμβάν. Η έρευνα των Sleath και Bull έδειξε ότι τα θύματα βιασμών όπου οι πρωταγωνιστές ήταν από πριν γνωστοί αντιμετωπίζουν περισσότερες κατηγορίες εις βάρος τους σε αντίθεση με τα θύματα βιασμού μεταξύ αγνώστων. Από την άλλη ο Areh συνδέει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας των θυμάτων με τα ποσοστά ευθύνης τους για τον βιασμό. Τα χαρακτηριστικά χρησιμοποιήθηκαν ως παράγοντες και ένας παράγοντας αποτέλεσε μεταβλητή που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί που επηρεάζει την κατηγορία του θύματος. Η αποδοχή ή η άρνηση του μέσου όρου των χαρακτηριστικών αναλύθηκαν

μέσα σ' ένα πλαίσιο σεναρίου βιασμού μεταξύ αγνώστων και συζυγικού βιασμού. Αν και η έρευνα δεν εμπεριείχε στατιστικά στοιχεία ανέδειξε όμως ότι τα χαρακτηριστικά απόδοσης ευθυνών ήταν περισσότερα στις υποθέσεις βιασμών στα πλαίσια γάμου. Συμπεραίνεται, λοιπόν, από τις δύο έρευνες ότι οι διοκτικές αρχές αποδίδουν ευθύνες στα θύματα ανάλογα με το επίπεδο γνωριμίας με τον θύτη.

Με το κομμάτι της επίδρασης των δύο γενών, ασχολήθηκαν οι Schuller και Stewart και η έρευνα τους κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι άνδρες αστυνομικοί σε σύγκριση με τις γυναίκες αστυνομικούς αποδίδουν στα θύματα σημαντικά περισσότερες ευθύνες. Οι Sleath και Bull συμφωνούν και αυτοί με αυτήν την άποψη, προσθέτοντας ότι οι ευθύνες καταλογίζονται στα θύματα από άνδρες αστυνομικούς όταν στο σενάριο του βιασμού παρουσιάζονται πολλοί μύθοι του εγκλήματος. Όταν, όμως υπάρχει χαμηλό επίπεδο παρουσίασης των μύθων, οι γυναίκες αστυνομικοί είναι αυτές που θα ρίξουν ουσιαστικά τις ευθύνες στα θύματα και όχι οι άνδρες.

Είναι γεγονός ότι ένα ποσοστό των αστυνομικών λαμβάνουν ειδική εκπαίδευση σε υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης, αλλά υπάρχουν ελάχιστα εκθέσεις που να αξιολογούν την ποιότητα αυτής της εκπαίδευσης και πως αυτή μπορεί να επηρεάσει τον κατηγορία των θυμάτων και τον καταλογισμό ευθυνών σε αυτούς. Από έρευνες των Sleath και Bull, βρέθηκε ότι οι αστυνομικοί με ειδική εκπαίδευση δεν διαφέρουν στα επίπεδα απόδοσης ευθυνών με τους αστυνομικούς που δεν έλαβαν καμία εκπαίδευση. Η έρευνα τους βασίστηκε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα “Specially Trained Officer/Sexual Offence Investigation Training”, το οποίο συμπεριλαμβάνει εκπαίδευση σε θέματα συνέντευξης, συλλογής αποδεικτικών στοιχείων και ανακάλυψης σχέσεων μεταξύ ατόμων που αναφέρονται στην υπόθεση. Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξαν και οι Goodman-Delahunty και Graham οι οποίοι ασχολήθηκαν και επεξεργάστηκαν το πρόγραμμα εκπαίδευσης “Investigation and Management of Adult Sexual Assault Course”.

Ο Darwinkel αξιολόγησε μια έντονη εκπαίδευση αστυνομικών και ύστερα εκτίμησε τα ποσοστά καταλογισμού ευθυνών στα θύματα πριν και μετά την εκπαίδευση, με βάση τρεις κατηγορίες αποδεικτικών ιδιοτήτων σε υποθέσεις, όπως η δυνατή, η αδύναμη και η αμφίσημη υπόθεση. Το πρόγραμμα ειδικευόταν στην κατανόηση του θύματος, του θύτη και τη γνώση επάνω σε θεωρίες και τεχνικές συνέντευξης. Το αποτέλεσμα ανέδειξε μια αλληλοεπίδραση μεταξύ εκπαίδευσης και αποδεικτικών ιδιοτήτων. Η απόδοση ευθυνών στα θύματα ήταν μικρότερη μετά την εκπαίδευση, σε υποθέσεις αδύναμες και αμφίσημες αλλά όχι στις δυνατές υποθέσεις. Η συγκεκριμένη έρευνα αποδεικνύει ότι η έντονη εκπαίδευση των αστυνομικών μπορεί να επηρεάσει θετικά στο ζήτημα καταλογισμού ευθυνών αλλά μονάχα στις αδύναμες και αμφίσημες υποθέσεις. Το θέμα είναι όμως ότι η αξιολόγηση της εκπαίδευσης έγινε αμέσως μετά την ολοκλήρωσή της, οπότε είναι άγνωστο εάν οι θετικές αλλαγές μπορεί να ξεθωριάσουν με την πάροδο του χρόνου.

Η εμπειρία των αστυνομικών αρχών μπορεί να έχει κάποιου είδους επιρροή στα επίπεδα απόδοσης ευθυνών, αλλά οι έρευνες που έγιναν επί του θέματος δεν δείχνουν

καμία σχέση μεταξύ των χρόνων εμπειρίας των αστυνομικών με την κατηγορία των θυμάτων. Οι Wentz and Archbold ανέδειξαν από την έρευνά τους ότι το ένα τρίτο των αστυνομικών που είχαν ως δείγμα εξομολογήθηκε ότι η οπτική τους στα θέματα σεξουαλικής κακοποίησης έχει αλλάξει με τα χρόνια σε επίπεδο που πλέον να αμφισβητούν την φερεγγυότητα των θυμάτων και ισχυρίζονται την αλήθεια. Οπότε, η εμπειρία στον χώρο εργασίας δεν έχει κάποια θετική επιρροή.

Έχουν διεξαχθεί 15 έρευνες με θέμα την φερεγγυότητα των θυμάτων και πως αυτή λειτουργεί ως παράγοντας για τον καταλογισμό ευθυνών για την θυματοποίηση τους (Ask and Landstrom 2010, Bollingmo, Wessel, Eilertsen and Magnussen 2008, Campbell 2015, Fragoso 2011, Goodman-Delahunty and Graham 2011, Maddox 2012, Page 2007,2008a,2008b,2010, Schuller and Stewart 2000, Wentz and Archbold 2012, Venema 2014). Όσον αφορά την κατηγορία των θυμάτων, τα χαρακτηριστικά του θύματος παίζουν σημαντικό ρόλο στην αξιοπιστία του. Μέσα από τις έρευνες της Page, βρέθηκε ότι η αξιολόγηση των θυμάτων από τις δικτικές αρχές εξαρτάται από τον τύπο ατόμου που περιγράφεται ότι είναι το θύμα. Για παράδειγμα το 44% των αστυνομικών δεν πείθονταν ότι μια ιερόδουλη είχε βιαστεί, το 19% δεν πίστευε μια παντρεμένη γυναίκα βιάστηκε και το 5% και 2% ότι μια παρθένα και επαγγελματίας γυναίκα αντιστοίχως βιάστηκαν.

Bollingmo, Wessel, Eilertsen και Magnussen, βρήκαν ότι η αξιολόγηση της αξιοπιστίας γίνεται μέσα από τα συναισθήματα που θα εξωτερικεύσουν οι γυναίκες θύματα κατά την διάρκεια της καταγγελίας τους. Αν εμφανίσουν δηλαδή αρνητικά συναισθήματα όπως αρνητικά αισθήματα όπως ταραχή, εάν είναι ήρεμες ή ουδέτερες. Σημειώνεται ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά αξιοπιστίας τα συγκεντρώνουν οι γυναίκες που παρουσιάζουν αρνητικά αισθήματα. Στην έρευνα τους οι Ask and Landstrom κατέληξαν στο ίδιο συμπέρασμα. Οι ασκούμενοι αστυνομικοί πιστεύανε περισσότερο τα θύματα που εξωτερικεύαν τα συναισθήματα τους, σε αντίθεση με τα θύματα που εξέφραζαν τίποτα.

Οι ερευνητές, υποστηρίζουν ότι όταν οι γυναίκες παρουσιάζουν αρνητικά συναισθήματα αυτό συμβαδίζει με το στερεοτυπικό προφίλ ενός ατόμου που πιστεύετε ότι έχει βιαστεί και οι ισχυρισμοί τους είναι βάσιμες. Κάτι τέτοιο βέβαια, υπονοεί ότι οι αστυνομικοί αναμένουν όλα τα θύματα βιασμών να παρουσιάσουν μετά το συμβάν την ίδια συγκεκριμένη συμπεριφορά. Οι παραπάνω απόψεις στηρίχθηκαν και από τις ποσοτικές έρευνες της Venema, που κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι υποθέσεις βιασμών που συνοδεύονται ύστερα από συναισθηματικές αντιδράσεις (πανικός, φόβος) από το θύμα εκλαμβάνονται ως έγκυρες. Στην ποιοτική έρευνα του Maddox, βρέθηκε ότι η συναισθηματική ταραχή χρησιμοποιείται ως δείκτης μέτρησης της αξιοπιστίας των θυμάτων.

Όμως ο Fragoso, μέσα από την έρευνα του κατέληξε ότι μερικοί αστυνομικοί εκλαμβάνουν την υπερβολική συναισθηματική έκρηξη των γυναικών θυμάτων ως χαρακτηριστικό για ψεύδη καταγγελία βιασμού. Από την άλλη ο Campbell, στην ποιοτική του έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι ερευνητές υποθέσεων

ενηλίκων σεξουαλικών αδικημάτων, δεν επικεντρώθηκαν στις εκφράσεις συναισθημάτων του θύματος ως παράγοντες εκτίμησης της αξιοπιστίας του. Αλλά η έρευνα του Campbell αξιολογήθηκε κατώτερη ποιοτικά, διότι δεν υπήρχαν πολλές λεπτομέρειες για το δείγμα και ένα μεγάλο ποσοστό του δείγματος των αστυνομικών είχαν ασχοληθεί με υποθέσεις ανήλικων σεξουαλικών αδικημάτων.

Εκτός από την έκφραση συναισθημάτων οι αστυνομικές αρχές θεωρούν ότι η φερεγγυότητα των θυμάτων μπορεί να επηρεαστεί και από άλλους παράγοντες. Η έρευνα της Venema ανέδειξε ότι η αξιοπιστία συνδέεται με τις λεπτομέρειες που θα δοθούν από το θύμα κατά την καταγγελία του, τις συνέπειες του βιασμού και την παρουσία σωματικών τραυματισμών. Συγκεκριμένα, οι σωματικοί τραυματισμοί παίζουν κύριο ρόλο στην αξιολόγηση της φερεγγυότητας. Επίσης, ο Campbell μέσα από την έρευνα του κατέληξε ότι οι γυναίκες γίνονται πιο πιστευτές όταν η περιγραφή τους για το περιστατικό παραμένει κατά την διάρκεια της κατάθεσης μια συνεχής αφήγηση και δεν αλλάζει τα γεγονότα.

Οι Schuller and Stewart, εξέτασαν τον αντίκτυπο που έχει η χρήση αλκοόλ στην αξιοπιστία των γυναικών θυμάτων. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι όσο περισσότερο φαίνεται ότι το θύμα έχει κάνει χρήση αλκοόλ τόσο λιγότευουν τα επίπεδα της αξιοπιστίας του. Ο Campbell επιβεβαιώνει τον συγκεκριμένο ισχυρισμό, συμπληρώνοντας ότι οι αστυνομικοί θεωρούν την χρήση αλκοόλ από τα θύματα ως μια συμπεριφορά που τα οδηγεί σε επικίνδυνες καταστάσεις, γι' αυτό και πιστεύουν μετέπειτα τους ισχυρισμούς τους.

Ακόμα ένα θέμα υπό έρευνα είναι η αποδοχή των μύθων του εγκλήματος του βιασμού από τις διωκτικές αρχές (Goodman-Delahunty and Graham 2011, Rich and Seffrin 2012,2013, Lonsway 2001, Lee 2012, Page 2007,2008a,2008b,2010, Mennicke 2014, Venema 2016, Sleath and Bull 2012,2015). Μέσα από τις έρευνες ανακαλύφθηκε ότι η αποδοχή των μύθων του βιασμού κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα ανάμεσα στους αστυνομικούς, αν και η αλήθεια είναι ότι τα επίπεδα ποικίλουν ανάλογα με τον μύθο.

Η Page στην έρευνα της κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το ο μύθος που αναφέρει ότι οποιαδήποτε γυναίκα μπορεί να βιαστεί συγκέντρωσε τα υψηλότερα επίπεδα αποδοχής. Το 93% του δείγματος για την ακρίβεια έδειξε την αποδοχή του συγκεκριμένου μύθου. Ο επόμενος μύθος που βρίσκεται ψηλά στα επίπεδα αποδοχής είναι αυτός που αναφέρεται στον τρόπο συμπεριφοράς και τα χαρακτηριστικά ενός θύματος βιασμού (66,4%). Ο μύθος αυτός υποστηρίζει ότι οι γυναίκες που προκαλούν με την εμφάνιση τους φαίνεται σαν να προσκαλούν το σεξ (20,1%), ότι όλα τα θύματα μπορούν να αντισταθούν στον βιαστή (22,7%) και ότι ένα μεγάλο ποσοστό των θυμάτων έκαναν ψευδή καταγγελία βιασμού για να τραβήξουν την προσοχή πάνω τους (19,7%). Τα χαμηλότερα ποσοστά αποδοχής τα έχουν οι μύθοι που υποστηρίζουν, ότι όλα τα θύματα βιασμού έχουν πολλούς εραστές (6,6%), ότι όταν το θύμα δέχεται να πάει μετά το ραντεβού στο σπίτι του δράστη αυτό δείχνει συναίνεση (6%), ότι οι γυναίκες υποσυνείδητα επιθυμούν να βιαστούν (6%) και ότι

φταίει η γυναίκα που βιάστηκε διότι μπορεί να είχε συναίνεση σε πρωτότερη σεξουαλική επαφή (7,1%).

Οι Sleath and Bull, ερεύνησαν την αποδοχή των μύθων βιασμού από τους άνδρες και τις γυναίκες αστυνομικούς, χρησιμοποιώντας την βαθμίδα μέτρησης του προγράμματος Illinois Rape Myth Acceptance (IRMA). Βρήκαν, λοιπόν, ότι ο μύθος που θέτει τις γυναίκες να ψεύδονται για την θυματοποίηση τους βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα αποδοχής. Υπάρχει ο ισχυρισμός ότι τα περισσότερα θύματα ψεύδονται.

Μέσα από την έρευνα της Page βρέθηκε ότι οι παρακάτω μύθοι βρίσκονται ψηλά στις βαθμίδες αποδοχής: ο μύθος ότι οι γυναίκες που ανακαλύφθηκε ότι έχουν εξωσυζυγική σχέση συνήθως υποστηρίζουν ότι δεν είχαν σχέση αλλά βιάστηκαν (60% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 65,08% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς), ο μύθος που υποστηρίζει ότι οι γυναίκες στην αρχή δέχονται να συμμετάσχουν σε ερωτικές περιπτώξεις αλλά μετά το μετανιώνουν και στο τέλος ισχυρίζονται ότι βιάστηκαν (40% αποδοχή από άνδρες αστυνομικού, 34,92% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς) και ο μύθος της χρήσης της κατηγορίας του βιασμού από τις γυναίκες για να πάρουν εκδίκηση από τους άνδρες (31,67% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 28,57% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς).

Οι επόμενοι μύθοι με την μεγαλύτερη αποδοχή από τις αστυνομικές αρχές έχουν το περιεχόμενο της δικαιολόγησης των πράξεων του δράστη. Υψηλά ποσοστά συγκέντρωσε οι μύθοι που δηλώνουν ότι οι άνδρες βιάζουν λόγω της μεγάλης τους επιθυμίας για σεξ (21,67% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 15,87% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς), ότι οι βιαστές είναι προσωπικότητες σεξουαλικά αποτυχημένες (11,67% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 12,70% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς) και ότι στην πραγματικότητα οι άνδρες δεν επιθυμούν να βιάζουν τις γυναίκες και ότι απλά η κατάσταση φεύγει εκτός ελέγχου (16,67% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 9,52% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς).

Σε αντίθεση με την Page, οι Sleath and Bull κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι μύθοι που σχετίζονται με τον τρόπο ντυσίματος του θύματος και ότι αυτό αποτελεί παράγοντα κατηγορίας του ίδιου του θύματος και ότι οι γυναίκες μπορούν να αντιστέκονται στον δράστη ,έχουν χαμηλά ποσοστά αποδοχής. Επίσης στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξαν και με τους μύθους που αναφέρονται στην κατηγορία του θύματος επειδή δέχτηκε να συμμετάσχει σε ερωτικές περιπτώξεις (0% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 6,35% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς), ότι οι γυναίκες καταβάθος θέλουν να βιαστούν (0% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 1,59% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς) και ότι όταν η γυναίκα δέχεται να πάει στο σπίτι του δράστη ύστερα από μια έξοδο αυτό υποδηλώνει και ερωτική συνουσία (0% αποδοχή από άνδρες αστυνομικούς, 1,59% αποδοχή από γυναίκες αστυνομικούς).

Επιπλέον, η Page διεξήγαγε μια έρευνα που είχε ως κύριο ζήτημα το πώς τα χαρακτηριστικά των ανδρών αστυνομικών λειτουργούν ως παράγοντες αποδοχής των μύθων του φαινομένου του βιασμού. Βρέθηκε από την έρευνα, ότι οι αστυνομικοί με

χαμηλό επίπεδο εκπαιδευτικής επιτυχίας αποδέχονται ευκολότερα τους μύθους σε αντίθεση με τους αστυνομικούς με υψηλό επίπεδο εκπαιδευτικής επιτυχίας, το ίδιο και οι αστυνομικοί που δεν έχουν εμπειρία στην διαχείριση έρευνας σε υποθέσεις βιασμού.

Επιπλέον, ο Lonsway εκπαίδευσε αστυνομικούς ώστε να μάθουν να διαχειρίζονται τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και τα στερεότυπα του βιασμού. Οι αστυνομικοί που έλαβαν την εκπαίδευση δεν διέφεραν στα επίπεδα αποδοχής των μύθων του βιασμού σε σύγκριση με τα άτομα που δεν συμμετείχαν στην εκπαίδευση. Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξαν οι έρευνες των Goodman-Delahunty και Graham και Lee, όπου δεν βρήκαν καμία διαφορά στα επίπεδα αποδοχής μεταξύ αστυνομικών που έλαβαν ειδική εκπαίδευση και αστυνομικών που δεν έλαβαν. Οι Rich και Seffrin, συμπέραναν ότι οι αστυνομικοί που δεν γνωρίζουν πώς να διεξάγουν μια συνέντευξη με θύμα σεξουαλικής κακοποίησης, παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά αποδοχής μύθων και οι υψηλόβαθμοι αστυνομικοί ή με πολλά χρόνια εμπειρίας έχουν χαμηλά επίπεδα αποδοχής.

Τέλος, έχουν διεξαχθεί επιπλέον έρευνες σχετικά με το πώς η αποδοχή των μύθων του φαινομένου και ο καταλογισμός ευθυνών μπορεί να επηρεάσουν την πορεία μιας υπόθεσης βιασμού. Οι Schuller and Stewart, έχοντας ως δείγμα αστυνομικούς δεν βρήκαν καμία σύνδεση μεταξύ του παράγοντα της κατηγορίας του θύματος και της πρόθεσης καταγγελίας του βιαστή. Ο Darwinkel, από την άλλη ασχολήθηκε με την σχέση μεταξύ του καταλογισμού ευθυνών και την διαχείριση υποθέσεων πριν και μετά την ειδική εκπαίδευση αστυνομικών και κατέληξε στο γεγονός ότι όσο ο καταλογισμός ευθυνών του θύματος αυξάνεται, η πιθανότητα διαχείρισης της υπόθεσης μειώνεται σημαντικά.

Συμπερασματικά, είναι περιέργως απροσδόκητο το γεγονός ότι όντως οι αστυνομικές αρχές πράγματι αναπτύσσουν και διατηρούν μια αρνητική στάση απέναντι στα θύματα βιασμού. Το ζήτημα είναι ότι ως ο πρωταρχικός σταθμός του θύματος με την εισαγωγή του στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, οι αστυνομικές αρχές κατέχουν έναν ξεχωριστό ρόλο στην εκκίνηση της πορείας για να αποκτήσει το θύμα δικαίωση για την θυματοποίηση του. Οπότε, είναι λογικό ο αντίκτυπος των αρνητικών στάσεων της αστυνομίας απέναντι σε θύματα βιασμού να είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με τις αρνητικές στάσεις της κοινωνίας γενικότερα.

Η κατηγορία για την θυματοποίηση και η αξιολόγηση της φερεγγυότητας επηρεάζονται από τα χαρακτηριστικά των δύο πρωταγωνιστών της υπόθεσης. Ο πιο σημαντικός παράγοντας εκτίμησης του χαρακτήρα του θύματος είναι η χρήση αλκοόλ, αν και μια πρόσφατη έρευνα ανέδειξε ότι η περιγραφή του θύματος υπό την επήρεια αλκοόλ δεν έχει κάποιο αντίκτυπο στην κατηγορία των γυναικών θυμάτων. Η χρήση του αλκοόλ βέβαια μειώνει τα επίπεδα αξιοπιστίας της γυναίκας και θεωρείται μια πράξη επικίνδυνη γι' αυτήν.

Οι έρευνες ανέδειξαν ,ότι οι άνδρες αστυνομικοί επιρρίπτουν σε υψηλότερα επίπεδα τις ευθύνες της θυματοποίησης στα θύματα σε αντίθεση με τις γυναίκες αστυνομικούς. Η παρατήρηση αυτή όμως αναφέρεται περισσότερο σε συγκεκριμένες περιγραφές βιασμού, όπως για παράδειγμα οι βιασμοί μεταξύ γνωστών ή γενικότερα στο σενάριο της υπόθεσης να παρατηρούνται πολλοί από τους μύθους του εγκλήματος. Οπότε, οι βιασμών που παρουσιάζουν πολλούς μύθους του βιασμού αλληλεπιδρούν με την επιρροή των φύλων στις υποθέσεις. Αλλά, υπάρχουν έρευνες όπως αυτές των Goodman-Delahunty και Graham και των Wentz και Archbold, που δεν υποστηρίζουν την παραπάνω άποψη.

Υπάρχουν έρευνες που έχουν δείξει ότι ακόμα και εάν έχουν λάβει κάποια ειδικευμένη εκπαίδευση οι αστυνομικοί αυτό δεν επηρεάζει τα επίπεδα αποδοχής των μύθων του βιασμού, της ευθύνης του θύματος και την αξιολόγηση της αξιοπιστίας του. Τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών είναι πολύ ανησυχητικά καθώς είναι φυσιολογικό να αναμένεται οι αστυνομικές αρχές όταν λάβουν κάποιου είδους εκπαίδευσης πάνω στις υποθέσεις βιασμού να αναπτύξουν μια πιο θετική στάση απέναντι στα θύματα, αφού θα έχουν ενός επιπέδου επαφή με τα θύματα.

Η εμπειρία των αστυνομικών στο χώρο εργασίας τους κανονικά θα πρέπει να επηρεάζει κάπως τον τρόπο που αντιμετωπίζονται τα θύματα βιασμού. Οι έρευνες που ασχολήθηκαν με το συγκεκριμένο ζήτημα δεν βρήκαν καμία απόδειξη ότι τα χρόνια εμπειρίας μπορούν να επηρεάσουν την αξιολόγηση της φερεγγυότητας του θύματος ή την κατηγορία του. Στην ποιοτική τους έρευνα οι Wentz και Archbold, ανέδειξαν ότι το ένα τρίτο του δείγματος τους είχε εκμυστηρευτεί ότι η στάση τους απέναντι στον βιασμό άλλαξε με την πάροδο του χρόνου και ότι πλέον αντιμετωπίζουν με καχυποψία τα θύματα. Ακόμα, οι Rich και Seffrin με την δική τους έρευνα κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι αστυνομικοί με μεγαλύτερη εμπειρία αποδέχονται λιγότερο τους μύθους σε σύγκριση με αυτούς που έχουν μικρότερη εμπειρία. Τα παραπάνω δείχνουν ότι η εμπειρία πάνω στο αντικείμενο δεν παίζει κάποιο σημαντικό ρόλο στην θετική αντιμετώπιση των θυμάτων του βιασμού.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Πολλές θεωρίες βασισμένες στην κριτική εγκληματολογία, πιστεύουν βαθιά σε μια θεώρηση, η οποία υποστηρίζει ότι το έγκλημα και οι σύγχρονες διαδικασίες εγκληματοποίησης είναι απόρροια των δομών μιας κοινωνίας. Δομές, όπως η πατριαρχική μορφή της κοινωνίας, ο συμφυής αυταρχισμός ή η ταξική φύση της κοινωνίας.

Το έγκλημα του βιασμού θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι υπήρχε, υπάρχει και θα συνεχίσει να υπάρχει μέσα στην κοινωνία, λόγω της πατριαρχικής της μορφής. Η πατριαρχία διαχωρίζει τα δύο φύλα σε κυρίαρχους και σε κυριαρχούμενους, για να είναι ευκολότερα αντιληπτό ποιος κρατάει τα σκήπτρα της εξουσίας. Επιβάλλοντας, έτσι, την αυτονόητη κυριαρχία του άνδρα (Λάζος, 2007:258).

Η στάση περί ανδρικού ανώτερου φύλου κυριαρχεί πολλούς αιώνες, από την εποχή μάλιστα που καθορίστηκε ο βιασμός ως ποινικό αδίκημα. Η συνεχής απεικόνιση του γυναικείου φύλου ως ένα παθητικό άτομο, κατώτερο είδους του ανδρικού φύλου και αδύναμο δίνει το ελεύθερο σε κάθε είδους σεξουαλικής κακοποίησης των γυναικών. Δίνει το ελεύθερο στον βιασμό γυναικών, τραντάζοντας έτσι όχι μόνο την ψυχοσωματική ακεραιότητα τους, αλλά και την οντότητα τους ως ανθρώπινα όντα.

Η πατριαρχία ως μορφή δόμησης μιας κοινωνίας, εγχαράσσει απόψεις στην κοινή γνώμη όσον αφορά την γυναικείο ρόλο. Οι απόψεις αυτές για το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται μια γυναίκα έχουν μεγάλες επιρροές στο έγκλημα του βιασμού. Διότι, σύμφωνα με αυτές τις απόψεις η γυναίκα-θύμα πάντα καταλήγει να κατηγορείται για τον βιασμό της. Βρίσκουν πάτημα σε στοιχεία που δείχνουν ότι δεν συμπεριφέρθηκε όπως αρμόζει σε μια γυναίκα ,προκαλώντας τον άνδρα-δράστη, οδηγώντας τον στο να την βιάσει, χωρίς ουσιαστικά να το επιθυμεί ο ίδιος.

Μια κοινωνία που θα συνεχίσει να λειτουργεί με γνώμονα την πατριαρχία δεν θα μπορέσει να επιλύσει ποτέ το έγκλημα του βιασμού. Θα συνεχίσουν οι στάσεις της παθητικής γυναίκας και του άνδρα εξουσιαστή. Δύο ρόλους των δύο φύλων που ο βιασμός τους φέρνει επί σκηνής χωρίς καμία αμφισβήτηση. Με την γυναίκα υποχείριο και τον άνδρα να επιβάλλει την εξουσία του ασκώντας σεξουαλική βία.

Η ανδροκρατική κοινωνία με θεσμούς κυρίως ανδροκεντρικούς, αναπτύσσει βιομηχανίες, όπως είναι η πορνογραφία και η πορνεία, που επιβεβαιώνουν την γυναικεία ταπεινωτική θέση και την αντικειμενοποίηση της. “Νομιμοποιώντας”, κατά κάποιον τρόπο τον βιασμό με την υποτιθέμενη σεξουαλική απελευθέρωση που ουσιαστικά γίνεται σύμφωνα με ανδρικά κριτήρια. Μέσα από τις βιομηχανίες του σεξ οι άνδρες μεταχειρίζονται όπως επιθυμούν το γυναικείο σώμα και ταυτόχρονα διδάσκονται να συναρτούν τις σεξουαλικές τους επιθυμίες με την επιβολή. (Λάζος, 2007: 259)

Δυστυχώς, ακόμα και τώρα στον 21^ο αι. η πατριαρχία βαθιά ριζωμένη στην κοινωνία μας και πιο συγκεκριμένα ριζωμένη στις αντιλήψεις των ατόμων προκαλεί τον ηγεμονικό ανδρισμό δημιουργώντας χάσματα μεταξύ των δύο φύλων. Υπάρχει, έτσι η δομημένη υπεροχή των ανδρών και η δεκτικότητα των γυναικών. Απαλλάσσοντας τους άνδρες από τις ευθύνες που φέρουν οι βίαιες συμπεριφορές κατά του γυναικείου φύλου και στρέφοντας τον δείκτη της ευθύνης προς αυτές, θέτοντας τες υπαίτιες για τον βιασμό τους.

Πριν αναλογιστεί ένα σύγχρονο άτομο και συγκεκριμένα μια σύγχρονη φεμινίστρια γυναίκα, τις διάφορες εκφάνσεις του βιασμού θα της είναι αυτονόητο ότι στις υποθέσεις βιασμού το θύμα είναι θύμα, μεταχειρίζεται ως θύμα, δεν υπάρχουν περιθώρια αμφισβήτησης της θυματοποίησης και ο δράστης είναι υπαίτιος για τον μεγάλο τραυματισμό του και πρέπει να καταδικαστεί. Εάν όμως πληροφορηθεί για τον τρόπο εξέλιξης της ποινικής δίωξης του εγκλήματος και τον τρόπο μεταχείρισης του θύματος από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης θα είναι λογικό να σαστίσει.

Είναι θα λέγαμε ανήκουστο έως και ανεπίτρεπτο η γυναίκα-θύμα αφού έχει βιώσει μια μεγάλη τραυματική εμπειρία, να συνεχίζει να θυματοποιείται και να στιγματίζεται από τις διαδικασίες προσπάθειας δίωξης του βιαστή της. Να μεταχειρίζεται με τέτοιο αρνητικό τρόπο που να περνάει από μια δεύτερη θυματοποίηση. Η άρνηση πιστευτότητας της κατάθεσης της, η υποβολή της σε ερωτήσεις που αφορούν την σεξουαλική πράξη, φέρνοντας την σε δύσκολη θέση και η εξονυχιστική διερεύνηση του σεξουαλικού ιστορικού της είναι παράγοντες που δημιουργούν την δεύτερη θυματοποίηση του θύματος. Αφήνοντας το θύμα κι ένα μέρος του κοινού με αρνητικές παραστάσεις για το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.

Ο νόμος δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ουδέτερος στις περιπτώσεις εγκλημάτων από κλοπή μέχρι και τον βιασμό. Αλλά είναι πολωμένος να αναδεικνύει τον άνδρα, να τον προστατεύει έναντι της γυναίκας. Τα δικαστήρια λαμβάνουν γενικώς υπόψη το φύλο του κατηγορούμενου και του θύματος, είναι σαν ένας άγραφος νόμος που επηρεάζει τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τις υποθέσεις. Η κριτική φεμινιστική εγκληματολογία θέτει ως σοβαρό το ζήτημα της αντιμετώπισης της γυναίκας-θύμα από τους νόμους και το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Η αντιμετώπιση αυτή που έχει ως αποτέλεσμα την δεύτερη θυματοποίηση του θύματος, πηγάζει από τον ανδροκρατικό χαρακτήρα του ισχύοντος Δικαίου και τον σεξιστικό χαρακτήρα των δικαστηρίων. (Λάζος, 2007:260, 266)

Αυτό που παρατηρείται είναι ότι η οπτική με την οποία διαχειρίζονται οι υποθέσεις βιασμών από την αστυνομία και από το ποινικό δίκαιο είναι καθαρά μια ανδρική οπτική. Καθώς, οι γυναίκες-θύματα αντιμετωπίζονται με καχυποψία και περιφρόνηση, φέρνοντας τους σε δύσκολη θέση συνεχώς. Οι σεξιστικές αντιλήψεις των αρχών και τα στερεότυπα που έχουν για τον ρόλο της γυναίκας και για την εικόνα της γενικότερα, επηρεάζουν την οπτική τους για τις υποθέσεις σεξουαλικής βίας. Έτσι, λοιπόν, εάν μια γυναίκα που δεν τηρεί τα χαρακτηριστικά του ρόλου της, όπως για παράδειγμα μια εκδιδόμενη γυναίκα, πολύ εύκολα δεν θα θεωρήσουν ότι ο

βιασμός της ήταν πραγματικά βιασμός ή δεν έχει την ίση βαρύτητα με τον βιασμό μια εργαζόμενης νοικοκυράς.

Για τον Φουκώ το δίκαιο και ο νόμος εξελίσσονται και συμβαδίζουν σύμφωνα με τον κάθε πολιτισμό. Ο νόμος ειδικά επιφορτίζεται μέσα από την οργάνωση της κοινωνίας, την εξέλιξη της μέσα από την αποβολή παρελθοντικών στάσεων, την εξασφάλιση ενός ισχυρού κράτους και την μετατροπή των ατόμων σε νομικά φρόνιμους πολίτες. Λόγω αυτής της διαδικασίας ο νόμος διαχωρίζει τα άτομα και τα αναγκάζει να σωπαίνουν. Οι γυναίκες είναι μια κατηγορία ατόμων που αναγκάζονται από τον νόμο να σωπάσουν. Αναγκάζονται από τους θεσμούς και το όλο νομικό σύστημα με έμμεσο τρόπο να επιλέξουν την σιωπή.

Στις περιπτώσεις των εγκλημάτων βιασμών είναι έμμεσος ο τρόπος εξαναγκασμού. Διότι, δεν είναι φανερό στο κοινό ότι μέσα από την αντιμετώπιση των υποθέσεων βιασμού οι γυναίκες εξαναγκάζονται να μην αναφέρουν πουθενά την θυματοποίησή τους. Η απροθυμία αρχικά της αστυνομίας και μετέπειτα των υπόλοιπων οργάνων του ποινικού συστήματος να καταδικάσουν τον δράστη και ο τρόπος που έμμεσα τις κατηγορούν για την μοίρα τους τις αναγκάζουν να επιλέξουν την σιωπή.

Επιπλέον, ο νόμος ιδιαίτερα στις δικές βιασμού, δεν είναι καθόλου διαλλακτικός αλλά αντίθετα επιλέγει την επιβολή. Εσκεμμένα θέτονται ερωτήματα τόσο στους μάρτυρες τόσο και στο θύμα, όπου οι απαντήσεις είναι κυρίως «ναι και όχι». Ερωτήματα που έχουν διατυπωθεί έτσι ώστε να φέρνουν σε δύσκολη θέση το θύμα και να εκμαιεύσουν απαντήσεις, τις οποίες ύστερα θα τις διαστρεβλώσουν και θα παρουσιάσουν διαφορετικά τα πραγματικά γεγονότα. Έχοντας ως στόχο, να εκφοβίσουν το θύμα και να το οδηγήσουν στην σιωπή. Είναι το σύστημα με το ανδροκεντρικό του χαρακτήρα που καταστέλλει την σημασία της κατάθεσης του θύματος και της δικής του πλευράς των γεγονότων.

Το έγκλημα του βιασμού όπως και οποιοδήποτε άλλο έγκλημα, είναι αντιμετωπίσιμο μονάχα σε πλαίσια αλλαγών. Βαθιές αλλαγές που σχετίζονται με τις κοινωνικές δυνάμεις που καθορίζουν τον ρόλο και την μορφή του ποινικού συστήματος. Επίσης, χρειάζονται ριζοσπαστικές αλλαγές στην ρίζα της κοινωνίας, δηλαδή αλλαγές που έχουν να κάνουν με τις στάσεις του κοινού, όσον αφορά την οργάνωση της κοινωνίας, τις σχέσεις των φύλων κτλ. Η κριτική εγκληματολογία υποστηρίζει ότι το σύστημα πρέπει να βελτιωθεί με στόχο όλες οι φωνές να ακούγονται και καμία να μην παραβλέπεται. Εάν δεν γίνουν αλλαγές θα συνεχιστεί ο φαύλος κύκλος. Οι γυναίκες θα συνεχίσουν να μην έχουν θετικές εμπειρίες από το ποινικό σύστημα, δεν θα αναφέρουν τα περιστατικά στην αστυνομία και πολλές υποθέσεις θα μείνουν άγνωστες, με τον δράστη να είναι ελεύθερος και να έχει την ευκαιρία να ξανά βιάσει αντί να τιμωρηθεί για τις πράξεις τους.

Όχι μόνο το σύστημα ποινική δικαιοσύνης, αλλά και η κοινωνία οφείλει στο πρόσωπο του θηλυκού γένους να αλλάξει την στάση της απέναντι στην διαχείριση υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το έγκλημα του βιασμού είναι ένα δυσπρόσιτο έγκλημα. Πολλές θεωρίες (κοινωνιολογική, φεμινιστική, ψυχολογική/ψυχαναλυτική), προσπάθησαν με δικές τους ερμηνείες να αποδώσουν την αιτία του φαινομένου αυτού χωρίς όμως να καταλήξουν σε μια απάντηση. Διότι, είναι ένα έγκλημα με μεγάλα ποσοστά σκοτεινού αριθμού εγκληματικότητας. Γι' αυτό λοιπόν τα στοιχεία από τις αστυνομικές στατιστικές δεν μπορούν να θεωρηθούν αντιπροσωπευτικά. Επίσης, έχει σκεπαστεί από μια σειρά στερεοτύπων και μύθων που αλλοιώνουν την πραγματικότητα.

Οι μυθολογίες που περικλείουν το έγκλημα του βιασμού, επηρεάζουν την εικόνα του εγκλήματος προς το έξω κόσμο. Δίνουν μια διαφορετική οπτική του βιασμού, που τις περισσότερες φορές δεν παρατηρείται στις υποθέσεις βιασμού. Τα στερεότυπα αυτά, επηρεάζουν το κοινό να ορίσει μια πράξη ως βιασμό και το θύμα ως θύμα. Τις περισσότερες φορές το θύμα εάν βιώσει ένα τέτοιο περιστατικό, του οποίου τα χαρακτηριστικά δεν συμβαδίζουν με τα στερεότυπα και τους μύθους, δηλαδή τα χαρακτηριστικά που αναμένουν όλοι να έχει ένας βιασμός, δεν καταφέρνει να ορίσει την πράξη ως βιασμό και συνάμα δεν χαρακτηρίζει και τον ίδιο ως θύμα. Αυτό δημιουργεί ζήτημα και στην απόφαση του θύματος να αναφέρει το έγκλημα στην αστυνομία.

Ο βιασμός είναι από τα μοναδικά εγκλήματα που παρατηρεί κανείς ότι στο τέλος το άτομο ,ανάμεσα από τους δύο πρωταγωνιστές, που στιγματίζεται και φέρει μακροχρόνιες συνέπειες είναι η γυναίκα-θύμα. Αρχικά, θυματοποιείται από την ίδια την πράξη η οποία όχι μόνο προσβάλλει την σεξουαλική της φύση, αλλά την τραυματίζει ως άτομο και ως οντότητα. Ύστερα, η θυματοποίηση συνεχίζεται από το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Είναι λογικό οι περισσότερες από τις γυναίκες αυτές να θελήσουν να καταδικαστεί ο βιαστής, ως αντεκδίκηση, οπότε ενεργοποιούν το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και τις διαδικασίες ποινικής δίωξης τους εγκλήματος. Δεν αναμένουν, όμως ότι θα θυματοποιηθούν ξανά, αλλά αυτήν την φορά με διαφορετικό τρόπο.

Η αντιμετώπιση που θα δεχθούν από τους φορείς του ποινικού συστήματος δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η καλύτερη και φυσικά δεν είναι και η αναμενόμενη. Καθώς, αρχικά με την καταγγελία αμφισβητούνται τα λεγόμενα τους, υπονοώντας τις ότι ο βιασμός δεν έγινε ποτέ. Τις περισσότερες φορές οι αστυνομικές αρχές δεν παραπέμπουν την υπόθεση στο επόμενο στάδιο της ποινικής δίωξης. Ακόμα, και αν η υπόθεση περάσει στο επόμενο στάδιο και φτάσει στα δικαστήρια ούτε κι εκεί το κλίμα θα είναι καλύτερο για τις γυναίκες. Οι οποίες, μάλιστα υποχρεώνονται στην διαδικασία του ακροατηρίου να επαναλαμβάνουν με λεπτομέρειες το τραγικό περιστατικό που έζησαν και έτσι να ζουν και να ξανά ζουν τις στιγμές βίας που

έζησαν. Οι δικαστές και οι συνήγοροι υπεράσπισης τις αμφισβητούν και προσφεύγουν στο σεξουαλικό τους παρελθόν και την ηθική τους φέρνοντας σε πολύ δύσκολη θέση. Η δεύτερη θυματοποίηση είναι περισσότερο ψυχολογικού περιεχομένου. Τραυματίζει ψυχικά το άτομο αποτυπώνοντας στην σκέψη του ότι στην τελική αυτό ήταν υπαίτιο για την αρχική του θυματοποίηση και αφήνοντάς το με τις αρνητικές παραστάσεις για το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που δυστυχώς αποτρέπουν την καταγγελία ενός βιασμού. Μερικοί από αυτούς, είναι οι παραστάσεις για το ποινικό σύστημα. Εάν γίνει γνωστή η αρνητική αντιμετώπιση του συστήματος απέναντι στα θύματα βιασμού κανένα δεν θύμα δεν θα θελήσει στο μέλλον να περάσει από αυτήν την δυσφόριτη διαδικασία. Η κοινωνική επιρροή, οι γνώμες τρίτων ατόμων, τα συναισθήματα του θύματος, οι μύθοι και τα στερεότυπα γύρω από το έγκλημα επηρεάζουν την διαδικασία λήψης της απόφασης των γυναικών να καταγγείλουν την θυματοποίησή τους.

Η μη καταγγελία των περιστατικών ,από την άλλη έχει ως αποτέλεσμα να μην γίνονται γνωστές πολλές πτυχές του εγκλήματος. Ο βιασμός επιδρά διαφορετικά σε κάθε θύμα και η αναφορά μονάχα μιας μερίδας υποθέσεων αποκρύπτει την πραγματική πλευρά του εγκλήματος. Μέσα από τα στατιστικά στοιχεία των αναφερόμενων υποθέσεων συμπεραίνεται μια μη παραδειγματική οπτική του βιασμού που πιθανότατα να εντείνει την ύπαρξη των μύθων που τον περικλείουν.

«Η ,κατόπιν νομικής εντολής, αλλαγή μπορεί με τον καιρό να αλλάξει πολιτικές και πρακτικές, αλλά έχει συνήθως μικρά αποτελέσματα στο να αλλάξει πολιτισμικά υπαγορευμένες στάσεις και αξίες» (Feinman, στον Τσιγκρής, 1996, σελ.165)

Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί πολλές τροποποιήσεις νόμων περί βιασμού. Οι αναγκαίες τροποποιήσεις έχουν σκοπό την σταδιακή αφαίρεση της διαφορετικής μεταχείρισης των υποθέσεων από το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης και την μοναδικότητα που φέρει στο στάδιο συλλογής αποδεικτικών στοιχείων. Γίνονται προσπάθειες απαλλαγής του στιγματισμού και του ψυχικού τραυματισμού του θύματος από τις διαδικασίες ποινικής δίωξης του εγκλήματος. Αυτό, επιτυγχάνεται μονάχα από την αποφόρτιση του σεξουαλικού βάρους του εγκλήματος και την διαχείριση του ως ένα έγκλημα βίαιης επιθετικότητας. Άλλες τροποποιήσεις είναι ,η αλλαγή της απαίτησης ή ακόμα και η κατάργηση της επιβεβαίωσης του βιασμού και νομοθετικές αλλαγές που απαγορεύουν να γίνονται αναφορές στο σεξουαλικό παρελθόν του θύματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βλάχου, Β., (2005), Η αντιμετώπιση της σωματικής βίας κατά των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, Αθήνα: Έλλην

Καράμπελα, Λ.Δ., (2001), Οι βιαστές και τα θύματα τους: Πορίσματα έρευνας για βιασμούς στην Ελλάδα, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Λάζος, Γ., (2007) , Κριτική εγκληματολογία, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Τσαλίκोगλου, Φ., (1996), Μυθολογίες βίας και καταστολής, Αθήνα : Παπαζήση

Τσιγκρής ,Α.Α. ,(1996) , Βιασμός: Το αθέατο έγκλημα. Αθήνα : Αντ. Ν. Σάκκουλα

Τσιγκρής ,Α.Α., (1999), Λήψη αποφάσεων και ενεργοποίηση του μηχανισμού του ποινικού συστήματος, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα

Τσιγκρής ,Α.Α., (2000), Τα σεξουαλικά εγκλήματα: εγκληματικές προσεγγίσεις της σεξουαλικής βίας, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα

Τσιγκρής ,Α.Α., (2002), Η Σεξουαλική Βία κατά Γυναικών και Παιδιών: Έκθεση για την Ελλάδα, Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλα

Τσιλιάκου, Μ., (2011), Εναλλακτική δικαιοσύνη και δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Οσόκερ, Λ., (1989), Γυναίκα και κοινωνία: Η κακοποιημένη γυναίκα, ΜΤΦ: Αντωνοπούλου, Χ, Ανθουλίας, Τ, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Vigarello, G., (2001), Η ιστορία του βιασμού 16ος – 20ος αι, ΜΤΦ: Βουτσοπούλου, Λ., Αθήνα: Αλεξάνδρεια

ΑΝΑΤΥΠΑ

Τσιγκρής, Α.Α., (1996), Το έγκλημα του βιασμού: Θεωρητικές προσεγγίσεις, Αθήνα: ΕΚΚΕ

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Τσιγκρής, Α.Α., (1996), Βιασμός: Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση των παραγόντων αναφοράς στην αστυνομία, Τόμος Α, Αθήνα.

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Sleath, E., Bull, R., (2017), Aggression and Violent Behavior, Police perceptions of rape victims and the impact on case decision making: A systematic review, 34, 102-112